

Unitatea de Cercetare în Educație

Sistemul de burse școlare - percepții ale actorilor educaționali -

Coord. Speranța Țibu

Autori: Petre Botnariuc, Andra Făniță,
Oana Iftode, Marius Lazăr, Manuela Manu,
Corina Neacșu-Dalu, Cornelia Novak,
Ancuța Plăeșu, Cristina Slovineanu

Editura Centrului Național de Politici
și Evaluare în Educație
București, 2025
ISBN 978-606-8966-49-6

COORDONATOR: Speranța Țibu

COLECTIVUL DE AUTORI (în ordine alfabetică):

Petre Botnariuc, Andra Făniță, Oana Iftode, Marius Lazăr, Manuela Manu, Corina Neacșu-Dalu, Cornelia Novak, Ancuța Plăeșu, Cristina Slovineanu

REALIZAREA INSTRUMENTELOR DE CERCETARE:

Ana Maria Dalu, Oana Iftode, Marius Lazăr, Ancuța Plăeșu, Speranța Țibu

DOCUMENTARE cu privire la reglementări legislative pentru acordarea burselor școlare:

Ana Maria Dalu, Andra Făniță, Manuela Manu, Corina Neacșu-Dalu, Cristina Slovineanu

MONITORIZAREA școlilor și codificarea răspunsurilor la întrebările deschise:

Petre Botnariuc, Corina Dalu, Andra Făniță, Manuela Manu, Cornelia Novak, Cristina Slovineanu

EȘANTIONARE, analiza și prelucrarea datelor cantitative:

Cornelia Novak

FEEDBACK asupra raportului de cercetare:

Irina Horga, Simona Pascal

Editura Centrului Național de Politici și Evaluare în Educație, București 2025
ISBN: 978-606-8966-49-6

Mulțumim conducerii unităților de învățământ și cadrelor didactice care au sprijinit procesul de colectare a datelor care au stat la baza acestui studiu.

Centrul Național de Politici și Evaluare în Educație

Unitatea de Cercetare în Educație

www.ise.ro

Email: info@ise.ro

Pagina Facebook: <https://www.facebook.com/UCBucuresti>

Adresă: str. Știrbei Vodă nr. 37, București 010102, România

Tel.: +4 021-313.64.91

Studio Copyright: © Centrul Național de Politici și Evaluare în Educație - Unitatea de Cercetare în Educație. Acest studiu nu poate fi reprodus parțial sau integral, fără acordul scris obținut în prealabil de la Unitatea de Cercetare în Educație.

CUPRINS

Rezumat / 3

Introducere / 14

I. Metodologia cercetării / 15

II. Elemente de context / 22

III. Percepții asupra burselor în anul școlar 2023- 2024 / 28

III.1. Situația burselor școlare / 28

III.2. Accesul la informații despre burse / 33

III.3. Utilizarea burselor / 37

III.4. Efecte ale burselor asupra elevilor / 41

IV. Percepții asupra burselor în anul școlar 2024-2025 / 52

IV.1. Situația burselor școlare / 52

IV.2. Noua metodologie de acordarea burselor / 56

IV.3. Bursa de reziliență / 64

V. Dificultăți și nevoi de sprijin / 69

VI. Propuneri și recomandări din partea beneficiarilor / 75

VII. Concluzii / 82

Tabele și figuri / 93

Referințe / 95

REZUMAT

SCOPUL STUDIULUI

Cercetarea privind bursele școlare a fost realizată la solicitarea Ministerului Educației și Cercetării și s-a desfășurat în **perioada septembrie-decembrie 2024**. Debutul studiului a coincis cu implementarea unor noi reglementări privind bursele școlare, la începutul anului școlar 2024-2025, ceea ce a impus ajustarea metodologiei de cercetare pentru a include doi ani școlari consecutivi – 2023-2024 și 2024-2025 – caracterizați de metodologii distincte în acordarea bursei. În acest context, cercetarea a avut drept **scop** investigarea opiniilor actorilor educaționali despre bursele școlare și efectele acestora, precum și colectare unor sugestii și recomandări din partea respondenților pentru a face sistemul de burse mai eficient, accesibil, stimulat și echitabil.

ABORDAREA METODOLOGICĂ

Metodologia de cercetare a inclus documentarea asupra **legislației** referitoare la acordarea bursei școlare în învățământului preuniversitar din România și **ancheta sociologică** pe bază de chestionar.

Demersul cantitativ s-a bazat pe aplicarea a patru chestionare online, adresate elevilor, profesorilor, directorilor și părinților din **510 unități școlare reprezentative** pentru rețeaua unităților gimnaziale, liceelor și școlilor profesionale cu personalitate juridică din învățământul preuniversitar de masă.

Volumul eșantionului, proiectat în funcție de mediul de rezidență (rural-urban) și de dimensiunea unității, garantează rezultatele selecției cu o eroare de reprezentativitate de 4,1%, cu o probabilitate de 95% și $z=1,96$.

La nivelul eșantionului de unități au fost colectate răspunsurile din partea celor patru categorii de actori educaționali, respectiv de la **341 directori, 1.310 diriginți și învățători, 12.911 elevi și 14.428 părinți**.

PRINCIPALELE REZULTATE ȘI CONCLUZII

Bursele în anul școlar 2023-2024

Potrivit datelor oficiale ale Ministerului Educației și Cercetării, în anul școlar 2023-2024, în luna martie 2024, au fost acordate peste 1.370.000 de burse la o populație școlară de 2.274.600 elevi cuprinși în învățământul primar, gimnazial, liceal și profesional în anul școlar 2023-2024. În funcție de anumite situații ale elevului, acesta poate beneficia simultan de două sau mai multe tipuri de bursă, cel mai adesea în cazul bursei sociale.

- Distribuția fondurilor reflectă o combinație de susținere a elevilor aflați în situații vulnerabile (52% din buget) și a performanței (48% din buget).
- Alocările bugetare au fost concentrate pe bursele de merit și sociale, acestea fiind acordate pentru peste 94% din totalul beneficiarilor.

- Bursa socială a avut cei mai mulți beneficiari (55,6% la nivelul lunii martie 2024), urmată de bursa de merit (40%), bursa tehnologică (6%), bursele de excelență olimpică (0,2%), iar bursa pentru mame minore s-a acordat pentru 960 beneficiare (0,06%).

Conform datelor colectate prin chestionare, la nivelul anului școlar 2023-2024:

- Din totalul elevilor care au participat la cercetare, 71,3% declară că au beneficiat de cel puțin o bursă în anul școlar 2023-2024.
- *Bursele de merit* au fost regăsite în aproape toate unitățile școlare din eșantion, conform declarațiilor directorilor, cu o pondere mai ridicată în mediul urban, în școlile cu personalitate juridică, în învățământul gimnazial, respectiv în liceele teoretice. Elevii din grupuri vulnerabile au beneficiat într-o măsură mai mică de această bursă. Ponderi cu aproape 40 p.p. mai mari de elevi și părinți din familii fără vulnerabilități au declarat că au primit bursă de merit, față de cei din familii vulnerabile (93% elevi și 73% părinți din familii fără vulnerabilități, față de 35% elevi și 35% părinți din familii vulnerabile). Educația superioară a părinților crește probabilitatea ca elevul să primească bursă de merit, față de elevii ai căror părinți au educație scăzută.
- *Bursele sociale* au fost acordate într-o mai mare măsură în unitățile școlare din mediul rural și în școlile gimnaziale, profesionale și în liceele tehnologice (toți directorii din mediul rural declară că acordă în unitățile lor acest tip de bursă). Educația scăzută a părinților crește probabilitatea ca elevul să primească bursă socială, față de elevii ai căror părinți au educație superioară.
- *Bursele de excelență olimpică* au fost acordate mai frecvent în mediul urban decât în cel rural și au fost mai răspândite în liceele vocaționale și cele teoretice. Bursele de excelență olimpică au fost, de asemenea, mai frecvente la elevii din familii fără vulnerabilități; părinții cu educație superioară au raportat în ponderi mai ridicate primirea bursei de către copilul lor, față de părinții cu educație scăzută.
- *Bursele tehnologice* au fost mai răspândite în mediul urban decât în rural. Elevii și părinții din familii vulnerabile declară că au beneficiat într-o măsură mai mare de burse tehnologice, decât cei din familii fără vulnerabilități (10% elevi și 7% părinți din familii vulnerabile declară primirea acestui tip de bursă, față de 7% elevi și 4% părinți din familii fără vulnerabilități). Părinții cu educație scăzută au raportat mai frecvent primirea acestei burse de către copii, în comparație cu părinții cu educație ridicată.
- *Bursele pentru mame minore* au fost mai frecvente în mediul urban, fiind acordate mai des în liceele tehnologice decât în cele teoretice și vocaționale. 26 eleve incluse în eșantion au primit acest tip de bursă, dintre care 10 învățau în învățământul profesional/dual, 8 la liceu și 8 la gimnaziu (12 dintre acestea provenind din familii vulnerabile). Părinții cu educație scăzută sau medie au raportat mai frecvent primirea acestei burse de către fetele lor.
- Suspendarea burselor este un aspect menționat de majoritatea unităților școlare implicate în cercetare, cu o frecvență mai ridicată în mediul urban și învățământul profesional. Cele mai frecvente motive pentru suspendare, raportate de directori și profesori, au fost legate de absențele elevilor, în special în liceele tehnologice și în școlile profesionale. Părinții au confirmat că absențele au fost motivul principal, precum și scăderea notei la purtare. Un procent relativ mare de părinți (30% din cei 256 de părinți care au oferit răspunsuri la întrebarea deschisă privind motivele suspendării) nu cunoștea motivele suspendării burselor.

- Suplimentarea burselor a fost o practică mai rar întâlnită în anul școlar 2023-2024, mai frecventă în mediul urban și în licee, fiind realizată în principal din fonduri alocate de autoritățile locale. Majoritatea suplimentărilor au vizat bursele de merit și cele sociale.
- Feedbackul colectat de către școli despre bursele școlare în anul 2023-2024 a fost solicitat cel mai frecvent de la elevi, urmași de părinți și comunitate, în timp ce autoritățile locale au fost consultate mai rar. În mediul rural, școlile au fost interesate de feedback de la o gamă mai largă de actori, comparativ cu școlile din mediul urban.

Accesul la informații despre burse

- Pentru directorii de școli, principalul canal de comunicare cu elevii și părinții despre bursele școlare sunt diriginții sau învățătorii (99% dintre respondenți), urmat de secretariatul școlii (85%) și de avizierul școlii (75%).
- În cazul profesorilor, cea mai utilizată modalitate de comunicare cu beneficiarii despre burse este discuția de grup (85% dintre respondenți), fie în cadrul ședințelor cu părinții, fie la clasă, în cazul elevilor.
- Pentru elevi și pentru directori, secretariatul este a doua cea mai importantă modalitate de comunicare cu beneficiarii pe tema burselor școlare. Comparativ cu răspunsul acestora, părinții declară că utilizează mai puțin această sursă de informare.
- În cazul elevilor, persoana cu care aceștia discută despre condițiile de acordare a burselor este dirigintele/diriginta clasei (90% dintre respondenți), fiind menționați frecvent și părinții (aproape 1 din 2 elevi), colegii de clasă sau prietenii (aproximativ 3 din 10 elevi).
- Elevii din rural, față de cei din urban, discută mai frecvent cu directorul și cu secretariatul școlii despre bursele școlare, iar cei din urban apelează mai des la prieteni, colegi de clasă, părinți sau alți profesori.
- În cazul părinților, principala modalitate de informare despre bursele școlare este ședința cu părinții (3 din 4 părinți), urmată de comunicarea la distanță cu dirigintele/învățătoarea (3 din 10 părinți) și de întâlnirile individuale față-în-față (aproximativ 1 din 4 părinți).
- Discuțiile individuale față-în-față sunt preferate de părinții elevilor din rural, ai celor de la școli primare sau profesionale, de părinții cu educație mai redusă, ai căror copii învață la licee tehnologice.
- Comunicarea la distanță cu învățătoarea/dirigintele este utilizată mai degrabă de părinții elevilor din urban, care învață la liceu și de părinți care au absolvit învățământul superior.

Utilizarea burselor

- Majoritatea elevilor (8 din 10) declară că au discutat cu părinții despre cum să fie cheltuiți banii din bursă. Elevii din rural, de la licee tehnologice și vocaționale, cei de sex feminin, au o probabilitate mai mare de a discuta despre cum să fie cheltuiți banii din bursă decât alte categorii.

- Se înregistrează o probabilitate mai mică de a discuta despre cum să fie cheltuiți banii din bursă pentru părinții cu vârsta peste 50 de ani, pentru cei cu cel mult 4 clase sau fără școală, cu copii în ciclul primar.
- Elevii (6 din 10) și părinții (8 din 10) consideră că elevul este principalul beneficiar al bursei.
- Elevii și părinții din urban, din familii cu situație materială bună au o probabilitate mai mare de a considera elevul drept beneficiar principal al bursei școlare.
- Există o probabilitate mai mare ca beneficiarii bursei să fie atât elevul, cât și familia, în cazul elevilor din rural, care provin din familii vulnerabile, unde bursa devine o sursă de sprijin pentru întreaga familie, nu doar pentru elevul care o primește. Dintre elevii care au menționat alte tipuri de utilizări ale banilor din bursa școlară, peste o treime (33 din 89 elevi aflați în această situație) declară că banii nu au fost utilizați efectiv, fiind „*păstrați pentru zile negre*”.
- Ierarhia tipurilor de cheltuieli cu banii din burse este similară în cazul elevilor și părinților. Primele trei categorii de cheltuieli menționate sunt: îmbrăcăminte/încălțăminte (66% dintre elevi și 43% dintre părinți), caiete, cărți și rechizite (45% dintre elevi și 38% dintre părinți), mâncare (36% dintre elevi, 19% dintre părinți). Elevii din rural utilizează în mai mare măsură bursa pentru caiete, cărți și rechizite sau îmbrăcăminte/încălțăminte, iar cei din urban în mai mare măsură pentru pregătire suplimentară/meditații, articole de îngrijire sau divertisment.
- 60% dintre părinți se declară mulțumiți sau foarte mulțumiți de bursa copilului, cu un procent al părinților mulțumiți mai mare în rural, respectiv dacă au copiii la licee din filiera vocațională, sau au vârste până în 35 de ani și se află într-o situație materială vulnerabilă.
- Dintre părinții care au menționat nemulțumiri față de bursa copilului (14%), cele mai importante se referă la cuantumul prea mic al acesteia, la faptul că nu se acordă și în perioada vacanțelor, respectiv la întârzierile survenite la plata burselor.

Efecte ale burselor

Din perspectiva elevilor

- Aproape toți elevii participanți la studiu (99,7%) consideră că bursele au avut un impact asupra lor, efectul cel mai frecvent declarat (66%) fiind îmbunătățirea performanței școlare.
- Elevii din familii cu situație precară, beneficiari ai burselor sociale, menționează mai des că bursa a dus la creșterea competiției și declară mai rar că aceasta a contribuit la îmbunătățirea rezultatelor școlare sau la reducerea absenteismului.

Din perspectiva părinților

- Aproape 65% dintre părinți raportează ca principal efect o creștere a motivației elevilor pentru învățare.
- Influența burselor asupra motivației pentru învățare crește progresiv, ca frecvență, de la ciclul primar (42,7%) la gimnaziu (67,1%) și liceu (70,1%), cu o scădere în învățământul profesional dual (69,2%) și în învățământul profesional cu durată de 3 ani (54,8%).

- Bursele au un impact financiar mai accentuat în zonele rurale, în ceea ce privește acoperirea cheltuielilor educaționale. Astfel, media scorului de utilitate a bursei este mai mare în cazul părinților din rural, față de cei din urban (3,16 în mediul rural față de 2,78 în mediul urban, calculată pe scala de la 1=„deloc” la 5=„în foarte mare măsură”).
- Creșterea motivației pentru învățare este raportată mai frecvent drept un efect al burselor de părinții copiilor care învață la filiera teoretică (74% din mențiuni), comparativ cu cei ai copiilor care învață la filiera tehnologică (65% din mențiuni) sau vocațională (68% din mențiuni).
- Reducerea absenteismului, ca efect al burselor raportat de părinți, este considerabil mai pronunțată la liceele tehnologice (21,3%) față de cele teoretice (8,4%) și vocaționale (13,3%).
- Unul din cinci părinți declară că nu au observat schimbări notabile în atitudinea sau comportamentul școlar al copiilor, ca urmare a primirii burselor.

Din perspectiva profesorilor

- Profesorii au evaluat eficiența pe termen lung a burselor școlare (ca investiție în educație) cu un scor mediu de 3,98 (pe o scală de la 1=„deloc” la 5=„în foarte mare măsură”), marcând o percepție predominant pozitivă.
- Majoritatea profesorilor (75%) consideră că bursele școlare au avut ca efect reducerea absenteismului în rândul elevilor, iar 66% că acestea au avut un rol în motivarea pentru învățare.
- Opiniile profesorilor arată că în mediul urban bursele au avut un impact mai puternic asupra motivației școlare (69,4% urban față de 55,7% rural), asupra rezultatelor învățării (49,1% urban față de 34,5% rural) și asupra competitivității școlare (42% urban față de 26,3% rural). În rural, bursele au contribuit mai mult la reducerea absenteismului (78% rural față de 72,4% urban) și a abandonului școlar (36,7% față de 25,2% urban), funcționând mai degrabă ca mecanism de participare școlară.
- Reducerea abandonului școlar a fost un efect sesizat mai ales de către profesorii care predau în învățământul profesional (54,1%), mult mai puțin de cei din ciclul primar (36,8%) și doar în proporție de 20,1%, respectiv 26,6% de către profesorii de la liceu și gimnaziu.
- Răspunsurile profesorilor evidențiază un efect mai puternic al burselor asupra motivației în liceele teoretice (79,8%) decât în cele tehnologice (66,7%). La liceele tehnologice, față de cele teoretice, bursele par să contribuie considerabil mai mult la reducerea absenteismului (79,1% versus 61,5%) și a abandonului școlar (32,5% versus 14,4%).
- Cadrele didactice au menționat și alte efecte ale burselor școlare asupra elevilor, precum: creșterea nivelului de stres în rândul elevilor, ca urmare a presiunii pentru obținerea notelor mari și transformarea burselor într-un scop în sine, fără o motivare intrinsecă reală pentru învățare. De asemenea, unii profesori au semnalat măsuri coercitive asupra elevilor, adoptate de părinți, pentru obținerea burselor.

Din perspectiva directorilor

- Opiniile directorilor întrunesc un scor mediu de 3,75 (pe o scală de la 1=„deloc” la 5=„în foarte mare măsură”) privind valoarea burselor ca investiție pe termen lung în sistemul educațional, ceea ce sugerează o percepție generală moderată spre pozitivă și un consens destul de puternic în această direcție.

- Creșterea prezenței elevilor la ore este cel mai substanțial impact al burselor școlare, în viziunea directorilor (81,5% dintre respondenți), urmat de creșterea motivației elevilor pentru învățare (62,5%), de îmbunătățirea rezultatelor școlare (47,5%) și de reducerea abandonului școlar (47,2%).
- Directorii din mediul urban, comparativ cu cei din rural, au raportat o creștere mai mare a motivației pentru învățare (74% versus 55%) și a performanțelor școlare (58% versus 40%), ca urmare a acordării burselor.
- Ponderi mai mari dintre directorii din mediul rural, față de cei din urban (88% versus 81%) au declarat că absenteismul și abandonul școlar au scăzut după primirea burselor.

Analiza comparativă a percepțiilor elevilor, părinților, profesorilor și directorilor privind efectele burselor școlare evidențiază diferențe considerabile.

- *Motivația pentru învățare:* doar 11,1% dintre elevi consideră că motivația lor pentru învățare a crescut în urma primirii bursei, în contrast cu 64,6% dintre părinți, 63,2% dintre profesori și 62,5% dintre directori care identifică o creștere a motivației pentru învățare a elevilor.
- *Îmbunătățirea rezultatelor școlare:* elevii, beneficiarii direcți ai burselor, recunosc în cea mai mare măsură (67,3%) impactul pozitiv al acestora asupra rezultatelor școlare, în timp ce părinții se situează la polul opus (24,3%), iar directorii (47,5%) și profesorii (42,5%) oferă evaluări moderate.
- *Reducerea absenteismului:* directorii (81,5%) și profesorii (74,9%) identifică reducerea absenteismului ca fiind efectul cel mai clar al burselor, față de doar 34,9% dintre elevi și 12,3% dintre părinți care confirmă acest efect.
- *Competiția și cooperarea între elevi:* directorii (50,4%) și profesorii (34,9%) observă mai frecvent modificări în ceea ce privește competiția ca efect al acordării burselor școlare, comparativ cu 26,4% dintre părinți și doar 10,9% dintre elevi.
- *Lipsa efectelor observabile în plan școlar:* 20,9% dintre părinți nu observă efecte sau schimbări, 12,4% dintre profesori împărtășesc această opinie, în timp ce doar 3,2% dintre directori și 1% dintre elevi consideră că bursele nu au produs schimbări.

Rolul bursei tehnologice în alegerea învățământului profesional

- Profesorii sunt mult mai convinși că această bursă a influențat elevii în alegerea acestui tip de școală (peste 70%), comparativ cu mai puțin de jumătate dintre elevi care împărtășesc această opinie. La polul opus, 39% dintre elevi nu sunt de acord că bursa ar fi avut acest impact, față de doar 12% dintre profesori.
- 15% dintre profesori și 14% dintre elevi nu pot aprecia dacă bursa a jucat un rol în alegerea învățământului profesional.

Bursele în anul școlar 2024-2025

Potrivit datelor oficiale ale Ministerului Educației și Cercetării, sistemul de burse din 2024-2025 prioritizează, de asemenea, sprijinirea unui număr mare de elevi prin bursele sociale, de merit și de reziliență, reflectând o orientare clară către echitate și reducerea inegalităților în educație.

- Distribuția fondurilor indică o susținere mai mare pentru elevii aflați în situații vulnerabile (62% din buget) față de susținerea performanței (38% din buget), cu specificarea că bursele de reziliență au fost încadrate în categoria sprijinirii elevilor vulnerabili.
- La nivelul lunii ianuarie 2025, bursa socială a înregistrat cei mai mulți beneficiari (840.820, reprezentând 60% din totalul beneficiarilor), urmată de bursa de merit (325.265 beneficiari). Comparativ cu luna martie 2024, când ponderea cea mai mare a revenit, de asemenea, beneficiarilor de bursă socială (55,6% din total), ponderea burselor de merit s-a diminuat prin limitarea mediei de acordare, scăzând de la 38,1% din totalul burselor acordate în 2024 la 23,2% din total în anul 2025.
- Numărul total de beneficiari ai bursei de merit și de reziliență în ianuarie 2025 este mai mic cu 5% față de beneficiarii burselor de merit din martie 2024.

Conform datelor colectate prin chestionare, la nivelul anului școlar 2024-2025, noua metodologie de acordare a burselor școlare este percepută pozitiv de către directori, dar cu anumite rezerve de către profesorii respondenți.

- În timp ce 86% dintre directori cred că bursele sprijină elevii vulnerabili, doar 65% dintre profesori sunt de acord cu acest aspect.
- Majoritatea directorilor (82%) apreciază rolul burselor în susținerea elevilor capabili de performanță, comparativ cu doar 59% dintre profesori.
- Criteriile de acordare sunt apreciate a fi clare de 75% dintre directori și de 66% dintre profesori, respectiv echitabile de 59% dintre directori și de 52% dintre profesori.
- În ceea ce privește implementarea administrativă, 90% dintre directori consideră că rolul lor este bine definit în acest proces, față de 64% dintre profesori.
- Două treimi dintre directori și peste o treime dintre profesori consideră că implementarea nu s-a simplificat, iar 41% dintre directori și 34% dintre profesori nu sunt de acord cu afirmația că întocmirea dosarelor de către beneficiari ar fi mai simplă. Astfel, deși metodologia este apreciată pentru claritate și impact, mai ales de către directori, simplificarea administrativă, echitatea criteriilor și sprijinul real pentru toți elevii rămân aspecte apreciate a necesita îmbunătățiri.

Bursa de reziliență

- Introducerea acestui tip de bursă este percepută, în general, de către actorii investigați, ca o măsură pozitivă, dar există și rezerve.
- De bursa de reziliență (introdusă în anul școlar 2024-2025 pentru elevii cu medii peste 7 care se încadrau 30% dintre elevii unei clase) au beneficiat 170.318 elevi, reprezentând 12% din totalul bursierilor la nivelul lunii ianuarie 2025.

- În condițiile limitării bursei de merit la media de 9,50 și menținerii procentului de bursieri la 30% dintre elevii clasei, profesorii diriginți au declarat că, în anul școlar 2024-2025, peste jumătate (55%) dintre clasele evaluate au asigurat burse de merit și reziliență pentru elevi cu medii de cel puțin 8,50. Aceste clase s-au regăsit în situații în care după acordarea bursei de merit pentru toți elevii cu medii de cel puțin 9,50, cele 30% au fost acoperite cu elevi cu medii de până la 8,50 cărora le-au fost acordate burse de reziliență.
- Învățământul profesional are cele mai multe clase (47%) unde bursele de merit și de reziliență sunt acordate preponderent elevilor cu medii mai mici, situate în intervalul 7.00-7.99 (media minimă stabilită prin metodologia în vigoare în anul școlar 2024-2025 fiind 7).
- Trei sferturi dintre elevii respondenți au auzit despre această bursă.
- Ponderi mai mari de elevi din mediul rural cunosc acest tip de bursă (82%), comparativ cu cei din mediul urban (75%).
- 1 din 8 elevi de liceu au informații despre bursa de reziliență, față de 1 din 7 elevi de gimnaziu.
- Ponderi ridicate de părinți declară că au auzit despre acest tip de bursă (60%), ei fiind însă mai puțin informați decât elevii (77%).
- Părinții elevilor de liceu și școli profesionale (65%) sunt mai informați cu privire la acest tip de bursă, decât cei ai elevilor de gimnaziu (53%).
- Părinții din mediul rural sunt mai predispuși să considere noul sistem de burse ca fiind unul echitabil, în timp ce părinții din mediul urban manifestă mai multe rezerve și sunt mai critici cu privire la modul de distribuire a acestora.
- Comparativ cu bursele sociale și de merit, atât elevii, cât și părinții sunt mai puțin informați despre bursa de reziliență, aceasta fiind o măsură nou introdusă în anul școlar 2024-2025. Această situație sugerează necesitatea unor eforturi suplimentare de informare pentru a crește nivelul de cunoaștere și de accesibilitate a acestei burse.
- Un alt aspect important este reprezentat de faptul că 3 din 6 directori, respectiv 3 din 5 profesori consideră că bursa de reziliență va avea un efect pozitiv și că va stimula progresul elevilor, în timp ce procente de 16-17% exprimă o poziție sceptică față de impactul acestui tip de bursă asupra performanței școlare.
- Gradul de scepticism crește ușor în rândul profesorilor din mediul rural; 19% dintre aceștia, față de 14% dintre cei din urban, consideră că acest tip de bursă nu va influența progresul școlar.
- Profesorii cu mai puțină experiență didactică sunt mai optimiști în privința efectelor bursei de reziliență asupra progresului elevilor (72% consideră că acest tip de bursă va produce efecte), în timp ce cadrele didactice cu experiență manifestă un grad mai mare de prudență.
- Doar 1 din 5 directori, respectiv 1 din 5 profesori declară că nu pot aprecia în ce măsură această modificare va influența rezultatele elevilor, fiind probabil nevoie de o mai îndelungată experiență de implementare a acestei burse pentru a putea fi observate efecte.

Opinii privind pragul de 30% stabilit pentru acordarea bursei de merit și de reziliență

- Majoritatea respondenților consideră că acest criteriu este corect (73% dintre directori, 72% dintre diriginți, 72% dintre elevi, 73% dintre părinți). Este apreciat

efectul stimulativ al acestui prag, considerat ca încurajator pentru competiție și motivația pentru învățare. Metodologia 2024-2025 este văzută ca un pas înainte față de cea anterioară, datorită introducerii unui prag de medie care restricționează primirea bursei de către elevii cu medii mici, care nu depun un efort de învățare consistent.

- Există diferențe în favoarea mediului rural, față de mediul urban, pentru toate categoriile investigate cu privire la raportarea favorabilă față de acest prag.
- Directorii, diriginții, elevii și profesorii din școlile profesionale par să aibă cea mai mare acceptare a criteriului.
- Profesorii cu mai puțină experiență tind să evalueze acest prag mai favorabil cu peste 10 p.p. față de cei cu experiență mai îndelungată.
- Există și un procent de respondenți care consideră pragul incorect (16% dintre directori, 21% dintre profesori, 17% dintre elevi, 22% dintre părinți), părinții din mediul urban și diriginții cu vechime de peste 20 de ani fiind cei mai critici, considerând acest procent ca fiind incorect.
- Profesorii și părinții manifestă un grad mai mare de scepticism comparativ cu directorii, care sunt cei mai favorabili acestei măsuri.
- Există îngrijorări legate de inechități în aplicarea acestui sistem. Unii profesori și părinți consideră că elevii cu medii mari (8-8.50/9.49) din clase cu performanțe ridicate pot fi dezavantajați, în timp ce alți elevi cu medii mai mici (în jur de 7), dar în clase mai slabe, primesc burse. Considerată o extensie a bursei de merit, acordarea bursei de reziliență pentru medii de până la 7 este percepută ca fiind prea permisivă, ceea ce poate diminua motivația elevilor pentru excelență.

Astfel, deși introducerea bursei de reziliență este apreciată ca pas înainte față de anul școlar precedent când aceasta nu exista, persistă atât îngrijorări legate de echitatea și impactul acesteia asupra motivației elevilor, cât și confuzii vizavi de scopul acesteia (dacă susține performanța sau e mai degrabă o măsură de ajutor social). În acest sens, o parte din toate categoriile de respondenți sugerează separarea clară între bursele de merit și cele de reziliență. De asemenea, răspunsurile sugerează necesitatea unor ajustări și clarificări pentru optimizarea acestui tip de bursă, dar și a sistemului de burse în general, pentru a răspunde mai bine nevoilor beneficiarilor.

Dificultăți

Majoritatea observațiilor colectate prin intermediul unei întrebări deschise se referă la dificultățile întâmpinate în întocmirea și depunerea dosarelor pentru bursele sociale, inclusiv în ceea ce privește înțelegerea (de către părinți) și verificarea (de către școli) a condițiilor care trebuie îndeplinite pentru obținerea acestei burse. Oferim, în continuare, o selecție a celor mai frecvente dificultăți menționate.

Dificultăți semnalate de către directori și profesori

- Lipsa de înțelegere a criteriilor și a procedurilor de către părinți, în special în cazul celor cu educație redusă, ceea ce conduce la depunerea unor dosare neconforme, incomplete și nerespectarea termenelor de depunere a documentației pentru obținerea burselor școlare.

- Complexitatea și volumul mare de muncă al profesorilor pentru verificarea dosarelor de burse și consilierea părinților, în detrimentul activităților cu elevii.
- Lipsa competențelor juridice, financiare sau medicale ale cadrelor didactice pentru verificarea documentelor din dosarele de burse și încadrarea beneficiarilor în criteriile de eligibilitate.
- Problemele tehnice legate de platforma PatrimVen (sistemul informatic ANAF care colectează date despre veniturile și proprietățile cetățenilor români), fiind semnalate dificultăți de acces și blocarea frecventă a platformei.
- Lipsa de claritate a legislației/metodologiei de acordare a burselor școlare, unele dintre reglementările legate de încadrarea în venitul pentru acordarea burselor sociale fiind vagi și greu de interpretat.

Dificultăți semnalate de către părinți

- Cea mai frecvent menționată problemă de către părinți a fost gestionarea birocrăției percepută ca excesivă obținerea documentelor necesare. Aproximativ 40% dintre părinți (din totalul celor 547 care au formulat observații cu privire la dificultăți) au declarat că au fost nevoiți să strângă multiple adeverințe, să facă numeroase drumuri pentru a obține documentele necesare, fiind necesar un timp lung de așteptare pentru eliberarea adeverințelor de venit, a documentelor fiscale sau a certificatelor medicale pentru dosarul de burse.
- Lipsa de comunicare și informațiile neclare primite de la școală au fost semnalate ca dificultăți de o parte dintre părinți.
- Dificultăți privind inițierea unor operațiuni bancare necesare obținerii bursei (spre exemplu, deschiderea contului bancar pentru elev).
- Alte dificultăți semnalate au vizat timpul insuficient pentru întocmirea dosarului, problemele personale, dificultățile în a calcula veniturile, condițiile restrictive pentru burse.
- Deși majoritatea părinților consideră că au întâmpinat dificultăți de nivel mediu în ceea ce privește accesarea burselor, există diferențe între categoriile analizate. Astfel, părinții din mediul rural, cei care au copii în școli arundate, cei din familii vulnerabile (ai căror copii sunt preponderent beneficiari de burse sociale) și cei cu educație scăzută au raportat dificultăți mai mari față de părinții din urban, care au copii care învață în școli cu personalitate juridică, ce au educație mai înaltă și trăiesc în familii fără vulnerabilități (ai căror copii sunt preponderent beneficiari ai unor tipuri de burse care nu presupun realizarea unui dosar).

Aceste rezultate indică necesitatea unor măsuri de sprijin suplimentare pentru părinții care se confruntă cu dificultăți (în special pentru cei din comunități rurale, din familii vulnerabile și cu nivel de educație redusă) și subliniază importanța simplificării și accesibilizării reglementărilor ce privesc întocmirea dosarului de burse (sociale). De asemenea, sunt necesare eforturi suplimentare pentru sprijinirea Comisiei de management al burselor în analizarea documentelor incluse în dosarele de burse sociale (spre exemplu, pentru calcularea încadrării în veniturile eligibile, analiza documentelor medicale). Sugestiile colectate de la respondenți aduc câteva recomandări valoroase în acest sens.

Nevoi de sprijin și recomandări

Opiniile celor patru categorii de respondenți (directori, cadre didactice, elevi și părinți) sunt în cea mai mare parte convergente și exprimă nevoi de sprijin pe diverse paliere și măsuri posibile de simplificare și optimizare a sistemului de acordare a burselor școlare. Opiniile au fost colectate prin răspunsuri la întrebări deschise, rezultând un volum însemnat de informații, atât datorită numărului mare de respondenți din fiecare categorie, cât și a diversității răspunsurilor ce conțin mesaje multiple.

Trebuie menționat că sugestiile și recomandările formulate de fiecare categorie de respondenți au avut ca scop *identificarea aspectelor ce pot fi îmbunătățite*, în timp ce aspectele funcționale și pozitive ale acordării burselor școlare au fost tratate în alte întrebări ale chestionarelor.

Propunerile de îmbunătățire oferite au vizat, în principal:

- simplificarea aspectelor administrative privind acordarea burselor școlare (spre exemplu, standardizarea documentației, extinderea perioadelor pentru depunerea și verificarea dosarelor de burse);
- revizuirea tipologiei burselor și a criteriilor de acordare (spre exemplu, redenumirea bursei sociale în “ajutor pentru studii”, separarea burselor de merit de cele de reziliență, introducerea bursei sportive, asigurarea accesului egal la burse pentru elevii din învățământul particular acreditat);
- realizarea unor activități de informare și sprijin accesibile și adaptate nevoilor beneficiarilor (spre exemplu, documente suplimentare de diseminare și explicare a Metodologiei către profesori, părinți, elevi, asistență specializată pentru situații atipice sau complexe);
- realizarea armonizărilor între sistemul PatrimVen și documentația necesară burselor școlare (spre exemplu, posibilitatea interogării datelor pentru un anumit interval, compatibilizarea formatului adeverințelor solicitate pentru bursele școlare cu modelul raportului oferit de PatrimVen);
- îmbunătățirea instrumentelor (digitale) de sprijin pentru acordarea burselor (spre exemplu, platformă digitală pentru depunere online a documentației din dosarul pentru burse);
- revizuirea responsabilităților instituționale în gestionarea burselor (spre exemplu, limitarea atribuțiilor școlilor în ceea ce privește bursele sociale la informarea părinților, transfer de atribuții către DGASPC/UAT pentru dosarele de burse sociale);
- asigurarea resurselor umane și materiale necesare gestionării burselor școlare (spre exemplu, includerea medicului în Comisia de management al burselor, asigurarea unor mecanisme de colaborare cu specialiști în domeniile juridic, financiar, asistență socială).

INTRODUCERE

Cercetarea privind bursele școlare a fost realizată la solicitarea Ministerului Educației și Cercetării și s-a desfășurat în perioada septembrie-decembrie 2024. Implementarea unor noi reglementări privind bursele școlare, începând cu septembrie 2024, a determinat opțiunea ca metodologia cercetării să includă aspecte privind acordarea burselor atât în anul școlar 2023-2024, cât și în anul școlar 2024-2025. În acest context, cercetarea a avut drept scop investigarea opiniilor și percepțiilor actorilor educaționali despre bursele școlare și efectele acestora, în vederea identificării unor dificultăți și provocări, cât și a unor recomandări pentru a face sistemul de burse mai eficient, accesibil, stimulat și echitabil.

Demersul a fost de tip cantitativ și s-a bazat pe aplicarea a patru chestionare online adresate elevilor, profesorilor, directorilor și părinților din 510 unități școlare, eșantion reprezentativ pentru distribuția pe medii de rezidență (rural-urban) și dimensiunea școlii (constând în numărul de clase de elevi paralele, pe an de studiu). Au fost colectate răspunsuri de la 341 directori, 1.310 diriginți și învățători, 12.911 elevi și 14.428 părinți.

Acest raport prezintă contextul, metodologia, rezultatele și concluziile cercetării, fiind structurat pe șapte capitole. În capitolul I este descris contextul dinamic al acordării burselor în anii școlari 2023-2024 și 2024-2025, evidențiind schimbările și evoluțiile relevante. Capitolul II prezintă scopul, matricea cercetării, eșantionul, metodele și limitele cercetării. În capitolul III sunt analizate rezultatele cercetării privind bursele în anul școlar 2023-2024, cu accent pe tipul și specificul burselor, accesul la informații despre burse, modul în care sunt utilizate acestea, precum și opiniile actorilor investigați despre efectele burselor asupra elevilor. Capitolul IV are în vedere situația burselor la începutul anului școlar 2024-2025, percepțiile asupra noii metodologii și modul în care este privită bursa de reziliență de către elevi, părinți, profesori și directori. În capitolul V sunt evidențiate dificultăți întâmpinate în procesul de acordare a burselor, iar capitolul VI prezintă nevoile de sprijin ale beneficiarilor și sugestiile acestora pentru ameliorarea dificultăților menționate. În ultimul capitol, VII, sunt sintetizate concluziile cercetării pe tema burselor școlare.

I. METODOLOGIA CERCETĂRII

Capitolul este dedicat aspectelor metodologice ale proiectării și administrării instrumentelor de cercetare. Aspectele prezentate fac referire la scopul și obiectivele prezentului studiu, instrumentele de cercetare aplicate, populația investigată, eșantionarea, prelucrarea și analiza datelor.

Scop și obiective

Scopul cercetării l-a reprezentat investigarea opiniilor actorilor educaționali cu privire la bursele școlare și a efectelor acestora, în vederea identificării unor dificultăți și provocări, cât și a unor propuneri pentru a face sistemul de burse mai eficient, accesibil, stimulat și echitabil.

Obiectivele specifice au vizat:

- analiza modului în care s-a realizat informarea elevilor și a familiilor acestora, cu privire la bursele școlare;
- explorarea modului în care sunt utilizate bursele școlare pentru diferite tipuri de nevoi ale elevilor și ale familiilor acestora;
- investigarea opiniilor cu privire la rolul pe care bursele școlare îl au în ceea ce privește participarea școlară și reducerea absenteismului/abandonului școlar;
- analiza opiniilor cu privire la modul în care bursele școlare influențează motivația pentru învățare, performanța școlară sau opțiunea pentru anumite cursuri școlare;
- identificarea obstacolelor întâmpinate în accesarea burselor școlare și a măsurilor de sprijin adoptate de către unitățile de învățământ;
- colectarea de sugestii cu privire la măsurile ce pot fi adoptate pentru a face sistemul de burse mai eficient, accesibil, stimulat și echitabil.

Cercetarea s-a derulat în **perioada** septembrie-decembrie 2024.

Dimensiunile de analiză au fost construite pe baza examinării comparative a reglementărilor metodologice care vizează acordarea burselor școlare în cei doi ani școlari incluși în demersul de cercetare. Astfel, am avut în vedere scopul burselor școlare, așa cum este acesta formulat în metodologiile corespunzătoare celor doi ani analizați:

„Art. 2. — Acordarea burselor [...] reprezintă atât o formă de stimulare a elevilor care obțin performanțe educaționale, artistice și sportive, cât și o formă de sprijin al elevilor din medii dezavantajate socioeconomic, în vederea participării la educație a acestora și a prevenirii	„Art. 2. — Acordarea burselor menționate la art. 1 reprezintă atât o formă de stimulare a elevilor care obțin performanțe educaționale, artistice și sportive sau o formă de stimulare a progresului școlar, cât și o formă de sprijin al elevilor din medii dezavantajate socioeconomic, în vederea participării la
---	--

abandonului școlar, respectiv de stimulare a participării la învățământul tehnologic, în cazul bursei tehnologice.” (conform Metodologiei-cadru de acordare a burselor școlare aprobată prin ordinul de ministru nr. 6.238/08.09.2023, aplicată în anul școlar 2023-2024)	educație a acestora și a prevenirii abandonului școlar, respectiv de stimulare a participării la învățământul tehnologic, în cazul bursei tehnologice”. (conform Metodologiei-cadru de acordare a burselor aprobată prin ordinul de ministru nr. 5518/11.07.2024, aplicată în anul școlar 2024-2025).
---	---

De asemenea, am vizat și principalele elemente de noutate introduse prin Metodologia de acordare a burselor școlare în anul școlar 2024–2025, prezentate în capitolul II al prezentului raport.

Totodată, stabilirea dimensiunilor de analiză a fost orientată de obiectivul central al cercetării, astfel încât să permită explorarea percepțiilor actorilor educaționali asupra burselor școlare și a efectelor generate de acestea, în scopul identificării dificultăților și provocărilor existente, precum și al formulării unor propuneri care să contribuie la dezvoltarea unui sistem de burse mai eficient, accesibil, stimulat și echitabil.

În acest context, dimensiunile de analiză au vizat:

- rolul burselor în susținerea progresului în învățare și a participării școlare a elevilor (inclusiv în învățământul profesional);
- accesul la informații despre burse;
- utilizarea burselor în raport cu cheltuielile educaționale;
- raportarea beneficiarilor la modificările aduse de noua metodologie de acordare a burselor 2024-2025;
- dificultăți în accesarea burselor;
- măsuri de sprijin și sugestii de îmbunătățire a sistemului de acordare a burselor.

Metode și instrumente de cercetare

Metodologia de cercetare a inclus o etapă de **documentare** ce a constat în:

- analiza legislației referitoare la acordarea burselor școlare în învățământul preuniversitar din România;
- colectarea de date din rapoarte și comunicate ale Ministerului Educației și Cercetării cu privire la numărul, tipul și bugetele alocate pentru plata burselor școlare, în anii școlari vizati în cercetarea cantitativă.

Pe baza informațiilor și datelor colectate în etapa de documentare a cercetării, au fost identificate dimensiunile cercetării, fiind ulterior elaborate instrumentele de cercetare care au fost utilizate în cadrul anchetei sociologice.

Instrumentele utilizate au inclus patru chestionare tematice, aplicate online, conținând întrebări similare sau echivalente, adaptate fiecărei categorii de respondenți. Această abordare a permis compararea perspectivelor celor patru categorii de actori educaționali investigați (elevi, profesori,

directori și părinți) asupra aceluiași aspecte, facilitând o analiză mai detaliată a percepțiilor și experiențelor acestora.

Întrebările au fost structurate pe dimensiunile de analiză investigate. Majoritatea itemilor au avut caracter obligatoriu și au solicitat răspunsuri închise (spre exemplu, aprecieri pe scale de răspuns în cinci trepte, alegeri din lista de variante prestabilite, răspunsuri de tip da/nu/nu pot aprecia). Itemii care au solicitat răspunsuri deschise au fost opționali și au vizat argumentări, exemple și propuneri. Timpul de completare a variat de la 10 minute pentru elevi, la 15-20 de minute pentru celelalte trei categorii de respondenți. Toate instrumentele au oferit într-o casetă introductivă informații sintetice despre specificul studiului, timpul de completare și confidențialitate. Pilotarea chestionarelor s-a realizat în luna octombrie 2025, acestea fiind discutate cu 3-5 reprezentanți din fiecare categorie de beneficiari, iar variantele finale ale instrumentelor au integrat feedbackurilor primite.

Administrarea instrumentelor s-a realizat prin intermediul platformei SurveyMonkey¹. Link-urile la chestionarele online și instrucțiunile de administrare au fost transmise prin e-mail către directorii unităților școlare incluse în eșantionul cercetării. Aceștia, odată cu completarea chestionarului adresat directorului de școală, au distribuit spre completare chestionarele aferente diriginților/învățătorilor din clasele selectate. La rândul lor, diriginții/învățătorii au transmis chestionarele specifice elevilor din clasă și părinților acestora. Completarea s-a realizat direct de respondenți, fără asistența unui operator.

Cele patru chestionare au fost aplicate în rândul următoarelor **grupuri țintă**:

- directori de unități de învățământ;
- cadre didactice din unitățile de învățământ investigate (cu personalitate juridică și structuri arondate), după cum urmează:
 - învățători/profesori de învățământ primar;
 - diriginți la clasele VI-VIII din învățământul gimnazial;
 - diriginți la clasele IX-XII din învățământul liceal, învățământul profesional cu durată de 3 ani și învățământul profesional dual;
- elevi din clasele VI-VIII și din clasele IX-XII, bursieri și nebursieri,
- părinți ai elevilor bursieri și nebursieri.

Eșantionul studiului

Investigația a fost aplicată la nivelul a 566 de unități de învățământ (eșantion proiectat), iar rata de răspuns a fost de 90%, cuprinzând 510 unități de învățământ (eșantion realizat). Proiectarea eșantionului s-a realizat în raport cu distribuția unităților pe medii de rezidență și cu dimensiunea școlii. Criteriile de acordare a burselor conectate la caracteristici ale clasei de elevi a determinat alegerea clasei de elevi drept populație statistică a analizei.

Pentru selecția unităților școlare au fost utilizate informații din baza de date privind Rețeaua școlară 2023-2024 (<https://data.gov.ro/>, accesat în data de 27 septembrie 2024) referitoare la

¹ SurveyMonkey Inc., US, <https://www.surveymonkey.com>

rețeaua liceelor și școlilor profesionale cu personalitate juridică și la rețeaua școlilor gimnaziale cu personalitate juridică.

Pentru informații privind clasele de elevi pe școală ne-am raportat la baza de date ARACIP (RAEI - Raport anual de evaluare internă, 2022-2023) care cuprinde informații privind structura unității pe clase și elevi și baza de date BacPlusRo pentru informații referitoare la participarea și rezultatele elevilor la Evaluarea Națională 2024.

Distribuția eșantionului proiectat și a celui realizat este prezentată în tabelul următor, pe niveluri de învățământ și medii de rezidență.

Tabel I.1. Distribuția eșantionului proiectat și a celui realizat, pe medii și tip de unitate

	Unități către care s-au trimis			Unitățile respondente		
	RURAL	URBAN	Total	RURAL	URBAN	Total
Învățământ gimnazial	240	84	324	220	75	295
Învățământ liceal și profesional	38	147	185	36	132	168
Învățământ primar	52	5	57	44	3	47
Total	330	236	566	300	210	510

Selecția pe baza pasului de eșantionare a condus la o distribuție teritorială a eșantionului de unități școlare cu personalitate juridică în toate județele țării.

Testul de concordanță Hi-p ($H_i=0,40$) indică cu o probabilitate de 95% diferențe nesemnificative între eșantionul proiectat și cel realizat, indicând un eșantion reprezentativ pentru distribuția pe medii și tip de unitate.

Cele patru tipuri de chestionare au fost trimise către unitățile de învățământ selectate, fiind precizate clasele la care să fie aplicate instrumentele, și după caz, unitățile arondate cuprinse în studiu. La nivelul fiecărei unități de învățământ din eșantion, au fost incluse toate clasele paralele dintr-un singur an de studiu (nivel de clasă), S-a urmărit asigurarea succesiunii anilor de studiu de la o unitate la alta, parcurgând întreg eșantionul.

Populația investigată - actorii educaționali

Au fost completate și validate:

- 341 de chestionare adresate directorilor;
- 1.310 de chestionare adresate cadrelor didactice:
 - 928 completate de profesori diriginți (462 profesori de gimnaziu și 466 profesori de liceu și școli profesionale);
 - 382 completate de învățători/profesori pentru învățământul primar;
- 12.911 de chestionare adresate elevilor;
- 14.428 de chestionare adresate părinților, dintre care
 - 11.497 respondenți având copii în clase de gimnaziu sau liceu;
 - 2.931 respondenți având copii în clasele a III-a din învățământul primar.

Aspecte metodologice privind prelucrarea și analiza datelor

Validarea bazelor de date s-a realizat prin curățarea înregistrărilor multiple, eliminarea înregistrărilor cu un procentaj ridicat de non-răspunsuri sau a celor care nu respectau criteriile de analiză (spre exemplu, răspunsuri ale unor cadre didactice sau părinți ale elevilor din învățământul primar din alte clase decât clasa a III-a). Având în vedere eșantionarea bistadială, primul stadiu constând în selecția unităților școlare (ca eșantion primar), cel de al doilea constând în selecția celor patru categorii de actori educaționali, finalizarea bazelor de date a fost confirmată pe fiecare dintre cele patru categorii.

Validarea reprezentativității eșantionului aplicat (realizat) s-a realizat prin raportarea la eșantionul directorilor de școală (echivalent cu numărul de unități cu personalitate juridică). Comparația între eșantionul proiectat și eșantionul realizat a condus, pe baza aplicării testului de comparare hi-pătrat, la confirmarea reprezentativității în raport cu criteriile de selecție.

Metodologia de prelucrare a constat în analiza informațiilor pe dimensiuni asociate obiectivelor cercetării, însoțită de analize la nivelul potențialilor factori de influență, pentru care au fost colectate date în chestionarele aferente.

Astfel, toate cele patru chestionare aplicate au conținut întrebări referitoare la aspecte de natură socio-demografică și educațională. Mediul de rezidență al școlii, tipul unității și nivelul de studiu au fost elemente comune tuturor instrumentelor, fiind utilizate ca factori potențiali de influență pentru toate categoriile de actori. Pentru liceu a fost luată în analiză și filiera de studiu.

Prelucrarea și analiza datelor cantitative a fost realizată prin programul EXCEL, rezultatele fiind exprimate în frecvențe sau procente ale răspunsurilor, atât în raport cu răspunsurile la întrebări, cât și în analizele pe factori de influență. În cazul evaluării pe scala ordinală (1-5) au fost calculate valorile medii și ponderile răspunsurilor pe scală.

În cazul răspunsurilor la întrebările deschise, răspunsurile au fost grupate în categorii pentru a facilita analiza acestora pe principalele problematice semnalate.

În prelucrarea chestionarului pentru profesori, am utilizat un indicator suplimentar „nivel de vulnerabilitate”, bazat pe procentul elevilor din clasă beneficiari de bursă socială, nivelul de vulnerabilitate fiind determinat astfel:

Tabel I.2. Nivelurile de vulnerabilitate ale clasei de elevi

Criterii de definire	Niciun elev nu primește bursă socială	1-25%	25-50%	50-75%	Peste 75% dintre elevi primesc bursă socială
Nivel de vulnerabilitate	Deloc	Foarte scăzut	Scăzut	Ridicat	Foarte ridicat

Situația de vulnerabilitate, ca indicator, a fost asociată în prelucrarea răspunsurilor elevilor beneficiari de bursă socială, respectiv ale părinților elevilor beneficiari de bursă socială.

Caracteristici ale profilului respondenților

Directori. Din totalul celor 341 respondenți, puțin peste jumătate sunt din mediul urban (52,5%) și conduc o unitate de învățământ secundar inferior (59,2%). Dintre cei 131 directori de liceu, 48,9% sunt de la filiera tehnologică, 37,4% de la cea teoretică și 13,3% de la cea vocațională.

Majoritatea directorilor care au răspuns la chestionar conduc unități de învățământ public și au o vechime de peste 20 de ani (81%), în timp ce doar 1,2% au vechime didactică de 1-5 ani. În funcție de experiența managerială, 62% dintre directori au o experiență de 1-10 ani, procente mici fiind în primul an (1,5%) sau cu experiență vastă de peste 20 de ani (4%), iar 70% dintre respondenții directori sunt femei.

Diriginți și învățători. Din totalul celor 1.310 respondenți, puțin peste jumătate sunt din mediul urban (56,4%). Majoritatea lucrează într-o școală cu personalitate juridică, în timp ce 10% într-o structură arondată. Peste o treime sunt diriginți la gimnaziu (35,3%), 27,9% sunt învățători, 27,6% diriginți la liceu, 7,9% la învățământul profesional cu durată de 3 ani, în timp ce ponderi mici sunt diriginți în învățământul profesional dual și în Programul „A doua șansă” (0,7% respectiv 0,5%).

Dintre cei 475 diriginți în învățământul secundar superior, 76,5% provin din filiera tehnologică, 42,5% din cea teoretică și 12,2% din cea vocațională. Peste jumătate dintre respondenți au o vechime de peste 20 de ani, în timp ce 11% au vechime didactică redusă de 1-5 ani.

Elevi. Din totalul celor 12.911 elevi care au răspuns la chestionar, trei sferturi sunt din mediul urban și 99,3% învață într-o școală publică. Eșantionul a inclus elevi de la liceu (47,2%), gimnaziu (44,6%), învățământ profesional cu durată de 3 ani (6,3%), învățământ profesional dual (1,3%) și „A doua șansă” (0,6%), majoritatea învățând într-o școală cu personalitate juridică (96,7%) și doar 3,3% într-o structură arondată.

Dintre cei 6.094 elevi de liceu, 48,9% provin de la filiera teoretică, 38,5% de la cea tehnologică și 12,6% de la cea vocațională. Puțin peste o treime dintre elevii respondenți (36,6%) provin din familii vulnerabile, iar dintre aceștia, peste jumătate sunt din mediul rural. Din totalul elevilor care au răspuns la chestionar, 51,7% sunt fete.

Părinți. Din totalul celor 14.428 părinți care au răspuns la chestionar, aproape trei sferturi sunt din mediul urban și 99,7% au copii care învață într-o școală publică. Eșantionul a inclus părinți ai căror elevi sunt la liceu (38,4%), gimnaziu (36,9%), învățământ primar (20,3%), învățământ profesional cu durată de 3 ani (3,6%) și învățământ profesional dual (0,8%). Majoritatea părinților au copii care învață într-o școală cu personalitate juridică (95,2%) și doar 4,8% într-o structură arondată.

Dintre cei 5.536 părinți ai copiilor care învață la liceu, 54% au copii care provin din filiera teoretică, 34% din cea tehnologică și 12,% din cea vocațională. Vârstele respondenților variază, cei mai mulți situându-se în intervalul 36-50 de ani (765), 15% fiind sub 35 de ani și 10% peste 50 de ani. Puțin peste o treime (36%) provin din familii vulnerabile, iar dintre aceștia, peste jumătate sunt din mediul rural. Din totalul părinților care au răspuns la chestionar, 88% sunt femei.

Limite ale cercetării

Momentul derulării cercetării. Cercetare a demarat la începutul anului școlar 2024-2025, când sistemul educațional implementa o nouă metodologie de acordare a burselor școlare, cu modificări față de precedentă. În acest context, opiniile cu privire la noua metodologie sunt formate mai degrabă prin înțelegerea textului noii metodologii, decât pe baza unei experiențe directe de implementare și de mai lungă durată.

Momentul administrării chestionarelor online. Perioada aplicării în școli a chestionarelor a coincis cu acordarea primelor burse în anul școlar 2024-2025, aspect ce ar fi putut să interfereze cu opiniile privind impactul burselor în anul școlar precedent.

Limitări în monitorizarea administrării instrumentelor de cercetare. Lipsa unui operator prezent în școală, autoadministrarea (completare individuală neasistată) și faptul că linkurile nu au fost transmise individual fiecărui respondent ar fi putut permite accesul la instrumentele cercetării și altor persoane din afara eșantionului stabilit. Totuși, având în vedere investiția de timp necesară pentru completarea integral a chestionarelor, estimăm că numărul acestor cazuri este mic.

Limitarea ancorării teoretice. Natura exploratorie a demersului, accentul pus pe aspectele procedurale ale acordării burselor în context românesc și timpul limitat avut la dispoziție au reprezentat factori care au impus prioritizarea dimensiunii aplicative a studiului.

Lipsa unor date de validare a eșantionului de părinți. Dat fiind că nu am avut date privind structura socio-demografică din populație a părinților care au copii în învățământul preuniversitar, nu s-a putut face o validare directă a eșantionului de părinți. Putem estima, totuși, că aceasta reproduce structura din populație, bazându-ne pe reprezentativitatea școlilor selectate și a numărului mare de respondenți (peste 14.000).

II. ELEMENTE DE CONTEXT

Capitolul descrie principalele aspecte de continuitate și de inovație aduse de metodologiile de acordare a burselor pentru anul școlar 2023-2024 și pentru anul școlar 2024-2025, cu potențial impact asupra percepțiilor și experiențelor beneficiarilor.

Aspecte de continuitate și inovație în acordarea burselor în anul școlar 2023-2024

Metodologia-cadru de acordare a burselor școlare, aprobată prin Ordinul ministrului nr. 6.238/08.09.2022² a completat și detaliat prevederile Legii învățământului preuniversitar nr. 198/04.07.2023 cu privire la acordarea burselor școlare în anul școlar 2023-2024. Conform metodologiei, bursele reprezintă *„o formă de stimulare a elevilor care obțin performanțe educaționale, artistice, sportive, cât și o formă de sprijin al elevilor din medii dezavantajate socioeconomic, în vederea participării la educație a acestora și a prevenirii abandonului școlar, respectiv de stimulare a participării la învățământul tehnologic, în cazul bursei tehnologice”*. Cele patru tipuri principale de burse acordate în anul școlar anterior 2022-2023 (performanță, merit, studiu, ajutor social), cărora li se adaugă bursa profesională, au fost înlocuite, redenumite sau transformate în cinci **tipuri principale de burse** acordate în anul școlar 2023-2024: excelență olimpică I, excelență olimpică II, merit, socială și tehnologică, cărora li se adaugă bursa pentru mamele minore. Astfel, au fost înlocuite bursele de performanță cu bursele de excelență olimpică I și II, au fost comasate bursele de merit și studiu într-o singură categorie a burselor de merit, au fost redenumite bursele de ajutor social ca burse sociale, s-au transformat bursele profesionale în burse tehnologice și a fost introdusă o categorie distinctă: bursele pentru mamele minore.

Din punctul de vedere al **categoriilor de beneficiari**, și în anul școlar 2023-2024, bursele au fost acordate elevilor de la cursurile cu frecvență de zi din învățământul preuniversitar obligatoriu, nivel gimnazial și liceal; elevii din învățământul primar au putut primi doar burse sociale; elevii de la cursurile cu frecvență de zi din învățământul tehnologic au beneficiat de burse tehnologice (prin excepție, în anii școlari 2023-2024 și 2024-2025 acest tip de burse fiind acordat numai elevilor înmatriculați în cadrul specializărilor din învățământul profesional, inclusiv dual, nivel 3 EQF/CNC). Au beneficiat de burse (cu excepția celor de merit) și elevii din unitățile de învățământ preuniversitar particular și confesional: burse de excelență olimpică I și II pentru elevii de la cursurile cu frecvență de zi gimnaziu și liceu; burse sociale pentru elevii din învățământul cu frecvență de zi, nivelurile primar, gimnazial și liceal, dacă sunt școlarizați fără taxe; burse tehnologice pentru elevii de la cursurile cu frecvență de zi din învățământul tehnologic. De asemenea, metodologia prevedea posibilitatea acordării burselor sociale și elevilor minori, respectiv elevilor în risc de excluziune socială, neangajați pe piața muncii și înscriși în formele de învățământ cu frecvență redusă sau în programele educaționale de tip „A doua șansă”. Bursele sociale se putea acorda inclusiv elevilor școlarizați la domiciliu sau celor care urmau cursurilor în

²https://www.edu.ro/sites/default/files/_fi%C8%99iere/Legislatie/2023/OM_6238_2023_metodologie_burse_scolare.pdf

școala din spital. De asemenea, elevii străini înscriși în învățământul românesc puteau beneficia de burse.

În ceea ce privește **cuantumul** minim al burselor, acesta este prevăzut în Legii învățământului preuniversitar pentru anul școlar 2023-2024 (cap. VIII, secțiunea 4, art. 108): bursă de merit - 450 lei/lună; bursă socială - 300 lei/lună; bursă tehnologică - 300 lei/lună. Metodologia 2023-2024 a precizat, în plus, cuantumul burselor pentru mamele minore în valoare de 700 lei. Conform legii și metodologiei, valoarea burselor putea fi suplimentată de către consiliile de administrație ale unităților de învățământ, în funcție de sumele alocate de autoritățile administrației publice locale sau alte venituri obținute potrivit legii.

Conform metodologiei, bursele s-au acordat pe **perioada** cursurilor școlare, inclusiv pe timpul pregătirii și susținerii evaluării naționale de clasa a VIII-a, a examenului național de bacalaureat, a examenului de certificare a calificării profesionale și pe perioada pregătirii practice. Bursele nu s-au acordat pe perioada vacanțelor școlare, cu excepția burselor sociale (însă doar în condițiile respectării anumitor condiții, cum ar fi să nu se acumuleze mai mult de 10 absențe nemotivate pe lună).

Pe lângă criteriile specifice de încadrare în diferitele categorii de burse, acordarea acestora a fost condiționată de **nota la purtare sau numărul de absențe ale elevului**. Astfel, pentru a putea primi burse de excelență olimpică sau de merit, era necesar ca elevii să promoveze la toate disciplinele și să obțină media 10 la purtare în anul școlar anterior. Pentru bursele sociale și tehnologice, acestea nu puteau fi acordate pentru luna în care a fost depășit pragul de 10 absențe nemotivate pe lună, în timp ce bursa pentru mamele minore a fost condiționată de nedepășirea pragului de maximum 60 de absențe nemotivate pe lună. Bursa tehnologică nu se acorda elevilor care repetau anul (cu excepția repetenției din motive medicale). Elevii repetenți în învățământul liceal care optau pentru continuarea studiilor în învățământul profesional sau dual beneficiau de bursa tehnologică. Bursa tehnologică nu se acorda în primele 3 luni ale anului calendaristic următor în condițiile comiterii unor abateri disciplinare grave care să conducă la scăderea mediei generale la purtare sub 7 în anul școlar anterior. Bursele se suspendau pe perioada cursurilor în străinătate. În ceea ce privește bursele sociale, pentru anumite categorii nu s-a ținut cont de **venitul mediu pe membru de familie** pentru acordarea bursei sociale: pentru elevii care aveau unul sau ambii părinți decedați, care proveneau din familii monoparentale, care erau în plasament sau care aveau anumite deficiențe sau boli (încadrate conform criteriilor din Anexa 1 a Ordinului ministrului sănătății și ministrului muncii 1306/1883/2016). Pentru bursele sociale care necesitau dovedirea încadrării în venitul minim, verificarea acestuia trebuia realizată de către secretariatul școlii, cu ajutorul platformei PatrimVen (sistemul informatic ANAF care colectează date despre venituri și proprietăți) sau prin solicitarea organului central fiscal în raza cărui era situat beneficiarul, a unui document care să ateste situația veniturilor.

Condițiile **cumulative** menționate în metodologie arătau că se putea obține un singur tip de bursă socială, că bursa de excelență olimpică nu se cumula cu cea de merit, în timp ce bursele socială, tehnologică și pentru mame minore puteau fi cumulate cu toate celelalte tipuri de burse.

Schimbările introduse prin Metodologia-cadru de acordare a burselor școlare nr. 6.238/2023 pot fi văzute ca încercări de mai bună structurare și clarificare a criteriilor de acordare a burselor, concomitent cu diversificarea și amplificarea sprijinului pentru elevi aflați în

situații dificile. Unele dintre modificări au suscitât însă reacții critice vehemente, în special legate de **condiția acordării bursei de merit pentru minim 30% dintre elevii unei clase**, în ordinea descrescătoare a mediilor (cap. III, art. VII), fără prag de medie. Văzută ca o modalitate de a asigura echitatea la nivel claselor de elevi prin încurajarea participării și a progresului școlar ale fiecărui elev, măsura a generat nemulțumiri din cauza lipsei unui prag minim relevant pentru acordarea acestui tip de bursă, care a condus la situații în care bursele „de merit” au fost acordate unor elevi cu medii modeste, uneori chiar sub 5, ceea ce a fost perceput ca nedrept și descurajant pentru elevii cu rezultate foarte bune. De asemenea, faptul că elevi cu medii de 7 sau 8 din anumite clase puteau beneficia de bursă de merit, în timp ce alții cu medii de 9,40 din alte clase nu o primeau, a fost considerată o distorsionare a principiului excelenței academice. În acest context, s-a subliniat necesitatea redefinirii conceptului de „merit”, propunându-se ca bursele de acest tip să fie acordate doar elevilor cu medii peste 9,50, iar pentru ceilalți să se adopte o denumire distinctă (aspect care, de altfel, a fost reflectat în metodologia de acordare a bursei 2024-2025 prin introducerea unui nou tip de bursă, denumită „de reziliență”).

Conform comunicatului de presă al Ministerului Educației³, în octombrie 2023 situația acordării bursei în anul școlar 2023-2024 arăta că per ansamblu, numărul beneficiarilor de burse de merit a crescut, iar un procent foarte mic de elevi cu medii sub 5 au obținut astfel de burse.

- Peste jumătate (52,6%) din totalul bursei de merit au fost acordate pentru rezultate obținute pe tranșa de medii 9.50 - 10.00.
- 82,8% din totalul bursei de merit au fost acordate elevilor care se încadrează în tranșa de medii 8.00 - 10.00.
- Doar 1,8% din totalul bursei de merit a fost generat de mediile sub 5.00. Raportat la numărul total de burse în anul școlar 2023-2024 (peste 1.289.000), bursele acordate pentru medii situate pe această tranșă au reprezentat 0,66%.
- Doar 8,74% din totalul bursei de merit au revenit elevilor care se încadrează în tranșa de medii 5.00 - 7.9.
- Un număr de 641.700 elevi beneficiau de bursă de merit în anul școlar 2023-2024, mult mai mare față de anul școlar 2022 - 2023 când au fost acordate peste 260.500 de burse de merit și peste 92.000 de burse de studiu. De asemenea, aproape s-a dublat numărul bursei sociale: peste 738.800 în anul școlar 2023-2024, comparativ cu 389.490 de burse de ajutor social în anul școlar anterior.

O altă modificare adusă de metodologia 2023-2024 a fost reprezentată de acordarea bursei pentru **elevii din clasa a V-a**, condițiile pentru bursele de merit fiind aceleași cu ale elevilor din alte clase: acordarea pentru 30% dintre elevii unei clase, în ordinea descrescătoare a mediilor, calculate ca medie aritmetică a notelor obținute de elevi pe parcursul primelor două intervale de învățare în anul școlar în curs; listele cu elevii de clasa a V-a eligibili pentru a primi burse se stabileau în luna ianuarie a anului școlar în curs, iar primele burse aferente lunii ianuarie urmau a fi primite în februarie.

Metodologia aferentă anului școlar 2023-2024 a adus schimbări și cu privire la **sursa bugetului pentru burse**. În anul anterior, bugetul pentru burse se asigura de către **primării**,

³ Sursa: https://www.edu.ro/comunicat_presa_95_2023_followup_burse_scolare

tot ele putând decide suplimentarea acestora din bugetele proprii. Începând cu anul școlar 2023-2024, Metodologia-cadru de acordare a burselor școlare nr. 6.238/2023 prevedea, conform cap. I, art. 4, alin. (1), că banii pentru burse vor fi asigurați din **bugetul Ministerului Educației**, valoarea acestora putând fi suplimentată de către consiliile de administrație ale unităților de învățământ în funcție de sumele alocate de autoritățile administrației publice locale sau în baza altor venituri obținute potrivit legii (cap I, art. 4, alin (2)).

Aspecte de continuitate și inovație în acordarea burselor în anul școlar 2024-2025

Începând cu anul școlar curent, 2024-2025, a intrat în vigoare **Metodologia-cadru de acordare a burselor aprobată prin ordinul de ministru nr. 5518/11.07.2024**⁴ care continuă, nuanțează și aduce câteva modificări suplimentare față de precedenta metodologie, încercând ameliorarea aspectelor care au suscitat critici și nemulțumiri. Prezentăm în continuare cele mai importante modificări menționate în textul metodologiei, acestea constituind, de asemenea, elemente supuse investigației din cadrul studiului de față.

Una dintre cele mai importante schimbări a fost **apariția unui nou tip de bursă, cea de reziliență**, în cuantum de 300 de lei care se acordă în anul școlar curent 2024-2025 elevilor de gimnaziu, de liceu și de învățământ profesional (cu durata de 3 ani/dual), care au cel puțin media 7 în anul școlar anterior. Numărul de elevi beneficiari ai bursei de merit cumulat cu numărul de elevi beneficiari ai bursei de reziliență este de 30% din numărul de elevi ai fiecărei clase. În cazul în care există mai mulți elevi eligibili cu medii mari de până la 9,50 metodologia prevede extinderea listei pentru a-i include pe toți acești elevi. Astfel, noua metodologie prevede acum acordarea a **șase tipuri principale de burse** (exceleță olimpică I, excelență olimpică II, merit, reziliență, socială și tehnologică), la care se adaugă bursa pentru mamele minore.

Categoriile de beneficiari rămân, și în anul școlar 2024-2025, în mare parte aceleași, cu câteva nuanțări. Sunt extinse criteriile de eligibilitate pentru bursele sociale, pentru a sprijini (re)integrarea educațională a tinerilor. Astfel, acestea pot fi acum acordate și **elevilor cu vârsta de până la 30 de ani**, care nu sunt angajați și care urmează cursuri de frecvență redusă sau programe de tip „A doua șansă”, a căror familie realizează un venit mediu net lunar pe membru de familie mai mic de 50% din salariul minim net pe economie. De asemenea, bursa pentru mamele minore se acordă până la finalul cursurilor învățământului obligatoriu, **chiar dacă beneficiarele împlinesc 18 ani** între timp. În plus, este introdusă explicit în cadrul metodologiei o **procedură pentru stabilirea listei bursierilor beneficiari de burse de excelență, merit și reziliență**. Profesorii diriginți au un rol important, lista bursierilor fiind organizată în mai multe etape: mai întâi sunt incluși elevii care primesc burse de excelență olimpică, apoi cei care obțin burse de merit pe baza rezultatelor la competiții, urmați de elevii care primesc burse de merit pe baza mediei. În final, lista este completată cu elevii eligibili pentru bursele de reziliență, până la atingerea procentului de 30% stabilit.

⁴ https://www.edu.ro/sites/default/files/_fi%C8%99iere/Legislatie/2024/OME_5518_Burse_2024-2025.pdf

Cuquantumul burselor precizat în cadrul noii metodologii nu înregistrează modificări față de precedentul an școlar: 450 lei pentru bursa de merit, 300 lei pentru bursele socială și tehnologică, la care se adaugă bursa de reziliență în quantum mai mic decât cea de merit, dar identic celei sociale și tehnologice (300 lei). Se prevede, de asemenea, suma acordată mamelor minore (700 lei), cuquantumul bursei fiind identic celui din anul școlar precedent. În continuare, metodologia oferă aceleași posibilități de suplimentare a burselor de către consiliile de administrație ale unităților de învățământ, în funcție de sumele alocate de autoritățile administrației publice locale sau alte venituri obținute potrivit legii.

În ceea ce privește **perioada** acordării burselor, în continuare acestea vor fi acordate numai în perioada cursurilor școlare, inclusiv pe timpul pregătirii și susținerii evaluării naționale de clasa a VIII-a, a examenului național de bacalaureat, a examenului de certificare a calificării profesionale și pe perioada pregătirii practice. Bursele nu se acordă pe perioada vacanțelor școlare, cu excepția burselor sociale care se acordă și în vacanțe (sub aceleași condiții ca și în precedentă metodologie).

O modificare importantă este legată de **condițiile** acordării burselor, noua metodologie 2024-2025 introducând pragul celor 10 absențe nemotivate pe lună (cu excepția celor medicale ce pot fi motivate) pentru cele șase tipuri de burse (exceleență olimpică I, exceleență olimpică II, merit, reziliență, sociale, tehnologice), depășirea pragului conducând la neacordarea bursei pe luna respectivă. Pragul de absențe pentru acordarea bursei pentru mamele minore rămâne identic cu cel din metodologia precedentă și mult mai mare decât pentru celelalte tipuri de burse (maximum 60 de absențe nemotivate pe lună). În ceea ce privește bursele sociale, noua metodologie nu aduce noutăți majore în ceea ce privește sarcinile administrative ce revin școlilor. Pentru bursele sociale care necesită **dovedirea încadrării în venitul minim**, verificarea acestuia nu se mai face de către secretariatul școlii (cum prevedea vechea metodologie), ci de către una sau mai multe persoane desemnate de către conducerea școlii, **cu ajutorul platformei PatrimVen** sau prin solicitarea organului central fiscal în raza cărui se află situat beneficiarul, a unui document care să ateste situația veniturilor. Sunt introduse modificări ce vizează acordarea bursei sociale pentru elevii care provin din **familii monoparentale** pentru care se impune un prag de venit, fiind acordată doar celor a căror familie realizează un venit mediu net lunar pe membru de familie mai mic de 50% din salariul minim net pe economie. Pentru elevii cu unul sau ambii părinți decedați, pentru cei în plasament sau care au anumite deficiențe sau boli (încadrate conform criteriilor din Anexa 1 a Ordinului ministrului sănătății și ministrului muncii 1306/1883/2016), nu se ia în considerare nivelul venitului mediu pe membru de familie pentru acordarea bursei sociale, la fel ca în metodologia precedentă.

Am evidențiat câteva dintre schimbările și aspecte de continuitate stabilite prin Metodologia-cadru de acordare a burselor școlare nr. 6.238/2023 (aplicată în anul școlar 2023-2024) și prin Metodologia-cadru de acordare a burselor nr. 5518/2024 (în vigoare în anul școlar curent 2024-2025), pentru a ilustra cadrul complex și dinamic în care s-a derulat cercetarea noastră. Modificarea categoriilor de burse, ajustarea criteriilor de eligibilitate, introducerea unor noi mecanisme de acordare și a unor măsuri corective prin metodologia 2024-2025 au influențat designul cercetării, impunând adaptarea criteriilor de analiză și a metodologiei utilizate. În acest context dinamic al schimbărilor cu privire la bursele școlare, cercetarea a intenționat să investigheze opiniile actorilor școlari referitoare impactul burselor în anul școlar 2023-2024 și să exploreze opiniile cu privire la noile ajustări propuse pentru 2024-2025, cu scopul

de a colecta propuneri și recomandări relevante. Au fost colectate opiniile beneficiarilor elevi și părinți, dar și ale profesorilor și directorilor, pentru a înțelege dificultățile cu care se confruntă și pentru a identifica soluții pentru un sistem de burse echitabil, accesibil, stimulat și eficient.

III. BURSELE ÎN ANUL ȘCOLAR 2023-2024

 Acest capitol oferă o perspectivă asupra burselor acordate în anul școlar 2023-2024, bazată atât pe datele oficiale ale Ministerului Educației și Cercetării, cât și pe informațiile colectate de la cele patru categorii de respondenți implicați în această cercetare. Sunt analizate strategiile de comunicare și informare privind bursele școlare, utilizate de toți actorii educaționali, precum și modalitățile prin care cadrele didactice sunt pregătite să transmită informații elevilor și părinților. De asemenea, capitolul prezintă modul în care beneficiarii utilizează bursele, abordând aspecte precum existența consultărilor între elevi și părinți asupra gestionării sumelor primite, principalele categorii de cheltuieli acoperite de burse și percepțiile asupra beneficiarilor direcți ai acestor fonduri. În final, sunt sintetizate opiniile actorilor educaționali privind efectele burselor asupra elevilor.

III.1. SITUAȚIA BURSELOR ȘCOLARE

Conform **datelor Ministerului Educației și Cercetării (MEC)** cu referire la anul școlar 2023-2024, în luna martie 2024 se înregistrau 1.371.869 beneficiari de burse școlare.

Bursele de merit și cele sociale reprezentau peste 94% din totalul beneficiarilor și absorbeau cea mai mare parte a bugetului alocat burselor. Bursa de merit a fost acordată unui număr mare de elevi (522.653), cu o sumă totală de 229,94 milioane lei, fiind cea mai finanțată categorie.

Bursa socială a avut cei mai mulți beneficiari (762.833) și o sumă totală apropiată de cea pentru bursele de merit (228,54 milioane lei), indicând un sprijin consistent pentru elevii cu situații dificile.

Bursa tehnologică a fost acordată unui număr de 82.328 elevi (6% din totalul bursierilor), bursa pentru mame minore s-a acordat pentru 960 beneficiare (0,06%), în timp ce bursele de excelență au cumulat un total de 3.095 beneficiari (0,22%).

Sistemul de burse din martie 2024 a prioritizat sprijinirea unui număr mare de elevi prin bursele de merit și sociale, în timp ce bursele de excelență și cele tehnologice au vizat categorii mai restrânse. Distribuția fondurilor reflectă o combinație de susținere a elevilor aflați în situații vulnerabile (52% din buget) și a performanței (48% din buget).

Conform Raportului privind starea învățământului preuniversitar 2023-2024, în anul școlar 2023-2024 erau înscriși 2.260.430 de elevi (excluzând elevii din învățământul preșcolar, special și postliceal). Pentru acești elevi, conform datelor MEC, s-au acordat 1.371.869 de burse. În condițiile în care un elev putea primi mai multe tipuri de burse simultan, numărul total de elevi beneficiari este mai redus decât cel al numărului de burse. Cu toate acestea, putem observa susținerea largă, prin sistemul de burse, pentru elevii din învățământul preuniversitar.

Informațiile colectate prin chestionarele adresate directorilor, profesorilor, elevilor și părinților aduc completări și detalieri cu privire la bursele școlare acordate în anul școlar 2023-2024.

Conform declarațiilor celor 341 directori respondenți, în anul școlar 2023-2024 în școlile incluse în eșantion învățau 179.191 elevi și s-au obținut 93.735 de burse. Directorii raportează de 2,3 ori mai mulți beneficiari de burse în valoare absolută în mediul urban față de mediul rural (65.875 față de 27.890), însă dacă analizăm datele la nivel de școli, ponderea este cu 6 p.p. mai mare în școlile din mediul rural decât în urban (57% în rural față de 51% în urban). Aproape în toate unitățile școlare incluse în eșantion se acordau burse sociale și de merit, toți directorii din mediul rural declarând că acordă în unitățile lor aceste două tipuri de burse, față de bursele de excelență olimpică, tehnologice și pentru mame minore, care sunt acordate în mult mai puține unități școlare.

Din totalul elevilor care au participat la cercetare, 71,3% declară că au beneficiat de cel puțin o bursă în anul școlar 2023-2024. Din totalul respondenților părinți, 66% au declarat că au un copil bursier. Conform declarațiilor dirigintilor și învățătorilor, procentul de bursieri este mai mare în clasele vulnerabile (34% elevi bursieri în clasele fără vulnerabilități, până la 113% în clasele cu vulnerabilitate ridicată – depășirea pragului de 100% fiind datorată existenței bursei multiple pentru unii dintre elevi).

- **Bursele de merit**

Conform directorilor, în aproape toate unitățile școlare incluse în eșantion se acordau burse de merit. Profesorii arată că bursele de merit sunt acordate în 60% dintre clase, în timp ce aproape două treimi dintre elevii bursieri au primit bursă de merit. În funcție de mediu, toate cele patru categorii investigate arată că această bursă a fost mai frecventă în mediul urban. Profesorii declară că ponderea claselor în care se primește bursa de merit este mai ridicată în școlile cu personalitate juridică (61%) față de școlile arundate (32%). Conform răspunsurilor oferite de elevi, această bursă a fost primită în ponderi mai ridicate la gimnaziu și liceu (66%, respectiv 65%), comparativ cu învățământul profesional (sub 40%). În funcție de filieră, elevii cu bursă de merit sunt în procente mai mari în licee teoretice (74%) față de licee vocaționale (63%) și de licee tehnologice (55%). Ponderi mult mai mari de elevi și părinți din familii fără vulnerabilități declară că au primit bursă de merit, față de cei din familii vulnerabile (93% dintre elevii și 73% dintre părinții din familii fără vulnerabilități, față de 35% dintre elevii și 35% dintre părinții din familii vulnerabile). De asemenea, 68% dintre fete declară că au primit acest tip de bursă, față de 57% dintre băieți. În funcție de filiera liceului, părinții confirmă că bursele de merit sunt mai răspândite în liceele teoretice (76%) decât în cele vocaționale (63%) și cele tehnologice (57%). În funcție de nivelul de educație al părinților, 75% dintre părinții cu educație superioară declară primirea bursei de merit de către copilul lor, față de 35% dintre părinții cu nivel de educație scăzut.

Răspunsurile oferite indică următorul profil posibil al elevului care primește susținere prin acest tip de bursă: elevă din mediul urban, din școli cu personalitate juridică, la gimnaziu/liceu, filieră teoretică liceu, din familie fără vulnerabilități, cu părinți care au educație superioară.

- **Bursele sociale**

Conform directorilor, în aproape toate unitățile școlare incluse în eșantion se acordau burse sociale. Profesorii arată că bursele sociale sunt acordate în 80% dintre clase, în timp ce jumătate dintre elevii bursieri au primit bursă socială. Toate categoriile de respondenți confirmă faptul că bursa socială este mai răspândită în mediul rural. În funcție de tipul unității, directorii arată că această bursă este mai întâlnită în unități gimnaziale (99%) și profesionale (100%) decât în licee (96%). Conform profesorilor, ponderea claselor în care se acordă bursa socială din unitățile arondate este ușor mai ridicată (86%) față de clasele din unitățile cu personalitate juridică (84%). Declarațiile elevilor le confirmă pe cele ale directorilor și profesorilor: bursa socială este luată de 7 din 10 elevi din unități arondate, comparativ cu 5 din 10 elevi din școli cu personalitate juridică. De asemenea, conform răspunsurilor oferite de elevi, această bursă a fost primită în ponderi mai ridicate în învățământul profesional (65%), față de gimnaziu (50%) sau liceu (48%). În funcție de tipul liceului, elevii cu bursă socială sunt regăsiți în procente mai mari în licee tehnologice (62%), față de licee vocaționale (48%) sau licee teoretice (37%). În plus, 53% dintre băieți declară că au primit acest tip de bursă, comparativ cu 49% dintre fete. În funcție de filiera liceului, părinții confirmă faptul că bursele sociale sunt mai răspândite în liceele tehnologice (58%) decât în cele vocaționale (47%) sau teoretice (35%). În funcție de nivelul de educație al părinților, 89% dintre părinții cu educație scăzută declară primirea bursei sociale de către copilul lor, față de 24% dintre părinții cu educație superioară.

Răspunsurile oferite indică următorul profil posibil al elevului care primește susținere prin acest tip de bursă: băiat, elev din mediul rural, din școli arondate, din învățământul profesional, liceu filieră tehnologică, din familie vulnerabilă, cu părinți care au educație scăzută.

- **Bursele de excelență olimpică**

Acordarea burselor de excelență olimpică în ponderi mai ridicate în mediul urban față de rural este confirmată de către toate categoriile de respondenți. De asemenea, în funcție de tipul liceului, toate categoriile de respondenți arată că regăsim bursele de excelență în ponderi mai ridicate în licee față de gimnazii sau școli profesionale, iar în funcție de filiera liceului, în ponderi mai ridicate în liceele vocaționale și teoretice decât în cele tehnologice. Conform declarațiilor profesorilor, ponderea claselor în care se primește această bursă este mai ridicată în școlile cu personalitate juridică decât în cele arondate. Ponderi mai mari de elevi din familii fără vulnerabilități declară că au primit bursă de excelență, față de cei din familii vulnerabile. În funcție de nivelul de educație al părinților, ponderi mai mari de părinți cu educație superioară declară primirea bursei de excelență de către copilul lor, față de părinții cu educație medie sau scăzută.

Răspunsurile oferite indică următorul profil posibil al elevului care primește susținere prin acest tip de bursă: urban, licee teoretice/vocaționale, școli cu personalitate juridică, din familie fără vulnerabilități, cu părinți care au educație superioară.

- **Bursele tehnologice**

Toate categoriile de respondenți declară că bursele tehnologice sunt mai răspândite în mediul urban decât în cel rural (rețeaua de învățământ tehnologic și profesional funcționând cu

prioritate în mediul urban). Procente mai mari de elevi și părinți din familii vulnerabile declară că au primit bursă tehnologică comparativ cu cei din familii fără vulnerabilități (10% elevi și 7% părinți din familii vulnerabile, față de 7% elevi și 4% părinți din familii fără vulnerabilități). În funcție de nivelul de educație al părinților, ponderi mai mari de părinți cu educație scăzută declară primirea bursei tehnologice de către copilul lor, față de părinții cu educație ridicată.

Răspunsurile oferite indică următorul profil posibil al elevului care primește susținere prin acest tip de bursă: urban, învățământ profesional, din familie vulnerabilă, cu părinți care au educație scăzută.

- **Bursele pentru mame minore**

Din cele 341 unități școlare cuprinse în cercetare, bursa pentru mamele minore a fost acordată în 52 (15%). Toate categoriile de respondenți declară că acest tip de bursă este mai răspândit în mediul urban decât în cel rural. Astfel, 1 din 5 directori din mediul urban declară că în unitatea pe care o coordonează a fost acordat acest tip de bursă în anul școlar 2023-2024, față de 1 din 10 directori din rural. În funcție de tipul unității, directorii declară că bursa a fost acordată în mai multe unități școlare de tip liceal (39) față de cele gimnaziale (9) sau profesionale (4). În funcție de tipul liceului, conform declarațiilor directorilor și profesorilor, ponderea liceelor și a claselor tehnologice în care s-au acordat bursele pentru mamele minore este mai mare față de cea a liceelor și claselor teoretice sau vocaționale. Conform răspunsurilor elevilor, 26 de eleve au indicat obținerea bursei pentru mame minore, dintre care 10 învățau în învățământ profesional, 8 la liceu și 8 la gimnaziu; 14 proveneau din familii vulnerabile, în timp ce 12 proveneau din familii fără vulnerabilități. Dintre cei 9.477 părinți care au avut copii bursieri în anul școlar 2023-2024, 20 au menționat bursa pentru mame minore (13 urban și 7 rural). În funcție de nivelul de educație al părinților, 17 dintre părinții care au declarat obținerea de către fata lor a bursei pentru mame minore aveau educație scăzută sau medie, în timp ce doar 3 părinți aveau educație ridicată.

Răspunsurile oferite indică următorul profil posibil al elevului care primește susținere prin acest tip de bursă: elevă din mediul urban, învățământ profesional/liceu tehnologic, școli cu personalitate juridică, din familii vulnerabile, cu părinți care au nivel de educație medie și scăzută.

- **Situații de suspendare a burselor**

Suspendarea burselor în anul 2023-2024 a fost o problemă răspândită, 6 din 10 directori intervievați și 1 din 6 învățători/profesorii declarând că s-au confruntat cu astfel de situații.

Conform declarațiilor **directorilor**, mediul urban și învățământul profesional par a fi cele mai vulnerabile în ceea ce privește suspendările burselor școlare. În funcție de tipul liceului, directorii raportează că în liceele tehnologice s-au întâlnit mai frecvent situații de suspendare (52), față de liceele teoretice (30) sau vocaționale (13). Motivul cel mai frecvent al suspendării, raportat de directori, este legat de numărul de absențe (94% dintre directorii care au raportat suspendări au indicat acest motiv), corigențe/repetențe sau transferuri (17%) și scăderea notei la purtare, asociată cu abateri disciplinare (10%). În ceea ce privește diferențierea pe tipul de unitate, problematica absențelor ca motiv al suspendării burselor este mai frecventă în licee (97%) și în școlile profesionale (7 din 8 directori au raportat

suspendări pe motiv de absențe) decât în școlile gimnaziale (92%). În funcție de tipurile de liceu, directorii au raportat că suspendarea bursei din cauza absențelor a fost mai puțin frecventă în liceele vocaționale (85%), față de cele tehnologice și teoretice, unde toți, respectiv aproape toți directorii declară absențele ca motiv principal.

La nivelul claselor de elevi, suspendarea burselor a fost un fenomen declarat de 1 din 6 **diriginți/învățători** intervievați. Conform acestora, mediul urban și învățământul profesional par a fi cele mai vulnerabile în ceea ce privește suspendările burselor școlare. În funcție de tipul de liceu, situațiile de suspendare sunt raportate de un număr mai ridicat de profesori din liceele tehnologice (87) față de cei din licee teoretice (15) sau vocaționale (7). În funcție de nivelurile educaționale, problematica absențelor e mai frecventă în clasele de liceu și școli profesionale (94%) față de gimnaziu (90%) și învățământul primar (85%). Similar cu situația directorilor, motivul cel mai frecvent al suspendării menționat în întrebările deschise de cadrele didactice este legat de numărul de absențe, urmat de scăderea notei la purtare.

Din totalul celor 9.477 **părinți** care au declarat că au copii bursieri, puțini (2,8%) afirmă că s-au confruntat cu situații de suspendare a burselor școlare, 2,3% declară că nu știu, iar majoritatea (95%) spun că nu au întâmpinat o astfel de situație. Proporțiile sunt similare în mediul rural și urban (2,8%). În funcție de nivelul de studiu, conform părinților, procentele cele mai mari de suspendări le regăsim în cazul elevilor din școlile profesionale (în jur de 10%), în timp ce în funcție de filieră, suspendări mai frecvente au fost raportate de părinții elevilor de la liceele tehnologice (3,1%), față de cei de la licee teoretice și vocaționale (în jur de 2%). În răspunsurile deschise oferite, motivul principal al suspendării precizat de cei mai mulți dintre părinții respondenți e diferit de cel raportat de directori și profesori: pe primul loc regăsim notele la purtare, numărul de absențe fiind declarat al doilea motiv. Alte motive de suspendare au fost legate de dificultăți/neluarea în considerare a certificatelor medicale pentru motivarea absențelor. De remarcat și ponderea de o treime dintre părinți (84) care declară că nu cunosc motivele suspendării.

- **Situații de suplimentare a burselor**

Practica suplimentării burselor nu a fost foarte frecventă, doar 1 din 10 directori raportând că acest lucru s-a întâmplat în unitatea școlară pe care a coordonat-o anul școlar 2023-2024. În funcție de mediu, mai mulți directori din mediul urban (29) față de mediul rural (8) au raportat suplimentări; în funcție de tipul unității școlare, suplimentările sunt declarate de către mai mulți directori de liceu (20) față de directori de gimnazii sau școli profesionale. Principala modalitate de suplimentare s-a realizat în baza unor sume alocate de autoritățile administrației publice locale, numărul de directori care au precizat acest mod de suplimentare fiind dublu față de cei care au raportat alte modalități de suplimentare. Directorii menționează bursele de merit și cele sociale ca fiind principalele suplimentate, urmate de bursele de excelență olimpică.

- **Colectarea feedbackului cu privire la bursele școlare**

În ceea ce privește colectarea feedbackului de la diverși actori cu privire la bursele școlare în anul școlar 2023-2024, pe o scală de la 1 la 5 (unde 1=„nu colectez deloc”, 5=„colectez foarte des”), directorii declară că cel mai frecvent au colectat feedback de la elevi (scor mediu apropiat de 4), urmați de părinți și comunitate (3,52 respectiv 3,42). Cel mai rar s-a

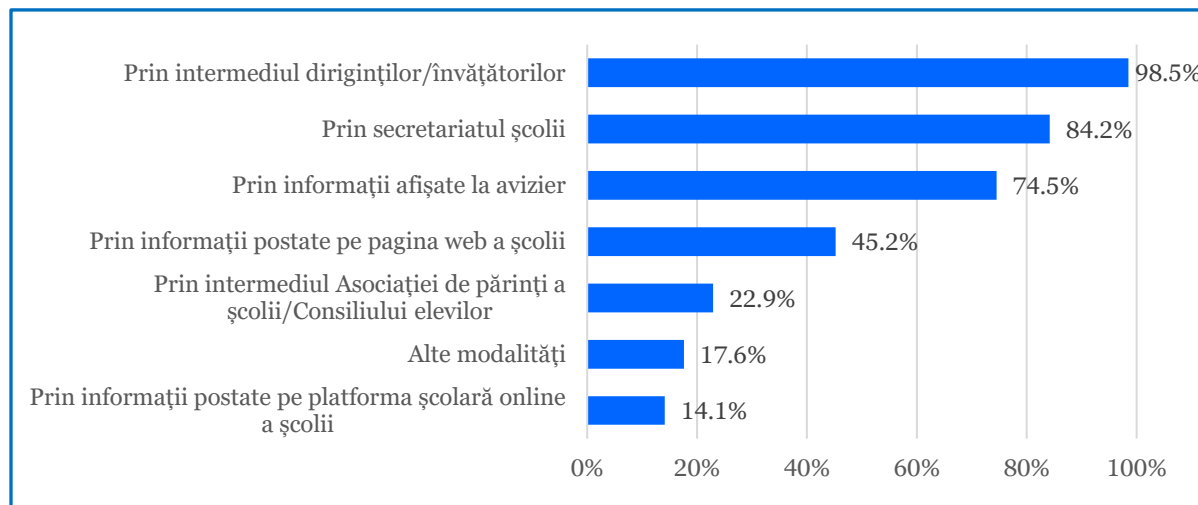
colectat feedback de la autoritățile locale (un scor mediu sub 2, acesta fiind cel mai scăzut față de celelalte categorii investigate). În funcție de mediul de rezidență, elevii rămân principala sursă de feedback atât în urban, cât și în rural, frecvența colectării fiind similară în ambele medii; în unitățile școlare din mediul rural, feedbackul este colectat mai frecvent de la profesori, părinți, comunitate și alți actori, ceea ce sugerează o mai bună integrare a școlii în comunitate. În funcție de tipul liceului, directorii din licee tehnologice consultă mai frecvent profesorii față de directorii de licee teoretice sau vocaționale; directorii liceelor tehnologice și vocaționale sunt mai deschiși spre feedbackul comunității decât cei din licee teoretice.

III.2. ACCESUL LA INFORMAȚII DESPRE BURSE

Directorii. Pentru directorii de școli, principalul mod de comunicare cu elevii și părinții despre bursele școlare este prin intermediul diriginților/învățătorilor (99% din respondenți), urmat de folosirea secretariatului școlii (84% din respondenți) și apoi avizierul școlii (75% din respondenți). Cel mai puțin folosit canal de către directori este platforma școlară online. La categoria „altele”, directorii au menționat grupurile de WhatsApp dedicate (pentru părinți, elevi, profesori), mediatorii școlari sau catalogul electronic al elevilor.

În funcție de variabilele socio-demografice, se constată că directorii cu experiență de conducere de până în 10 ani folosesc mai mult secretariatul școlii decât restul, ca modalitate de comunicare (diferență de +4 p.p., față de celelalte categorii).

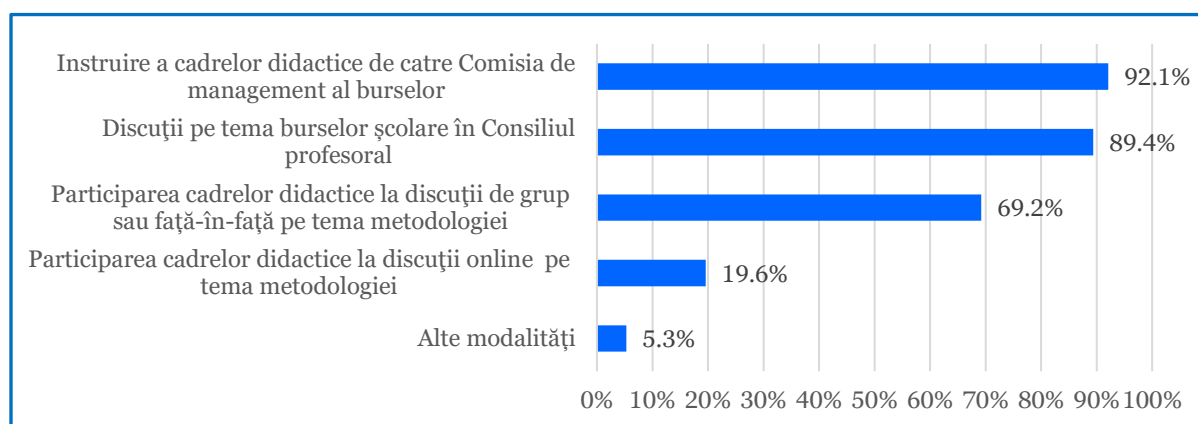
Figura III.2.1. Modalități de comunicare ale *directorilor* cu elevii și părinții, despre bursele școlare

Peste 9 din 10 directori menționează că membrii Comisiei de management al burselor instruiesc diriginții și învățătorii privind bursele, iar aproape 9 din 10 directori menționează discuțiile din Consiliul Profesoral drept principalele căi de pregătire a cadrelor didactice pentru gestionarea procesului de acordare a burselor. Mai puțin folosite sunt discuțiile online pe textul metodologiei de acordare a burselor (doar 1 din 5 directori le menționează). În

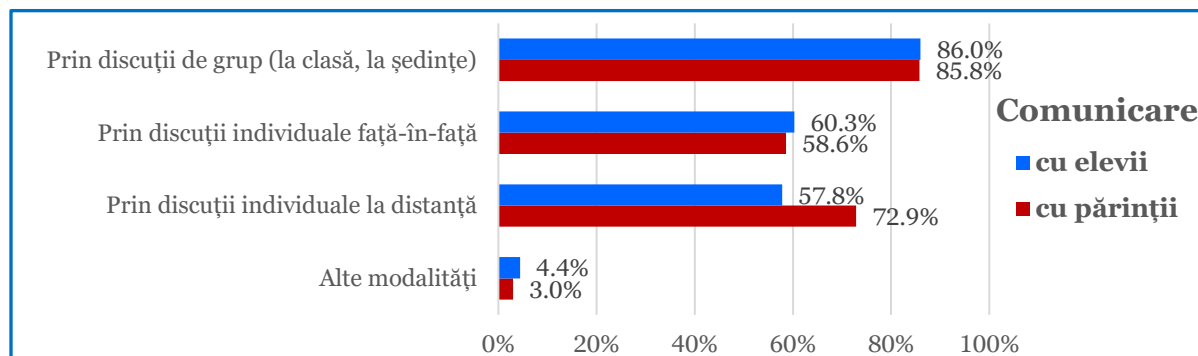
funcție de variabilele socio-demografice, se constată că directorii cu experiență de conducere de până în 10 ani folosesc mai des discuțiile din Consiliul Profesorat și pe cele față-în-față cu diriginții/învățătorii, pentru a pregăti cadrele didactice de gestionarea procesului de acordare a burselor (6-10 p.p., respectiv 13-15 p.p. menționi în plus, față de cei cu vechime de peste 10 ani).

Figura III.2.2. Pregătirea cadrelor didactice la nivelul școlii, în vederea informării elevilor și părinților, conform *directorilor*

Profesorii. În cazul profesorilor, dintre modalitățile de comunicare despre burse menționate în chestionar (diferite de cele ale directorilor), cea mai utilizată este discuția de grup, fie în cadrul ședințelor cu părinții, fie la clasă, cu elevii. Astfel, 85% dintre profesori menționează discuția de grup la clasă drept modalitate de comunicare cu elevii despre bursele școlare, și un procent similar (86%) menționează ședința cu părinții ca mod de transmitere a informațiilor către aceștia. De remarcat faptul că, în cazul comunicării cu părinții, o alternativă destul de folosită de profesori/învățători este comunicarea individuală la distanță (73% dintre respondenți), ce poate include apeluri telefonice/SMS-uri, email, WhatsApp, videoconferințe. În cazul comunicării cu elevii, această modalitate este preferată doar de 57% dintre profesori. La capitolul „alte modalități”, profesorii au menționat grupurile de WhatsApp dedicate clasei/părinților, dar și afișe, pliante, postate în clasă.

Figura III.2.3. Modalități de comunicare ale *profesorilor* cu elevii și părinții, privind bursele

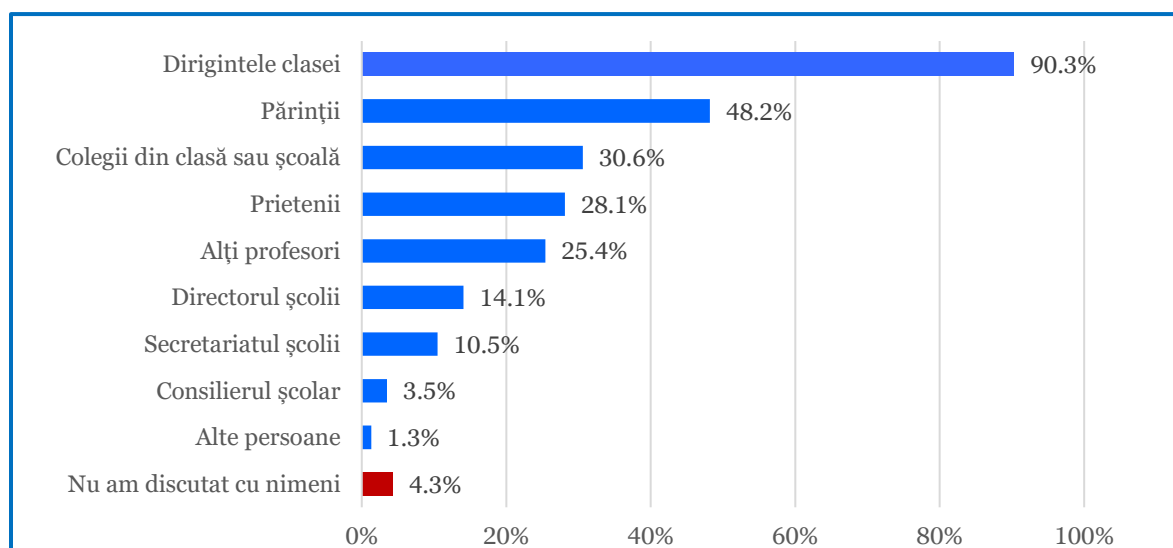
În funcție de variabilele socio-demografice, constatăm că profesorii de liceu și cei de gimnaziu folosesc frecvent atât discuțiile de grup cu elevii (+20 p.p. față de primar), cât și

discuțiile individuale față-în-față sau online cu aceștia pentru comunicarea privind bursele (+10 p.p. față de primar). Aceste date arată o implicare mult mai activă a profesorilor de gimnaziu și liceu în comunicarea directă cu elevii privind bursele școlare, fapt datorat probabil și numărului mai mare de elevi bursieri la aceste niveluri de studiu.

Elevii. În cazul elevilor, persoana cu care aceștia discută, în primul rând, despre condițiile de acordare a burselor este, așa cum era de așteptat, dirigintele clasei (90% dintre respondenți), întărind declarațiile directorilor. Totuși, deși ponderea directorilor care menționează secretariatul sau avizierul școlii ca moduri de comunicare cu elevii și părinții despre bursele școlare este destul de mare (cel puțin 75% dintre ei), în cazul elevilor, doar 11% menționează secretariatul drept sursă de informații directă. Sunt menționați mai frecvent însă, părinții (aproape 1 din 2 elevi), colegii de clasă sau prietenii (aproximativ 3 din 10 elevi). La categoria „alte persoane” sunt menționați membrii familiei extinse a copilului, precum frați, surori, bunici, mătuși.

În funcție de mediul în care se află școala, se observă că elevii din rural, față de cei din urban, discută mai frecvent cu directorul școlii (+17 p.p.) și cu secretariatul școlii (+9 p.p.). Cei din urban, în schimb, apelează mai des la prietenii (+15 p.p.), colegii de clasă (+10 p.p.), părinții (+6 p.p.) sau alți profesori (+4 p.p.), comparativ cu elevii din rural.

Figura III.2.4. Persoane cu care discută *elevii* despre condițiile pentru burse școlare

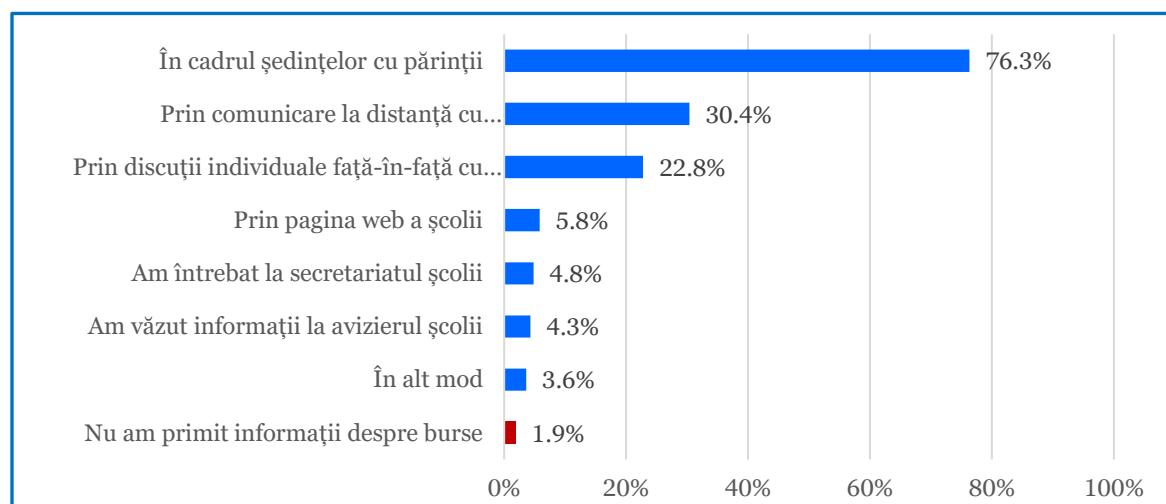

În funcție de filiera liceului la care învață elevii, datele arată că cei de la licee tehnologice și vocaționale au un contact mai frecvent cu directorul școlii, pe tema burselor (+4, respectiv +6 p.p.), față de colegii lor de la liceele teoretice. În schimb, aceștia din urmă declară că discută mai des cu prietenii (cel puțin 11 p.p. mențiuni suplimentare față de restul categoriilor), cu colegii de clasă (cel puțin 8 p.p. mențiuni suplimentare față de restul categoriilor) sau cu părinții (cel puțin 7 p.p. mențiuni suplimentare față de restul categoriilor). Fetele, comparativ cu băieții, discută mai des despre condițiile bursei cu majoritatea actorilor menționați în chestionar. De exemplu, cu părinții (+6 p.p.), cu colegii de clasă (+6 p.p.), cu dirigintele sau alți profesori (+4 p.p.).

Părinții. În cazul părinților, principala modalitate de informare despre acordarea bursei școlare este ședința cu părinții (pentru 3 din 4 părinți), urmată de comunicarea la distanță cu dirigintele/învățătoarea (pentru 3 din 10 părinți) și de întâlnirile individuale față-în-față (aproximativ 1 din 4 părinți). Remarcăm faptul că, deși ierarhia surselor de informare ale părinților despre burse este similară cu cea menționată de profesori, totuși cifrele diferă destul de mult. Astfel, de exemplu, în cazul discuțiilor la distanță profesor-părinte, diferența procentuală a celor care menționează acest tip de comunicare este de peste 40 p.p., profesorii fiind cei care par să îi acorde mai multă importanță. De asemenea, merită observat faptul că secretariatul școlii este o sursă mai puțin utilizată de părinți pentru a se informa cu privire la bursele școlare, comparativ cu elevii și cu ceea ce raportează directorii. La categoria alte modalități, părinții menționează informarea din mass-media, de pe internet (pe lângă site-ul școlii), informațiile primite direct de la copil sau de la alte persoane apropiate (prieteni, cunoștințe etc.)

Analiza datelor în funcție de variabilele socio-demografice sugerează că discuțiile individuale față-în-față sunt preferate de părinții elevilor din mediul rural (+13 p.p. din mențiuni, față de urban), ai celor de la școli primare sau profesionale (cel puțin 13 p.p. mențiuni suplimentare față de liceu și gimnaziu), părinți cu educație mai redusă, care au finalizat cel mult învățământul gimnazial (cel puțin +5 p.p. în mențiuni, față de restul categoriilor), ai căror copii învață la licee tehnologice (cel puțin +5 p.p. în mențiuni, față de restul categoriilor).

Figura III.2.5. Modalități prin care au aflat *părinții* elevilor despre bursele școlare

Pe de altă parte, comunicarea la distanță cu învățătoarea/dirigintele este utilizată mai degrabă de părinții elevilor din urban (+8 p.p. mențiuni, față de rural), care au copii la liceu (+3 p.p. mențiuni, față de gimnaziu și +9 p.p., față de școli profesionale) și de părinții care au absolvit învățământul superior (cel puțin +8 p.p. în mențiuni, față de restul categoriilor).

III.3. UTILIZAREA BURSELOR

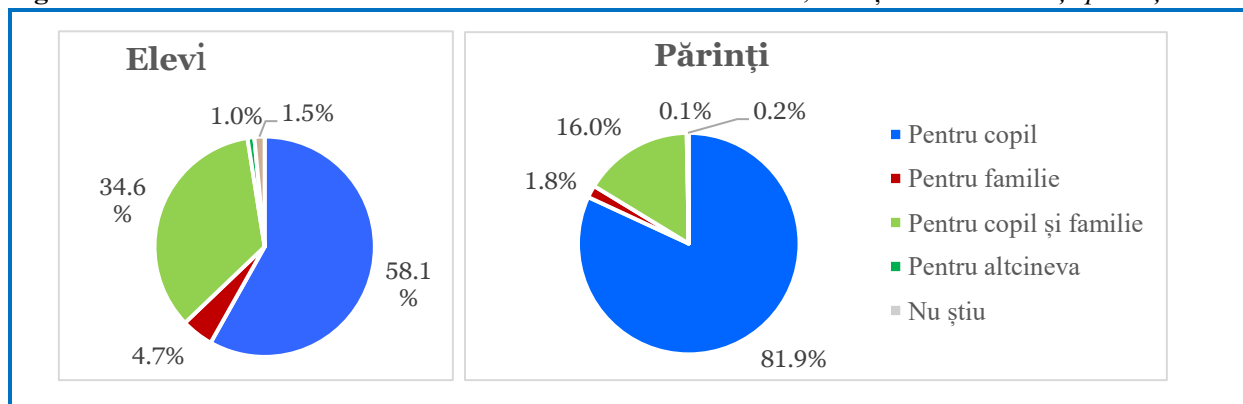
Consultări și beneficiari

Majoritatea elevilor (aproximativ 8 din 10) declară că au discutat cu părinții despre cum să fie cheltuiți banii din bursă. Un procent chiar mai ridicat dintre părinți (92%) declară că au discutat cu copilul lor despre modul de utilizare a banilor din bursa școlară. În cazul elevilor, analiza în funcție de variabilele socio-demografice a arătat o probabilitate mai mare de a discuta despre cum să fie cheltuiți banii din bursă pentru elevii din rural, față de cei din urban (+10 p.p.), pentru cei de la licee tehnologice și vocaționale față de cei din liceele teoretice (aproximativ +6 p.p.), pentru cei de la liceu, comparativ cu gimnaziul (+7 p.p.), respectiv pentru fete comparativ cu băieții (+4 p.p.). În cazul părinților, analiza în funcție de variabilele socio-demografice sugerează o mai mare omogenitate a comportamentelor în ce privește întrebarea vizată, diferențele între subgrupuri fiind destul de mici (aproximativ 3 p.p.). Remarcăm, totuși, o probabilitate mai mică de a discuta despre cum să fie cheltuiți banii din bursă pentru părinții cu vârsta peste 50 de ani, cu cel mult 4 clase sau fără școală, având copii în ciclul primar (cu ponderi mai mici cu 3-5 p.p. față de restul categoriilor).

Pentru a vedea cine a beneficiat de pe urma banilor din bursa școlară, elevii și părinții au fost întrebați dacă banii au mers, în cea mai mare parte, către copil/elev, către familie, atât către copil/elev cât și către familie, sau către altcineva. Deși pentru ambele categorii de respondenți, copilul/elevul este principalul beneficiar, diferența de intensitate a percepției este importantă. Astfel, dacă în cazul elevilor aproape 6 din 10 respondenți declară că ei au fost principalii beneficiari ai banilor din bursa școlară, în cazul părinților ponderea este și mai mare, peste 8 din 10 părinți. O altă diferență importantă este între procentul elevilor care declară că banii au fost cheltuiți atât în beneficiul lor cât și al familiei (35%) și cel al părinților care cred același lucru (16%). O posibilă explicație a acestor diferențe este faptul că pentru copii a beneficia exclusiv de banii din bursă ar însemna probabil să îi folosească pe lucruri strict personale, eventual să poată decide doar ei cum îi vor cheltui. Pentru părinți, pe de altă parte, această separare este probabil mai puțin clară, cheltuielile fiind adesea puse la comun într-o gospodărie.

Unii dintre elevi au menționat și că banii din burse nu au fost utilizați de ei sau de familiile lor, fiind „păstrați pentru zile negre”.

Figura III.3.1. Modul de utilizare a banilor din bursele elevilor, menționat de *elevi și părinți*

Analiza în funcție de variabilele socio-demografice a răspunsurilor elevilor la întrebarea privind beneficiarii bursei școlare a arătat o probabilitate mai mare ca elevul să fie principalul beneficiar pentru cei din urban, față de rural (+10 p.p.), pentru cei de la ciclul gimnazial, profesional, față de liceu sau „A doua șansă” (minim 7 p.p. în plus), pentru cei ce provin din familii cu situație materială mai bună, față de cei vulnerabili (+13 p.p.). Pe de altă parte, există o probabilitate mai mare ca beneficiarii bursei să fie atât elevul, cât și familia, în cazul elevilor din rural, față de urban (+9 p.p.), al celor de la liceu, față de gimnaziu sau profesional (+6 p.p. sau mai mult), respectiv al elevilor provenind din familii vulnerabile financiar, față de cei cu o stare materială mai bună (+11 p.p.).

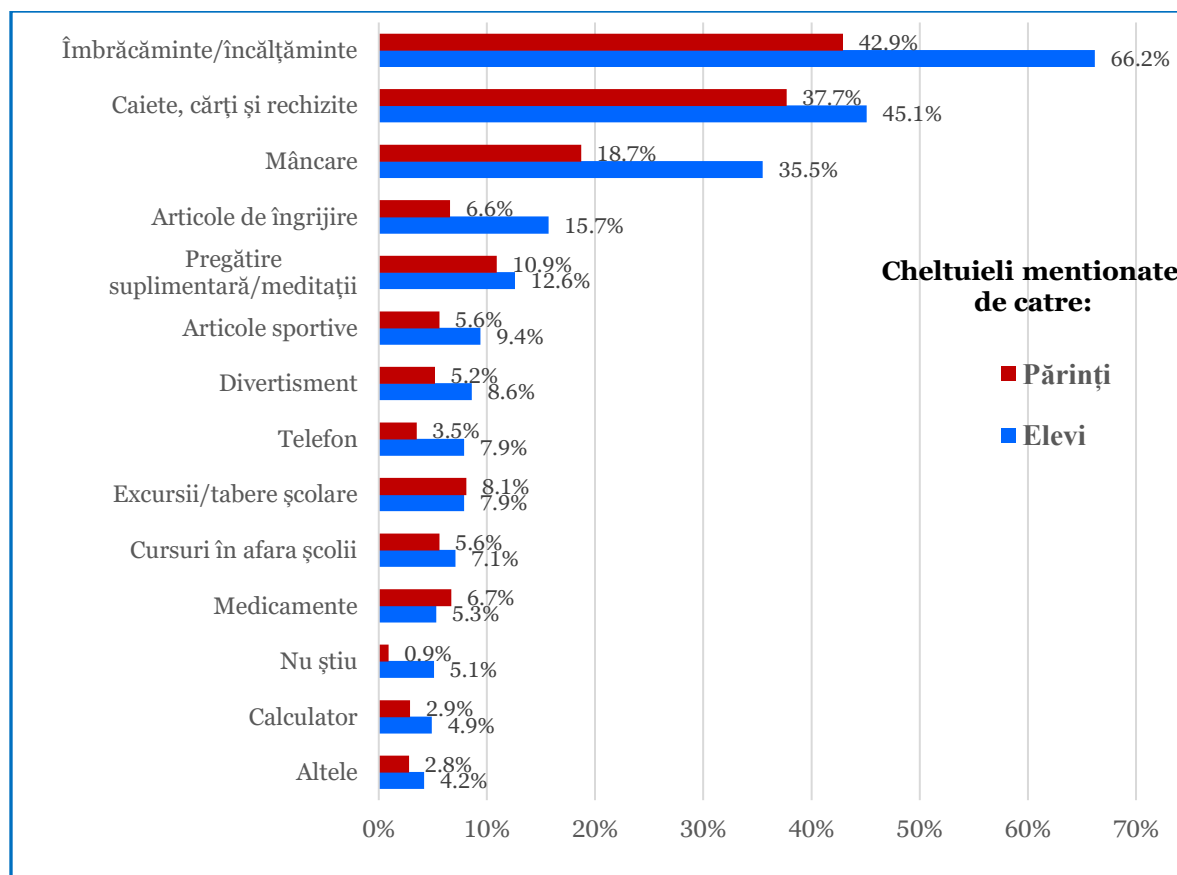
Analiza în funcție de variabilele socio-demografice a răspunsurilor părinților la întrebarea privind beneficiarii bursei școlare a arătat o probabilitate mai mare ca principalul beneficiar să fie copilul pentru cei din urban, față de rural (+16 p.p.), pentru cei ce au copii la liceu, comparativ cu restul categoriilor (+8 p.p. sau peste), pentru cei cu educație mai ridicată (+8 p.p. și peste față de categoria celor cu cel mult 4 clase), cu o situație financiară mai bună, față de cei vulnerabili (+18 p.p.). Pe de altă parte, există o probabilitate mai mare ca beneficiarii bursei să fie atât copilul, cât și familia, în cazul părinților din rural, față de cei din urban (+14 p.p.), al părinților cu copii ce învață la școli primare sau profesionale (aproximativ +10 p.p., față de gimnaziu și liceu), cu cel mult 4 clase (+15 p.p. sau peste, față de restul categoriilor), având o situație materială mai precară (+17 p.p. față de cei cu situație materială mai bună). După cum se observă, acolo unde este precaritate materială, asociată la rândul ei cu un nivel de educație redus al părinților, bursa copilului devine o sursă de sprijin pentru întreaga familie, nu doar pentru beneficiarul direct al banilor.

Analiza detaliată a răspunsurilor elevilor și părinților la întrebarea privind principalii beneficiari ai bursei evidențiază următoarele: pe de o parte, se mențin principalele diferențe observate, dar cu ponderi mai ridicate în cazul eșantionului de părinți; pe de altă parte, părinții elevilor de liceu consideră în mai mare măsură decât elevii, că aceștia sunt principalii beneficiari ai burselor.

Tipuri de cheltuieli

Pentru a înțelege cum sunt utilizați banii din bursele elevilor, atât elevii cât și părinții au fost rugați să aleagă maximum trei categorii de cheltuieli dintr-o listă extinsă. Deși ierarhia primelor trei tipuri de cheltuieli raportate este aceeași pentru elevi și părinți, diferențele procentuale sunt destul de mari. Astfel, ponderea elevilor care spun că banii au fost cheltuiți pe îmbrăcăminte sau încălțăminte este cu 23 p.p. mai mare decât în cazul părinților, a celor care spun că banii au fost cheltuiți pe mâncare cu peste 17 p.p. mai mare decât în cazul părinților, iar a celor care spun că banii au fost cheltuiți pe caiete, cărți și rechizite școlare cu 7 p.p. mai mare decât în cazul părinților. O diferență importantă identificăm și la articolele de îngrijire, unde ponderea elevilor care menționează acest tip de cheltuială este cu 9 p.p. mai mare decât în cazul părinților.

Figura III.3.2. Modul de utilizare a banilor din burse, de către *elevi*, respectiv *părinți*, pe tipuri de cheltuieli

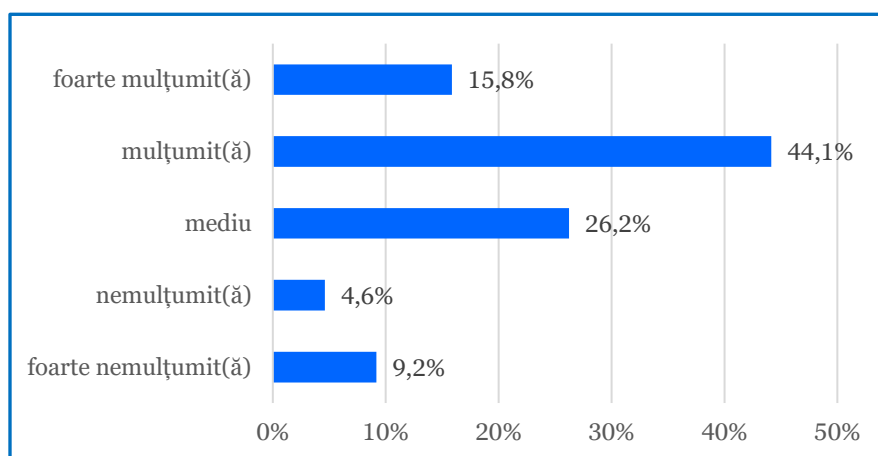
Analiza în funcție de variabilele socio-demografice a modului de utilizare a banilor din bursa școlară de către elevi arată că cei din rural alocă aceste resurse în mai mare măsură către caiete, cărți și rechizite (+28 p.p. față de urban), îmbrăcăminte/încălțăminte (+8 p.p. față de urban), iar cei din urban în mare măsură către pregătire suplimentară/meditații (+6 p.p. față de rural), articole de îngrijire (+9 p.p. față de rural) sau divertisment (+8 p.p. față de rural). De asemenea, elevii de gimnaziu alocă în mai mare măsură resursele din bursă pentru achiziția de caiete, cărți și rechizite (+15 p.p. față de liceu), cei de liceu în mai mare măsură către articole de îngrijire (+8 p.p. și peste, față de restul categoriilor) și de divertisment (+5 p.p. și peste față de restul categoriilor), iar cei de la școli profesionale sau pentru mâncare (+10 p.p. sau peste, față de gimnaziu și liceu) și telefon (+5 p.p. sau peste, față de gimnaziu și liceu). Analiza în funcție de variabila sex relevă faptul că fetele alocă mai multe resurse din bursă pentru articole de îngrijire (+22 p.p. față de băieți), îmbrăcăminte/încălțăminte (+10 p.p. față de băieți), caiete, cărți și rechizite (+8 p.p. față de băieți), pregătire suplimentară/meditații (+6 p.p. față de băieți), iar băieții mai multe resurse pentru articole sportive (+12 p.p. față de fete) sau mâncare (+3 p.p.).

Analiza răspunsurilor părinților care au menționat alte tipuri de cheltuieli decât cele menționate în chestionar a relevat că, din cele aproape 400 de răspunsuri, jumătate au menționat o formă sau alta de economisire (cont de economii, depozit bancar, pușculiță etc.), aproximativ o cincime diferite cheltuieli personale la dispoziția copilului (bicicletă, școala de șoferi etc.), iar alte răspunsuri au vizat cheltuielile de transport ale copilului, costul unor servicii medicale pentru copil sau plata taxelor școlare.

Mulțumiri și nemulțumiri ale părinților față de bursa școlară

În general, majoritatea părinților (60%) se declară mulțumiți sau foarte mulțumiți de bursa copilului. Un segment de 14% dintre părinți se arată nemulțumiți sau foarte nemulțumiți de aceasta.

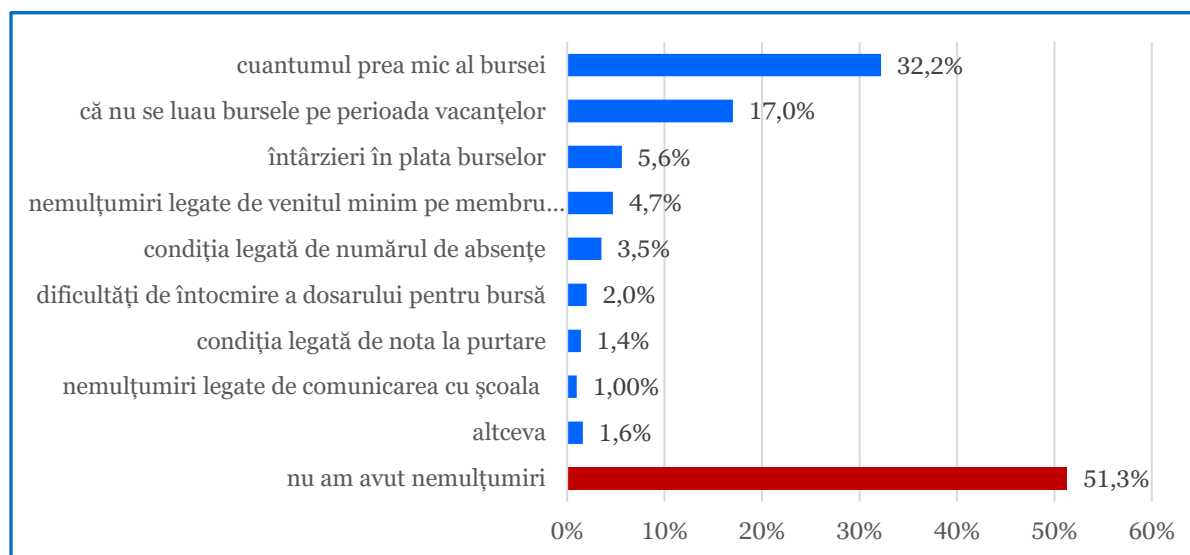
Figura III.3.3. Mulțumirea *părinților* vizavi de bursa copilului, în anul școlar 2023-2024

Procentul părinților mulțumiți este mai mare în rural (+9 p.p. procente cumulate de mulțumiți sau foarte mulțumiți, față de urban), la cei cu copii la licee din filiera vocațională (+7 p.p. sau peste față de restul), la cei cu vârste până în 35 de ani (+5 p.p. și peste, față de cei cu vârste între 35-50 ani), la cei cu educație gimnazială (+5 p.p. și peste, față de cei cu educație cel puțin liceală, dar și față de cei cu maxim 4 clase), aflați într-o situație materială vulnerabilă (+4 p.p. față de cei cu situație materială mai bună).

Dintre părinții care au menționat nemulțumiri față de bursa copilului (aproape jumătate din respondenți), aproximativ o treime consideră că aceasta are un quantum prea mic, aproximativ unul din șase sunt nemulțumiți că bursele nu se acordă și în perioada vacanțelor, iar aproximativ 1 din 17 sunt nemulțumiți de întârzierile survenite la plata burselor. În funcție de variabilele socio-demografice, datele de cercetare arată că părinții elevilor de la școli urbane consideră în mai mare măsură că bursa este prea mică (+7 p.p.) sau că aceasta ar trebui să fie acordată și pe parcursul vacanțelor școlare (+10 p.p.). O opinie similară există și la părinții elevilor de gimnaziu și liceu, comparativ cu cei de la școli profesionale sau primare (minimum 8 p.p. în plus).

Figura III.3.4. Tipuri de nemulțumiri ale părinților vizavi de bursa copilului

Analiza răspunsurilor părinților care au menționat alte nemulțumiri decât cele din lista inclusă în chestionar a identificat și alte situații, precum: nemulțumiri legate de acordarea bursei pentru elevii cu medii mici („Copii cu media 9.49 nu pot lua burse, în timp ce în ale unități de învățământ se iau burse cu media 7.50, iar anul trecut s-au luat burse și cu media 2”), discriminarea elevilor de nota 10 („Nu s-a făcut diferența la bursa de merit între copiii de 9,50 și 10 curat.”), lipsa de cumulare a bursei de excelență olimpică cu cea de merit („Nu se cumulează cele de merit cu cele sportive. Ar trebui apreciați și validați copiii care au medii foarte mari și au și rezultate la competiții sportive”).

III.4. EFECTUL BURSELOR ASUPRA BENEFICIARILOR

Subcapitolul explorează impactul bursei școlare asupra sistemului educațional din România, din perspectiva principalilor actori implicați în procesul educativ - elevi, părinți, profesori și directori. Demersul analitic valorifică datele cantitative obținute prin sondajele naționale realizate în cadrul studiului, care relevă atât convergențele, cât și divergențele de percepție între beneficiarii direcți și reprezentanții instituționali.

Bursele școlare reprezintă un instrument important în politicile educaționale, având rolul de a sprijini elevii în procesul de învățare, de a reduce inegalitățile și de a stimula performanța academică. Eficacitatea acestui instrument financiar este evaluată prin multiple dimensiuni: impactul asupra motivației și rezultatelor școlare, reducerea absenteismului și abandonului școlar, efectele asupra dinamicii relaționale din cadrul colectivelor de elevi, precum și capacitatea de a răspunde nevoilor specifice ale diferitelor categorii socio-demografice.

Relevanța acestei analize constă în capacitatea de a evidenția modul în care același instrument de politică educațională generează efecte diferențiate în funcție de contextul socio-economic, mediul de rezidență, nivelul de învățământ, filiera de formare sau alte

variabile relevante. Aceste nuanțe sunt esențiale pentru optimizarea sistemului de burse și adaptarea sa la nevoile reale ale beneficiarilor.

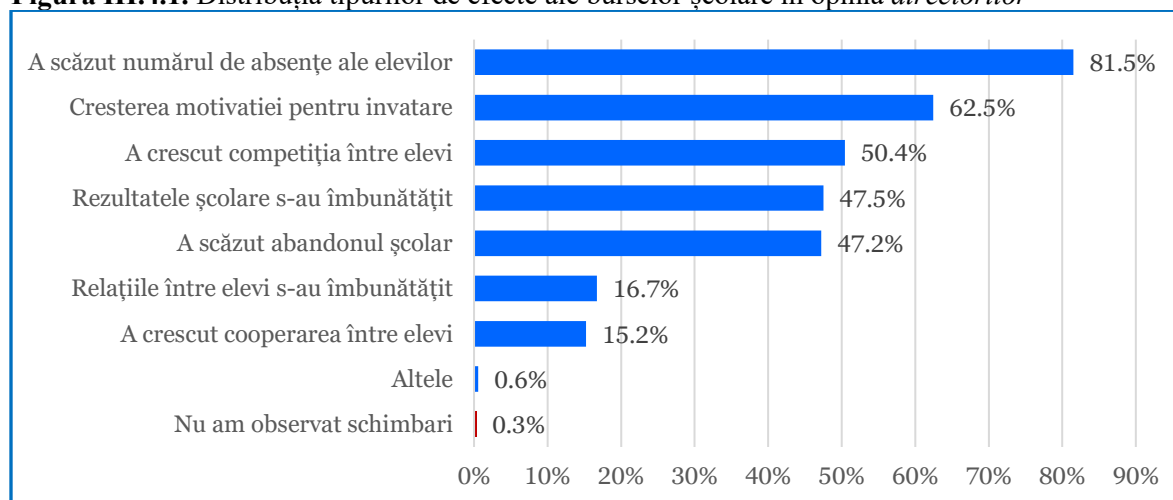
Pentru a surprinde efectul burselor, a fost utilizat un item în oglindă, prin care toți actorii au fost invitați să își exprime acordul sau dezacordul față de o serie de posibile efecte:

- creșterea motivației pentru învățare;
- îmbunătățirea rezultatelor școlare;
- scăderea numărului de absențe;
- diminuarea abandonului școlar;
- creșterea competiției între elevi;
- creșterea cooperării între elevi;
- îmbunătățirea relațiilor între elevi;
- alte efecte.

• Opinii ale directorilor privind efectele burselor

Sondajul în rândul directorilor unităților de învățământ indică intensificarea prezenței elevilor la ore drept cel mai substanțial impact al burselor școlare (raportat de către 81,5% dintre respondenți), urmat, la o distanță de 19 de p.p., de creșterea motivației elevilor pentru învățare (62,5%), în timp ce, aproximativ jumătate dintre directori au observat ca efect al burselor îmbunătățirea rezultatelor școlare (47,5%). O pondere similară (47,2%) dintre directori consideră că bursele școlare au avut impact și în reducerea abandonului școlar. Aceste rezultate evidențiază faptul că, în opinia directorilor, bursele aduc o îmbunătățire notabilă asupra angajamentului academic.

Figura III.4.1. Distribuția tipurilor de efecte ale burselor școlare în opinia *directorilor*

Acordarea burselor a stimulat competiția între elevi, consideră 1 din 2 directori, dar foarte puțin cooperarea între elevi, semnalată doar de doar 15,2% dintre aceștia. Relațiile interpersonale au fost îmbunătățite în opinia a 16,7% dintre directori, sugerând că bursele influențează mai mult performanța individuală decât colaborarea între elevi.

Analiza pe medii de rezidență relevă faptul că directorii unităților de învățământ din mediul urban, față de cei din rural, au raportat o creștere mai mare a motivației pentru învățare (74% versus 55%) și a performanțelor școlare (58% versus 40%), ca urmare a acordării burselor. Totuși, absenteismul și abandonul școlar a scăzut mai mult în mediul rural (88,1%) decât în urban (80,7%), ceea ce arată că bursele au avut un impact mai mare asupra participării școlare în zonele mai dezavantajate.

După nivelul de învățământ și filiera de formare, analiza opiniilor directorilor indică o serie de variații: la liceu au fost observate într-o măsură mai ridicată decât la gimnaziu creșterea motivației (72,8% versus 60,4%), îmbunătățirea rezultatelor școlare (60% versus 42,6%), stimularea competiției (57,6% versus 49,7%), cooperării (21,6% versus 12,2%) și un efect benefic asupra relațiilor dintre elevi (19,2% versus 16,2%) în urma acordării burselor școlare. Totuși, rolul acestora în reducerea abandonului școlar și în sporirea prezenței elevilor la ore a fost mai evident în cazul școlilor gimnaziale decât la nivel liceal (50,3% versus 44%, respectiv 87,3% versus 79,2%). Filiera liceului marchează însă unele discrepanțe majore între opiniile directorilor privind efectele burselor. Astfel, impactul acestora asupra reducerii abandonului școlar a fost de peste trei ori mai frecvent menționat de către directorii liceelor tehnologice (62,9%), comparativ cu cei de ai liceelor teoretice (20%). Totodată, scăderea numărului de absențe ca urmare a acordării burselor întrunește cu 20% mai multe mențiuni în cazul directorilor de licee tehnologice, față de directorii liceelor teoretice (89% versus 69%). Pe de altă parte, la nivelul acestora din urmă, a fost constatată mai des decât în cazul filierei tehnologice, o relație pozitivă între burse și competiția dintre elevi (60% versus 50%). Ținând de faptul că doar 19 directori de licee vocaționale au participat la sondaj, prezentarea procentajelor în cazul acestora trebuie privită cu precauție. Totuși, putem observa că, în opinia lor, beneficiile burselor s-au sesizat, cu precădere, în privința motivației pentru învățare, competiției între colegi, prezenței la ore și rezultatelor școlare. De asemenea, un număr de doar 8 directori ai școlilor profesionale au făcut parte dintre respondenți, 7 dintre aceștia menționând ca efecte ale acordării burselor, reducerea abandonului școlar și scăderea numărului de absențe.

Datele furnizate de sondajul în rândul directorilor indică un scor mediu de 3,75 pe o scală de la 1 la 5 la întrebarea „În ce măsură considerați că bursele actuale sunt o investiție eficientă pe termen lung în educație?”. Interpretarea acestui rezultat sugerează o percepție generală moderată spre pozitivă și un consens destul de puternic printre directori privind valoarea burselor ca investiție în sistemului educațional, dar lasă loc și pentru manifestarea unui potențial de optimizare a actualului sistem de burse.

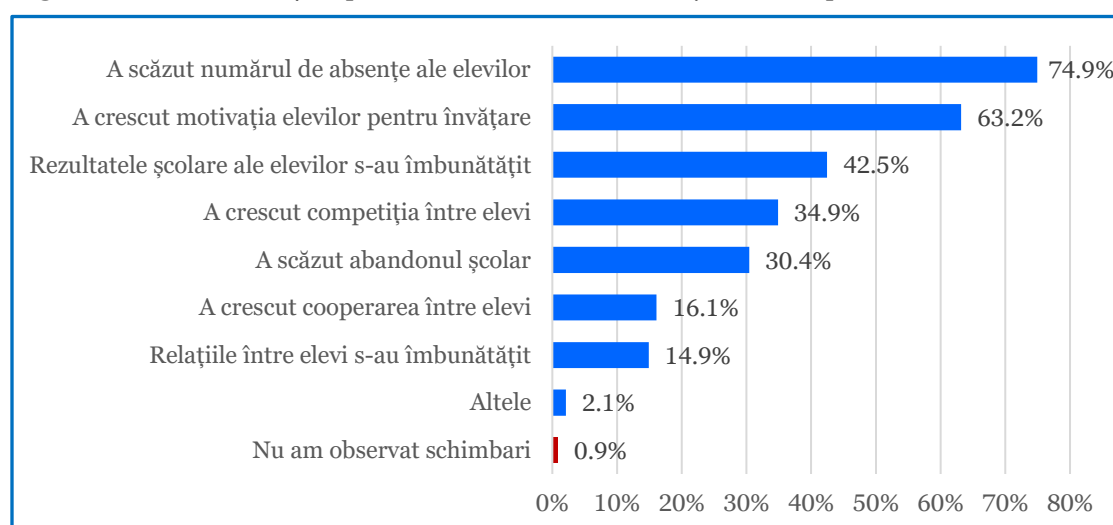
• Opinii ale profesorilor privind efectelor burselor

Conform datelor colectate prin sondajul în rândul cadrelor didactice, trei sferturi dintre profesori au considerat că bursele școlare au avut ca efect reducerea absenteismului în rândul elevilor, iar aproape două treimi au declarat că acestea au avut un rol în motivarea pentru învățare. Efectele burselor asupra dinamicii colectivului de elevi – mai precis asupra cooperării și relațiilor dintre elevi – au fost declarate de un număr mult mai mic de cadre didactice (16,1% și 14,9%). În jur de o treime dintre profesori au identificat printre efectele acordării burselor aspecte precum scăderea abandonului școlar, dar și creșterea competiției

între elevi, iar 42,5% au fost de părere că rezultatele elevilor s-au îmbunătățit ca urmare a burselor primite.

Din răspunsurile profesorilor reiese că, în mediul urban, bursele au avut un impact mai puternic asupra motivației (69,4% față de 55,7% în rural), rezultatelor (49,1% față de 34,5% în rural) și competiției școlare (42% față de 26,3% în rural). În schimb, în mediul rural, acestea au contribuit mai mult la reducerea absenteismului (78% față de 72,4% în urban) și a abandonului școlar (36,7% față de 25,2% în urban). Aceste diferențe sugerează că bursele răspund unor nevoi diferite în funcție de mediul socio-economic: în mediul urban pot funcționa mai mult ca stimulent pentru performanță, iar în rural ca mecanism de retenție școlară.

Figura III.4.2. Distribuția tipurilor de efecte ale burselor școlare în opinia *cadrele didactice*

Pe niveluri de învățământ, impactul pozitiv asupra motivației pentru învățare a fost constatat de către profesori mai frecvent în învățământul gimnazial (72%) și liceal (77,7%), comparativ cu nivelul primar (37,6%) și profesional (51,4%). Îmbunătățirea rezultatelor școlare a fost declarată cu precădere de către cadrele didactice care predau la liceu (61,1%) și cel mai puțin de către cele de la nivel primar (21,1%), pentru gimnaziu și școala profesională procentajele fiind intermediare acestora (43,3%, respectiv 39,2%). Acordul privind rolul burselor în diminuarea absenteismului este cel mai redus printre profesorii de la gimnaziu (67,7%), în cazul celor de la primar, liceu și nivel profesional valorile situându-se între 77% și 80,5%. Reducerea abandonului școlar a fost un efect sesizat mai ales de către cei care predau în învățământul profesional (54,1%) și mult mai puțin de cei din învățământul primar (36,8%), de la liceu (20,1%) sau gimnaziu (26,6%). În ceea ce privește influența burselor asupra creșterii competiției dintre elevi, aprecierile profesorilor diferă de la un nivel de învățământ la altul: de la 10,2% în ciclul primar, 28,4% în învățământul profesional, la 42,1% printre profesorii de gimnaziu și respectiv 51,1%, liceu.

Diferențele procentuale care apar între tipurile de liceu evidențiază un efect mai puternic al burselor asupra motivației în liceele teoretice decât în cele tehnologice (79,8%, respectiv 66,7%), în timp ce la filiera tehnologică, față de cea teoretică, bursele par să contribuie

considerabil mai mult la reducerea absenteismului (79,1% dintre mențiuni versus 61,5%) și abandonului școlar (32,5% dintre mențiuni versus 14,4%).

Variații apar și în funcție de experiența profesorilor. Acordul privind efectele pozitive ale burselor asupra motivației pentru învățare și asupra competiției dintre elevi crește constant o dată cu experiența profesorilor, dar scade progresiv în ceea ce privește absenteismul și abandonul școlar. Astfel, profesorii cu experiența cea mai redusă (1-5 ani) raportează cel mai frecvent atenuarea abandonului școlar (46,6%) ca efect al acordării burselor, în schimb cadrele didactice cu experiența cea mai îndelungată (peste 20 ani) indică, cel mai adesea, rolul burselor în sporirea motivației pentru învățare (68,5%) și competiției între elevi (37%). Această distribuție poate reflecta perspective și așteptări diferite ale profesorilor în funcție de experiența didactică acumulată.

Secțiunea deschisă a întrebării referitoare la efectele burselor a oferit spațiu pentru exprimarea unor opinii mai degrabă negative (aproximativ 20 la număr) ale cadrelor didactice. Profesorii consideră că bursele au avut ca efect creșterea nivelului de stres în rândul elevilor, din cauza presiunii de a obține note mari și de a întruni frecvența necesară pentru îndeplinirea condițiilor de acordare a burselor, acestea devenind un scop în sine, fără o motivare intrinsecă pentru creșterea performanței școlare.

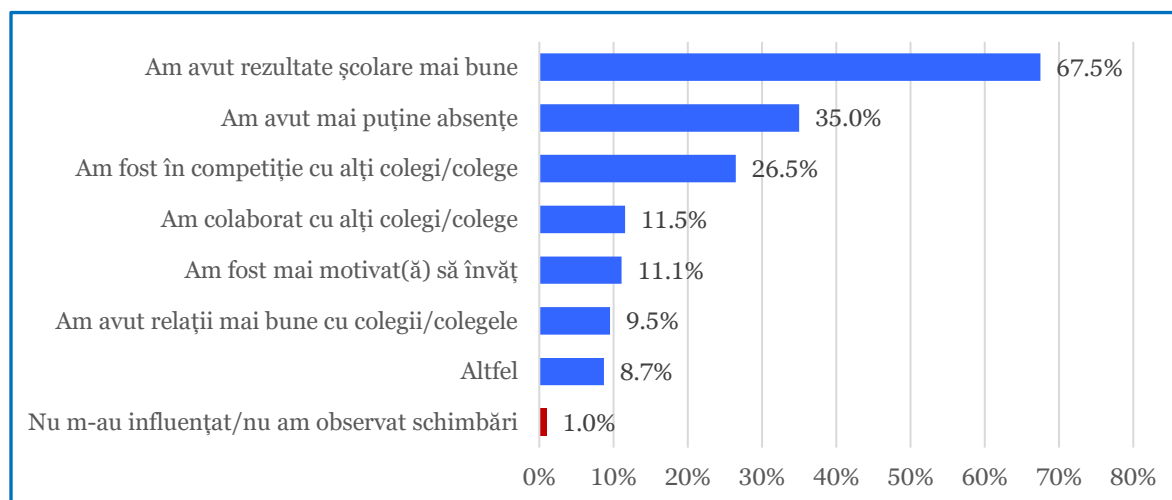
De asemenea, sunt menționate măsuri coercitive adoptate de către părinți pentru obținerea bursei, dar și sporirea frustrării celor care nu s-au calificat să obțină aceste rezultate sau transformarea bursei într-o sursă de venit pentru familie: „*A crescut stresul obținerii de note cât mai mari.*”, „*Unii elevi vânează notele, alții resimt invidie față de colegi; cei care nu s-au încadrat sunt supărați.*”, „*Consider că este prea multă presiune din partea părinților. Sunt copiii bătuți pentru că nu iau bursă.*”, „*Există presiune din partea părinților în momentul în care e posibil să se suspende bursa.*”, „*Acești bani fac parte din acea sursă de venit constantă (a familiei).*”, „*Au venit la școală practic pentru bani, nu pentru învățatură.*”

Profesorii au evaluat și eficiența pe termen lung a burselor școlare, cu un scor mediu de 3,98 pe o scală de la 1 la 5, marcând o percepție predominant pozitivă în ceea ce privește eficiența burselor școlare ca investiție pe termen lung în educație. Prin comparație cu scorul mediu de 3,75 corespunzător aprecierilor directorilor, datele de sondaj indică un nivel ușor mai ridicat al aprecierii profesorilor în ce privește eficiența burselor.

• **Opinii ale elevilor privind efectelor burselor**

Sondajul realizat în rândul elevilor indică faptul că bursele școlare reprezintă un factor important în experiența educațională a majorității elevilor, aspect evidențiat de procentajul foarte ridicat de 71,3% dintre elevi care au primit un astfel de sprijin financiar (9.201 respondenți), aproape toți dintre aceștia fiind de acord că bursele primite au avut un anumit impact asupra lor. Îmbunătățirea performanței școlare reprezintă, de departe, efectul cel mai frecvent întâlnit, menționat de către două treimi dintre elevii bursieri. În ordinea ierarhiei, urmează reducerea numărului de absențe (aproximativ o treime dintre răspunsuri) și intensificarea competiției (raportată de către unul din patru elevi). Celelalte efecte – stimularea colaborării, a motivației de a învăța și îmbunătățirea relațiilor cu colegii – întrunesc procentaje mult mai mici printre bursieri, între 8,7% și 11,5%.

Figura III.4.3. Distribuția tipurilor de efecte ale burselor școlare în opinia *elevilor* bursieri

Analiza socio-demografică relevă nuanțe în percepția elevilor asupra efectelor burselor în plan educațional. Aceste variații conturează o imagine complexă, în care beneficiile financiare se manifestă diferit, în funcție de contextul personal și familial al elevilor.

Elevii proveniți din medii defavorizate, beneficiari ai burselor sociale, raportează îmbunătățirea rezultatelor școlare ca efect al burselor în proporție considerabil mai redusă, comparativ cu colegii lor din familii fără dificultăți economice, diferența de 12,5 p.p. ilustrând barierele suplimentare care limitează transferul motivației financiare în progres școlar. Aceste bariere transcend sfera economică, reflectând complexitatea factorilor care influențează reușita școlară.

O tendință asemănătoare se observă și în privința reducerii absenteismului ca urmare a primirii burselor, aspect raportat mai puțin frecvent de elevii vulnerabili (cu 8,4 p.p. mai puțin). Această discrepanță evidențiază insuficiența exclusivă a stimulentei financiare în contracararea absenteismului școlar.

Contrastul devine și mai pronunțat în sfera dinamicii relaționale. Pentru elevii din familii cu vulnerabilitate socio-economică ridicată, bursele par să intensifice spiritul competitiv, procentajul celor care identifică stimularea competiției ca efect al burselor fiind aproape dublu comparativ cu colegii lor. Simultan, colaborarea este menționată considerabil mai rar de elevii vulnerabili (cu 6,7 p.p. mai puțin). Datele indică o serie de provocări cu privire la impactul burselor asupra climatului școlar, pentru elevii din familii defavorizate socio-cultural bursele reprezentând o miză mai importantă, care îi determină să concureze mai intens pentru obținerea sau menținerea lor.

Distribuția pe sexe aduce informații suplimentare despre efectele diferențiate ale burselor. Fetele raportează cu preponderență îmbunătățirea rezultatelor școlare (cu 8,8 p.p. mai mult) și reducerea absenteismului (cu 6,8 p.p. mai mult), în timp ce băieții declară mai frecvent stimularea spiritului competitiv (cu 6,9 p.p. mai mult).

Analiza răspunsurilor suplimentare față de variantele predefinite referitoare la efectele burselor evidențiază două categorii cu o frecvență mai ridicată. Unii dintre elevi au pus în legătură primirea

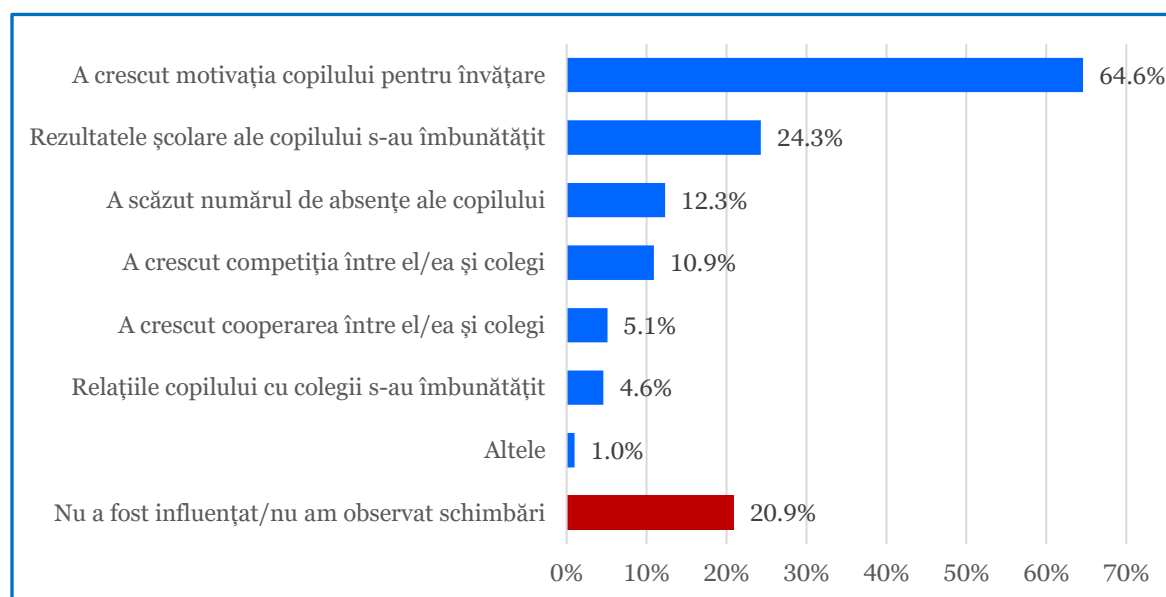
bursei cu creșterea bunăstării subiective (prin dezvoltarea sentimentului de satisfacție personală, încredere în sine, mândrie etc.), de exemplu: „am fost mai bucuros”, „am fost mai fericit”, „am fost mai vesel”, „m-am simțit mândră de mine”, „am avut o mai mare încredere de sine să știu că banii sunt datorită mie”, „am fost mai fericită datorită faptului că am putut să îmi iau un cadou mic din banii proprii”, „m-am simțit răsplătit pentru munca mea”.

Alți elevi au pus în evidență rolul burselor pentru satisfacerea unor nevoi personale/familiale, de exemplu: „am fost în tabără (doi ani la rând)”, „ca să îmi iau haine noi”, „m-au ajutat să îmi satisfac nevoile, de exemplu mi-am cumpărat cărți pentru pregătire, mi-am cumpărat încălțăminte, deoarece încălțăminte mea era uzată”, „m-au ajutat să plătesc meditațiile”, „am adus un venit semnificativ pentru a ajuta familia”, „am putut să-mi cumpăr ce îmi doream”.

• Opinii ale părinților privind efectelor burselor

Sondajul în rândul părinților arată că, în perspectiva acestora, impactul predominant al burselor a fost în plan motivațional: 64,6% dintre părinți au raportat o creștere a motivației elevilor pentru învățare. Procentaje mult mai mici dintre părinți au sesizat îmbunătățirea rezultatelor școlare (24,3%) și reducerea absenteismului (12,3%) ca urmare a primirii burselor. Aceste date sugerează că, în opinia părinților, bursele funcționează, în primul rând, ca un factor motivațional, stimulând implicarea elevilor în procesul educațional.

Figura III.4.4. Distribuția tipurilor de efecte ale burselor școlare în opinia părinților

Este important de remarcat că unul din cinci părinți declară că nu a observat schimbări notabile în atitudinea sau comportamentul școlar al copiilor ca urmare a primirii burselor, ceea ce reflectă o perspectivă mai rezervată părinților cu privire la efectele pozitive ale burselor, comparativ cu aprecierile profesorilor, directorilor și elevilor.

Răspunsurile părinților arată o diferență notabilă între percepțiile celor din mediul rural față de ale celor din mediul urban în ceea ce privește creșterea motivației pentru învățare: 58,6% menționează acest efect al burselor în rural față de 67,2% în urban. Această discrepanță poate fi explicată prin diferențele structurale dintre cele două medii educaționale (de exemplu, accesul la resurse educaționale, calitatea infrastructurii școlare sau diversitatea oportunităților disponibile), care pot influența motivația, dar nu pot fi recuperate doar prin sistemul de acordare a burselor.

De asemenea, percepția privind utilitatea burselor pentru acoperirea cheltuielilor educaționale prezintă variații notabile: un scor mediu de 3,16 în mediul rural față de 2,78 în mediul urban (pe o scală de la 1 la 5). Acest rezultat sugerează că bursele au un impact financiar mai accentuat în zonele rurale, unde veniturile familiale tind să fie mai reduse și cheltuielile educaționale reprezintă o pondere mai mare din bugetul familiei.

Analiza datelor în funcție de nivelul de învățământ în care sunt înscriși copiii relevă anumite tendințe specifice. În opinia părinților, influența burselor asupra motivației pentru învățare crește progresiv, ca frecvență, de la ciclul primar (42,7%) la gimnaziu (67,1%) și liceu (70,1%), cu o scădere în învățământul profesional cu durată de 3 ani (54,8%) și o revenire în învățământul profesional dual (69,2%). Datele sugerează că efectul motivațional al burselor devine mai pronunțat odată cu vârsta elevilor, posibil datorită conștientizării crescute a valorii recompenselor financiare asociate performanței.

În ceea ce privește reducerea absenteismului, observăm un impact mult mai puternic al burselor în învățământul profesional cu durată de 3 ani (30,1%) și profesional dual (44,9%), comparativ cu celelalte niveluri, unde efectul este substanțial mai redus. Această diferență poate fi explicată prin caracteristicile specifice ale acestor forme de învățământ, unde legătura cu piața muncii este mai directă și prezența la cursuri poate fi percepută ca având o valoare practică imediată.

Este de interes și faptul că procentul părinților care nu observă schimbări datorate burselor scade pe măsură ce elevii avansează în sistemul educațional: de la 40,4% în ciclul primar la doar 11,2% în învățământul dual. Acest tipar sugerează că eficacitatea burselor ca instrument motivațional crește odată cu trecerea de la un nivel de învățământ la altul.

În cazul învățământului liceal, filiera de formare influențează impactul burselor în opinia părinților. Creșterea motivației pentru învățare este raportată ca fiind mai frecvent un efect al burselor la filiera teoretică (73,8%) comparativ cu cea tehnologică (64,7%) și vocațională (68,1%). În schimb, reducerea absenteismului este considerabil mai pronunțată la liceele tehnologice (21,3%) față de cele teoretice (8,4%) și vocaționale (13,3%). Aceste diferențe reflectă, cel mai probabil, specificul fiecărei filiere și prioritățile elevilor în cadrul acestora.

În funcție de nivelul de educație, părinții percep diferit impactul burselor asupra motivației pentru învățare. Astfel, ponderea celor care declară o creștere a motivației pentru învățare crește progresiv, de la 46,4% pentru părinții cu studii primare sau fără studii, la 74,4% pentru cei cu studii superioare. În contrast, reducerea absenteismului prezintă o tendință inversă, fiind mai des menționată de părinții cu educație redusă (22,5% pentru cei cu studii primare sau fără studii) și procentajul scăzând progresiv până la 6% pentru părinții cu studii superioare. Aceasta poate indica faptul că în familiile cu un nivel educațional mai redus, bursele servesc mai mult ca un stimulent pentru frecventarea școlii, în timp ce în familiile cu stoc educațional ridicat, frecvența școlară este deja o normă asumată.

De asemenea, intensificarea competiției cu ceilalți colegi, ca urmare a primirii burselor, este mai frecvent sesizată pe măsură ce nivelul de educație al părinților crește, de la 6,1% în cazul părinților cu educație primară sau fără studii la 15,7% pentru cei cu studii superioare.

În ceea ce privește percepția utilității financiare a burselor (pentru acoperirea cheltuielilor educaționale precum cărți, rechizite, îmbrăcăminte etc.), se observă diferențe în funcție de nivelul educațional al părinților. Astfel, părinții cu studii primare sau fără studii acordă o importanță mai mare burselor (scor mediu de 3,18), comparativ cu părinții cu studii superioare (scor mediu de 2,61). Această diferență poate reflecta, la nivel interpretativ, variațiile de venit asociate nivelului de educație, bursele având o relevanță mai redusă în bugetele familiilor cu venituri mai ridicate.

Datele privind situația familială evidențiază și alte diferențe importante. Creșterea motivației pentru învățare este raportată de 54,1% dintre părinții ai căror copii primesc bursă socială, comparativ cu 77,2% dintre părinții ai căror copii beneficiază de alte tipuri de burse. În schimb, efectul de reducere a absenteismului este mai frecvent asociat familiilor vulnerabile (17%), comparativ cu cele în care copiii primesc alte tipuri de burse (6,5%), indicând că în cazul celor dintâi, bursele servesc mai degrabă ca un instrument de prevenire a abandonului școlar și de asigurare a frecvenței la ore.

Percepția utilității financiare a burselor este, de asemenea, diferită: un scor mediu de 2,64 asociat părinților ai căror situație nu este de natură să necesite acordarea bursei sociale copiilor lor, față de 3,11 corespunzător celor care se confruntă cu vulnerabilități mai accentuate. Această diferență reflectă impactul financiar al burselor pentru familiile cu situație precară, unde acestea reprezintă o contribuție importantă la bugetul destinat acoperirii cheltuielilor educaționale (cărți, rechizite, îmbrăcăminte etc.).

- **Analiza comparativă privind efectele burselor școlare, din perspectiva actorilor cheie din sistemul educațional**

Datele evidențiază diferențe considerabile între percepțiile elevilor, părinților, profesorilor și directorilor privind impactul burselor școlare.

Motivația pentru învățare. Există o discrepanță majoră între percepția elevilor și cea a adulților implicați în procesul educațional: doar 11,1% dintre elevi consideră că motivația lor pentru învățare a crescut în urma primirii bursei, în contrast cu 64,6% dintre părinți, 63,2% dintre profesori și 62,5% dintre directori care identifică o creștere a motivației pentru învățare a elevilor. Această diferență poate indica fie o supraevaluare din partea adulților (care interpretează anumite comportamente ca fiind indicatori ai motivației), fie o înțelegere diferită a elevilor cu privire la ceea ce înseamnă „motivație pentru învățare”.

Îmbunătățirea rezultatelor școlare. Este notabil că elevii, beneficiarii direcți ai burselor, recunosc în cea mai mare măsură (67,3%) impactul pozitiv al acestora asupra rezultatelor școlare, în timp ce părinții se situează la polul opus (24,3%), iar directorii (47,5%) și profesorii (42,5%) oferă evaluări moderate.

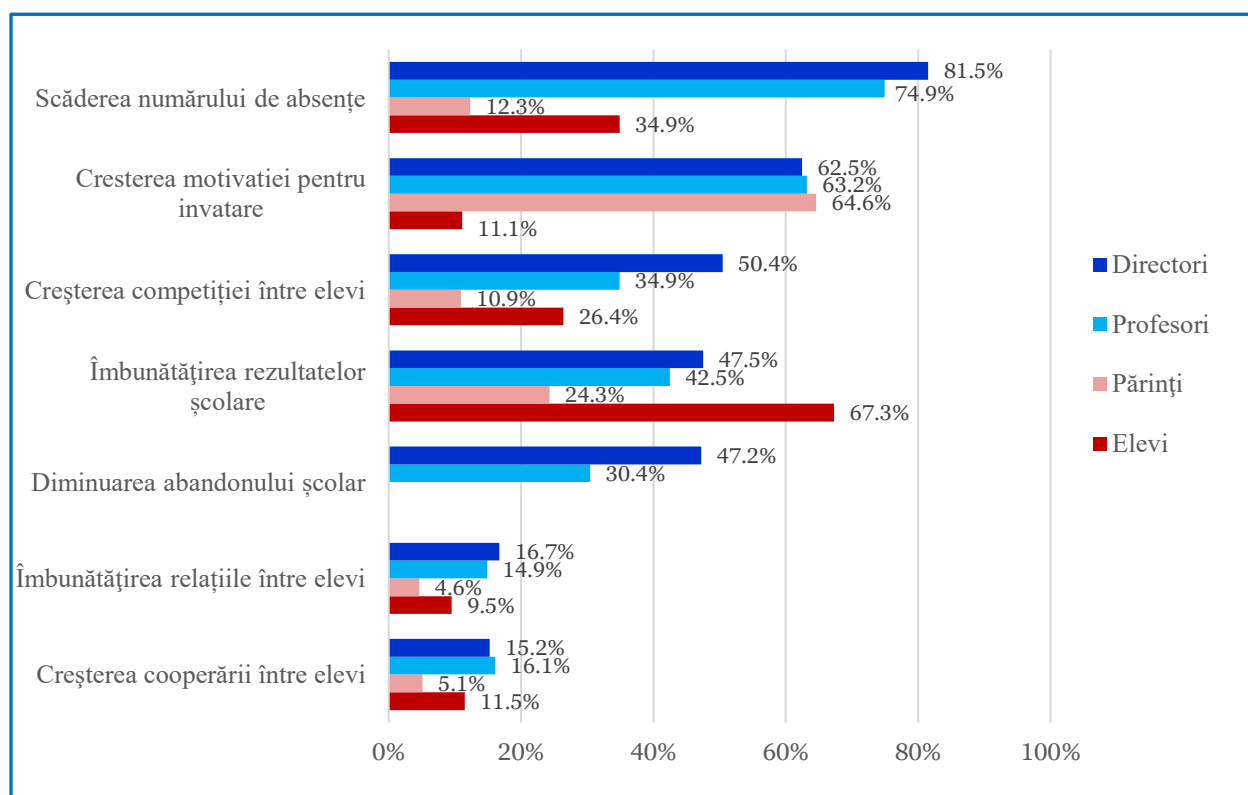
Reducerea absenteismului. Directorii și profesorii identifică reducerea absenteismului ca fiind efectul cel mai clar al burselor: 81,5% dintre directori și 74,9% dintre profesori raportează această tendință, însă doar 34,9% dintre elevi și 12,3% dintre părinți confirmă

acest efect. Această discrepanță poate fi explicată prin accesul diferit la date privind frecvența școlară. Cadrele didactice și directorii au o perspectivă instituțională pentru că monitorizează sistematic prezența la nivel de clasă sau de școală, în timp ce elevii și părinții au prezentat în cadrul cercetării numai experiența lor personală.

Competiția și cooperarea între elevi. Efectele burselor asupra dinamicii relaționale între elevi sunt, de asemenea, percepute diferit. Directorii și profesorii observă mai frecvent modificări în dinamica relațională, posibil datorită perspectivei lor mai ample asupra interacțiunilor dintre elevi. Spre exemplu, 50,4% dintre directori și 34,9% dintre profesori, comparativ cu 26,4% dintre părinți și doar 10,9% dintre elevi consideră că bursele au accentuat competiția.

Lipsa efectelor observabile în plan școlar. Există diferențe notabile și în percepția absenței oricăror efecte: 20,9% dintre părinți nu observă efecte sau schimbări, 12,4% dintre profesori împărtășesc această opinie, în timp ce doar 3,2% dintre directori și 1% dintre elevi consideră că bursele nu au produs schimbări. Acest contrast sugerează că părinții, având o perspectivă mai îndepărtată de cotidianul școlar, sunt poate mai puțin conștienți de relația dintre schimbările din comportamentul sau performanța elevilor și acordarea burselor.

Figura III.4.5. Efectele burselor în opinia actorilor educaționali

- **Opinii cu privire la rolul bursei tehnologice în alegerea învățământului profesional**

Bursa tehnologică, introdusă prin noua metodologie de la începutul anului școlar 2023-2024, a înlocuit fosta bursă profesională și are ca scop susținerea participării și reușitei școlare a elevilor înscriși în cadrul unităților de învățământ profesional (cu durată de 3 ani și dual). În

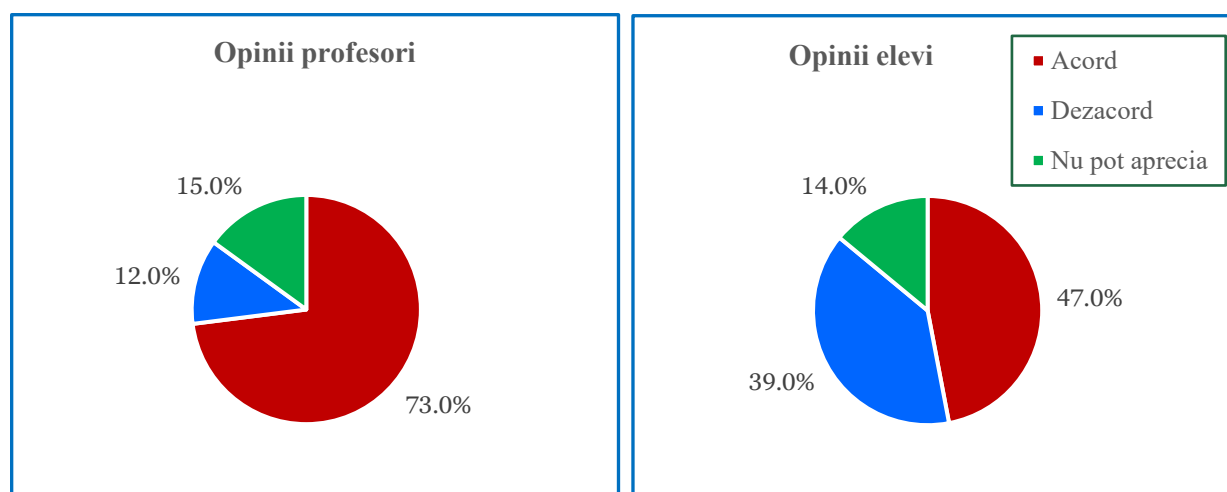
cadrul cercetării, profesorii și elevii din cadrul acestor unități au fost solicitați să își exprime acordul sau dezacordul cu privire la rolul bursei tehnologice de a atrage elevii către acest tip de școală. Întrebarea a fost adresată doar elevilor și profesorilor din cadrul unităților de învățământ profesional.

Datele arată o diferență notabilă între percepția profesorilor și cea a elevilor privind influența bursei tehnologice asupra alegerii învățământului profesional. Astfel, profesorii sunt mult mai convinși că această bursă a influențat elevii în alegerea acestui tip de școală (peste 70%), comparativ cu mai puțin de jumătate dintre elevi care împărtășesc această opinie. Acest lucru sugerează că profesorii percep bursa ca un factor motivațional mai puternic decât o consideră elevii înșiși.

La polul opus, 39% dintre elevi nu sunt de acord că bursa ar fi avut acest impact, față de doar 12% dintre profesori. Aceste date indică faptul că o parte importantă a elevilor nu a luat decizia de a urma învățământul profesional în funcție de bursă, ci pe baza altor factori, ca de exemplu interesele personale, influența familiei, perspective de carieră.

De asemenea, 15% dintre profesori și 14% dintre elevi nu pot aprecia dacă bursa a jucat un rol important.

Figura III.4.6. Rolul bursei tehnologice în a influența opțiunea elevilor în alegerea învățământului profesional de stat cu durata de 3 ani. Răspunsurile *profesorilor și ale elevilor*

Notă: N=113 (profesori), N=979 (elevi)

Prin urmare, profesorii ar putea supraestima rolul bursei de stimulent financiar, în alegerea făcută de elevi. Elevii, în calitate de beneficiari direcți, pot avea o perspectivă mai nuanțată, sugerând că decizia lor a fost influențată de mai mulți factori, nu doar de bursă.

IV. BURSELE ÎN ANUL ȘCOLAR 2024-2025

➡ În anul școlar 2024-2025, metodologia de acordare a bursei pentru elevii din România a suferit modificări semnificative, implementate pentru a încuraja performanța academică și a sprijini elevii în continuarea studiilor, oferind un suport financiar adecvat. Capitolul prezintă opiniile principalilor actori educaționali cu privire la implementarea noilor reglementări, criteriile de acordare și rolul bursei în susținerea diferitelor categorii de elevi, potrivit noii metodologii. Întrucât o noutate importantă o reprezintă bursa de reziliență, capitolul analizează gradul de cunoaștere al acesteia în rândul elevilor și al părinților, estimările directorilor și profesorilor cu privire la efectele acesteia asupra progresului școlar, precum și opinii referitoare la pragul de 30% stabilit la nivelul fiecărei clase pentru obținerea cumulativă a bursei de merit și a celei de reziliență.

IV.1. SITUAȚIA BURSELOR ȘCOLARE

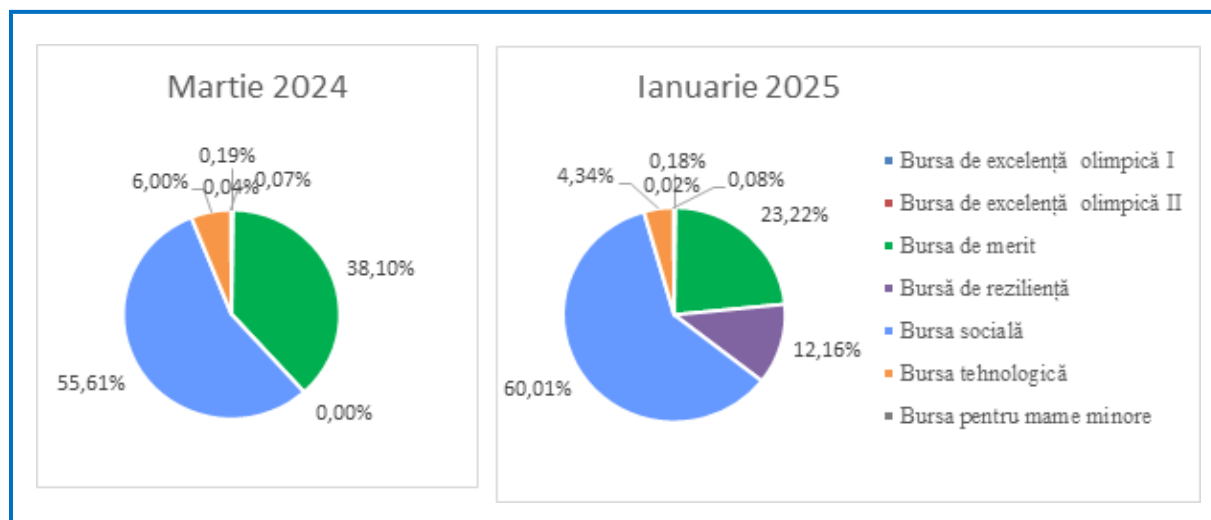
Conform **datelor Ministerului Educației și Cercetării** cu referire la anul școlar 2024-2025, în luna ianuarie 2025 se înregistrează un total de 1.401.076 beneficiari de burse școlare, în ușoară creștere față de anul școlar trecut (+0,2%). Bursa socială are cei mai mulți beneficiari (840.820) și cea mai mare sumă alocată (251,83 milioane lei), ceea ce arată o creștere a sprijinului pentru elevii din medii defavorizate față de martie 2024 (când erau 762.833 beneficiari și 228,54 milioane lei).

Limitarea mediei de acordare a bursei de merit, începând cu anul 2025, la pragul de 9,50, a determinat o scădere a numărului de beneficiari ai acestei categorii, în ianuarie 2025 doar 325.265 elevi primind bursă de merit, comparativ cu 522.653 de elevi din martie 2024, suma de 118,04 milioane lei alocată acestei categorii fiind aproape jumătate din suma alocată în martie 2024. Pe de altă parte, introducerea concomitentă a bursei de reziliență în condițiile menținerii a 30% de elevi bursieri cu limitarea mediei de acordare la nota 7, a condus la un buget de 40,72 milioane lei alocat în ianuarie 2025 pentru un total de 170.318 beneficiari. Bursele de merit, cele sociale și cele de reziliență reprezintă peste 95% din totalul beneficiarilor și absorb cea mai mare parte a bugetului alocat bursei. Cumulând bursele de merit și reziliență, observăm că numărul total de beneficiari ai bursei de merit și de reziliență în ianuarie 2025 este mai mic cu 5% față de beneficiarii bursei de merit din martie 2024.

În ceea ce privește alte tipuri de burse, numărul de beneficiari ai bursei tehnologice în ianuarie 2025 a scăzut cu un sfert (26,2%) față de martie 2024, iar fondurile alocate au fost reduse cu aproape 40%. Bursa de excelență olimpică I are doar 236 beneficiari (o scădere de peste 50% față de martie 2024, când erau 501), în timp ce bursa de excelență olimpică II rămâne relativ constantă ca număr de beneficiari (2.564 în ianuarie 2025, față de 2.594 în martie 2024), iar suma alocată crește ușor (1,78 milioane lei față de 1,68 milioane lei). Similar anului școlar 2023-2024, sistemul de burse din ianuarie 2025 prioritizează sprijinirea unui număr mare de elevi prin bursele de merit, reziliență și sociale. Distribuția fondurilor reflectă o susținere mai mare pentru elevii aflați în situații vulnerabile (62% din buget) față

de susținerea performanței (38% din buget),), cu specificarea că bursele de reziliență au fost încadrate în categoria sprijinirii elevilor vulnerabili.

Figura IV.1.1. Numărul de beneficiari de burse școlare martie 2024 și ianuarie 2025, date MEC

Informațiile colectate prin chestionarele adresate directorilor, profesorilor, elevilor și părinților aduc completări și detalieri cu privire la percepțiile actorilor educaționali față de bursele școlare la începutul anului școlar 2024-2025. O atenție deosebită a fost acordată bursei de reziliență, un nou tip de bursă introdus în acest an școlar.

Pe medii de rezidență, situația rămâne aproape neschimbată față de anul școlar 2023-2024: conform declarațiilor directorilor, în mediul urban sunt de 2,2 ori mai mulți beneficiari în valoare absolută față de mediul rural (64.019 față de 29.016), însă dacă raportăm bursele la numărul total de elevi din școlile din rural, respectiv urban, incluse în studiu, proporția este ca și în anul școlar precedent, mai mare în școlile din mediul rural față de mediul urban (60% versus 49%). De asemenea, în ceea ce privește bursele sociale, situația pare similară celei din anul școlar precedent: conform declarațiilor directorilor, majoritatea unităților școlare incluse în eșantion acordă burse sociale, toți directorii din mediul rural declarând că acordă în unitățile lor acest tip de bursă. În ceea ce privește bursele de merit, deși majoritatea directorilor (93%) declară că în anul școlar 2024-2025 acordă bursa de merit în unitatea școlară pe care o coordonează, remarcăm o scădere a ponderii de unități școlare care acordă burse de acest tip, cu aproape 2 p.p. față de anul școlar precedent. Acest lucru ar putea fi cauzat de schimbarea condițiilor de acordare a bursei de merit, care în anul școlar 2024-2025 se acordă până la media 9,50, fiind introdusă bursa de reziliență pentru medii în intervalul 9,49-7,00, în limita procentului de 30% elevi dintr-o clasă pentru burse de merit și reziliență cumulate.

Bursele de excelență olimpică, cele tehnologice și cele pentru mame minore sunt acordate în mai multe unități școlare din mediul urban decât rural (atât ca număr în valoarea absolută, cât și ca pondere raportată la numărul de unități școlare din cele două medii de rezidență). În ceea ce privește bursele de excelență, se constată o ușoară scădere a unităților școlare care acordă burse de acest tip față de anul școlar 2023-2024, conform declarațiilor directorilor.

Referitor la bursele pentru elevii cu afecțiuni oncologice și/sau cronice școlarizați în cadrul „Școlii din Spital” sau la domiciliu (o subcategorie a bursei sociale), conform declarațiilor directorilor, în anul școlar 2024-2025 acestea se acordă în 40 unități școlare incluse în eșantion și beneficiază de ele 1-2 elevi per unitate școlară.

Din totalul cadrelor didactice participante la cercetare, 72% sunt diriginți de gimnaziu, liceu și învățământ profesional în anul școlar 2024-2025. Aceștia confirmă, convergent cu datele oficiale, dar și cu răspunsurile directorilor, că în anul școlar 2024-2025 procentul bursei de merit a scăzut, odată cu introducerea bursei de reziliență. La nivelul claselor, respondenții arată că s-au acordat exclusiv burse de merit în 205 clase (22%), în 179 de clase (19%) s-au acordat exclusiv burse de reziliență, în 480 clase (51%) s-au acordat ambele tipuri, în timp ce în aproape 9% dintre clase nu s-a acordat niciuna dintre cele două burse.

Figura IV.1.2. Distribuția claselor de elevi în funcție de acordarea bursei de merit și/sau reziliență, conform răspunsurilor profesorilor

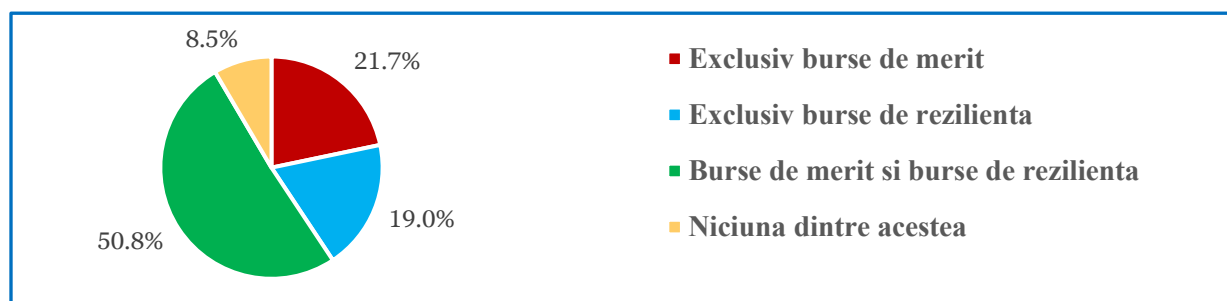

Figura IV.1.3. Distribuția comparativă a claselor de gimnaziu în funcție de numărul beneficiarilor de burse de merit și reziliență, conform răspunsurilor profesorilor

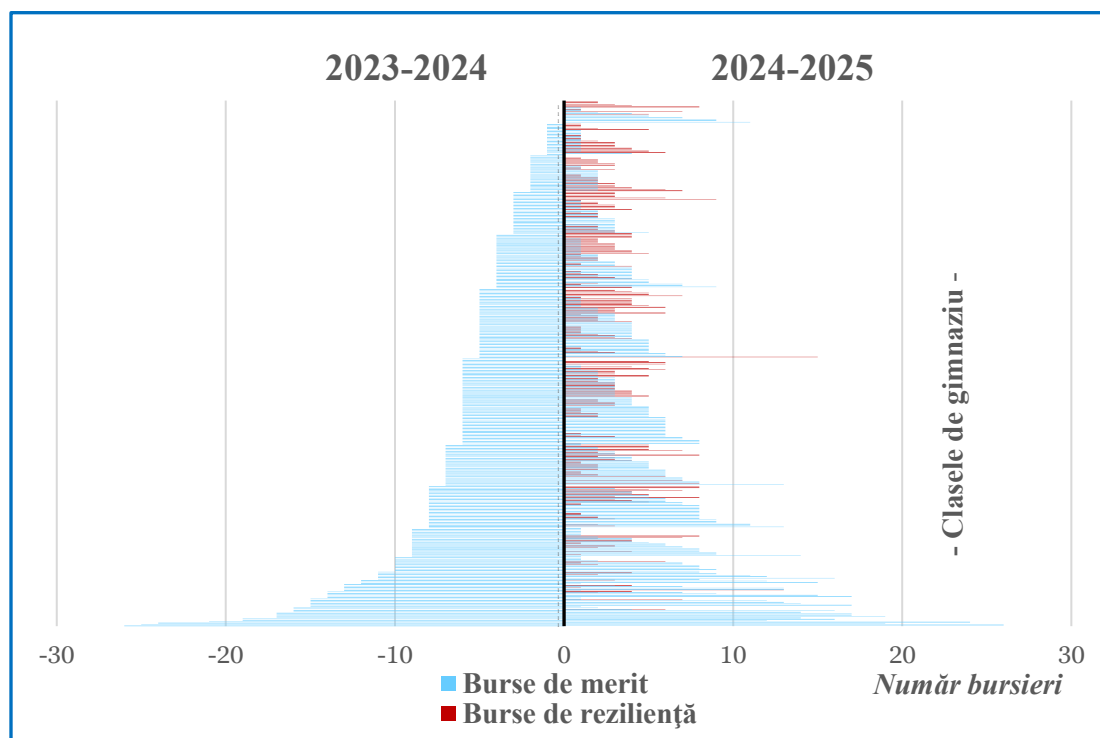
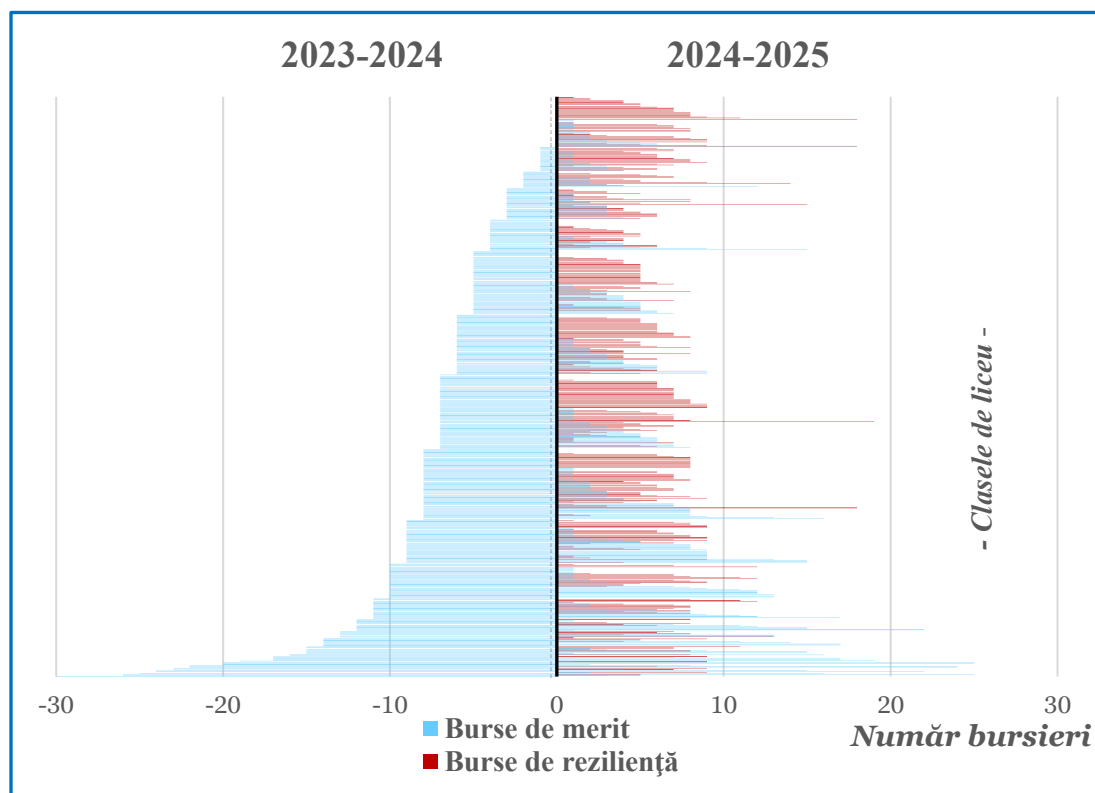

Figura IV.1.4. Distribuția comparativă a *claselor de liceu* în funcție de numărul beneficiarilor de burse de merit și reziliență, conform răspunsurilor *profesorilor*

Diriginții din gimnazii și licee au precizat media până la care s-au acordat în clasele lor bursele de merit și reziliență, cumulate, în anul școlar 2024-2025. Astfel, constatăm că în puțin peste jumătate dintre clase (55%) mediile până la care s-au acordat aceste burse sunt cuprinse între 8,50 și 9,49. Dacă adunăm și clasele în care s-au acordat aceste burse până la media 8, constatăm că numărul claselor crește până la 73%. De asemenea, răspunsurile profesorilor arată că în foarte puține clase (doar 2,2%) aceste burse s-au acordat cu media 9,50 sau peste, fiind vorba despre clasele cu performanțe ridicate ale tuturor copiilor, unde pragul mediei 7 pentru acordarea cumulată a celor două tipuri de burse devine irelevant.

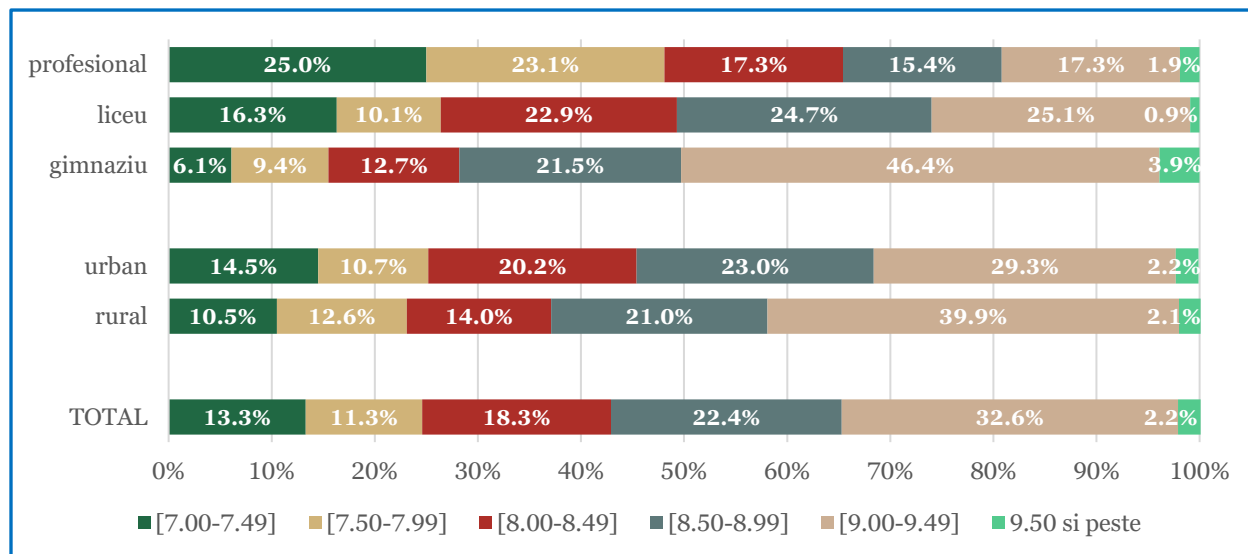
În funcție de mediu, analiza datelor arată că în mediul rural, cea mai mare pondere a claselor unde s-au acordat aceste burse cumulate se situează în intervalele 9,00-9,49 (39,9%), și 8,50-8,99 (21%). Comparativ, în mediul urban distribuția claselor este mai echilibrată, dar și aici intervalul 9,00-9,49 este cel mai frecvent (29,3%). În plus, în urban regăsim mai multe clase decât în rural în care bursele s-au acordat pentru medii mai mici, în intervalul 7,00-7,49 (14,5% urban față de 10,5% rural).

În funcție de nivelul de studiu, la gimnaziu identificăm cea mai mare pondere a claselor cu medii în intervalul 9,00-9,49 (46,4%), urmată de intervalul 8,50-8,99 (21%). La liceu distribuția e mai uniformă, cu vârfuri în intervalele 9, 00-9,49 și 8,50-8,99 (25%). Învățământul profesional are cele mai multe clase unde aceste burse s-au acordat pentru medii mici, aproape jumătate (48%) dintre clase aflându-se în intervalul 7,00-7,99.

Tabel IV.1.1. Distribuția claselor de elevi în funcție de ultima medie de acordare a bursei de reziliență, conform *profesorilor*

		Mediu		Nivel de predare		
	Total	RURAL	URBAN	gimanziu	liceu	profesional
Total clase	460	143	317	181	227	52
	Procentaj al claselor de elevi					
[7,00-7,49]	13,3%	10,5%	14,5%	6,1%	16,3%	25,0%
[7,50-7,99]	11,3%	12,6%	10,7%	9,4%	10,1%	23,1%
[8,00-8,49]	18,3%	14,0%	20,2%	12,7%	22,9%	17,3%
[8,50-8,99]	22,4%	21,0%	23,0%	21,5%	24,7%	15,4%
[9,00-9,49]	32,6%	39,9%	29,3%	46,4%	25,1%	17,3%
9,50 si peste	2,2%	2,1%	2,2%	3,9%	0,9%	1,9%
Total	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Figura IV.1.5. Distribuția *claselor* în funcție de ultima medie de acordare a bursei de reziliență, conform *profesorilor*

IV.2. APRECIERI PRIVIND METODOLOGIA DE ACORDARE A BURSELOR ȘCOLARE

- **Opinii ale directorilor**

Noua metodologie de acordare a burselor pentru anul școlar 2024-2025 este percepută în general pozitiv de către directorii instituțiilor de învățământ, în ceea ce privește scopul și claritatea sa, dar ridică probleme legate de implementarea administrativă și echitatea criteriilor.

Astfel, 90% dintre directori consideră că rolul lor în aplicarea noilor reguli este clar definit de metodologie, ceea ce sugerează o bună ilustrare a responsabilităților. De asemenea, 86% cred că modul de alocare a bursei sprijină elevii din grupuri vulnerabile, iar 82% sunt de acord că acesta susține elevii capabili de performanță. Mai mult, 75% apreciază claritatea criteriilor, ceea ce indică o înțelegere generală a mecanismului de acordare. Majoritatea directorilor instituțiilor de învățământ au o percepție pozitivă (72%) și în legătură cu rolul bursei în susținerea progresului școlar al fiecărui elev, însă 17% nu pot aprecia această calitate a categoriilor actuale de burse.

Pe de altă parte, aspectele administrative rămân o provocare. Peste două treimi dintre directori (66%) consideră că implementarea administrativă nu s-a simplificat, iar 41% sunt de părere că întocmirea dosarului de burse este, în continuare, complicată. De asemenea, percepția asupra echității bursei nu este la fel de clară: doar 59% cred că actualele criterii sunt echitabile, în timp ce 21% le consideră inequitabile, iar 20% nu se pot pronunța.

Aceste rezultate sugerează că noua metodologie pare să aibă un impact pozitiv în ceea ce privește claritatea și scopul bursei, dar cuprinde aspecte care pot fi îmbunătățite în ceea ce privește implementarea administrativă și accesibilitatea.

Figura IV.2.1. Opinii ale *directorilor* cu privire la metodologia de acordare a bursei elevilor 2024-2025

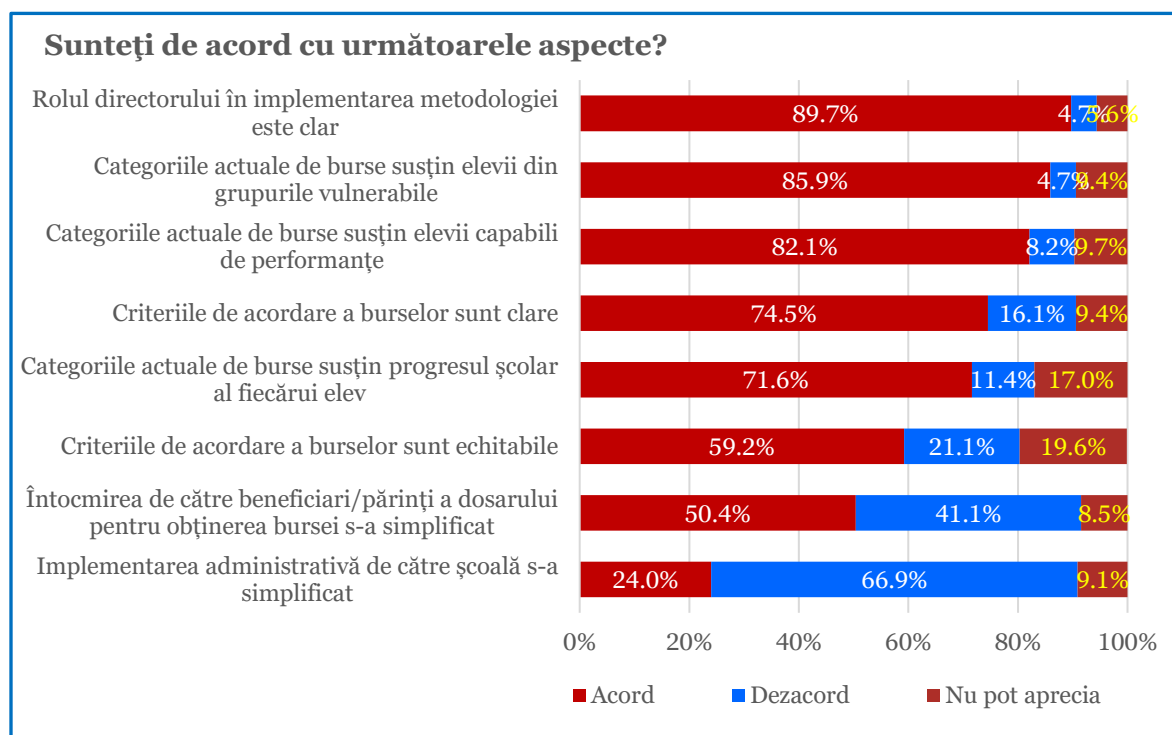
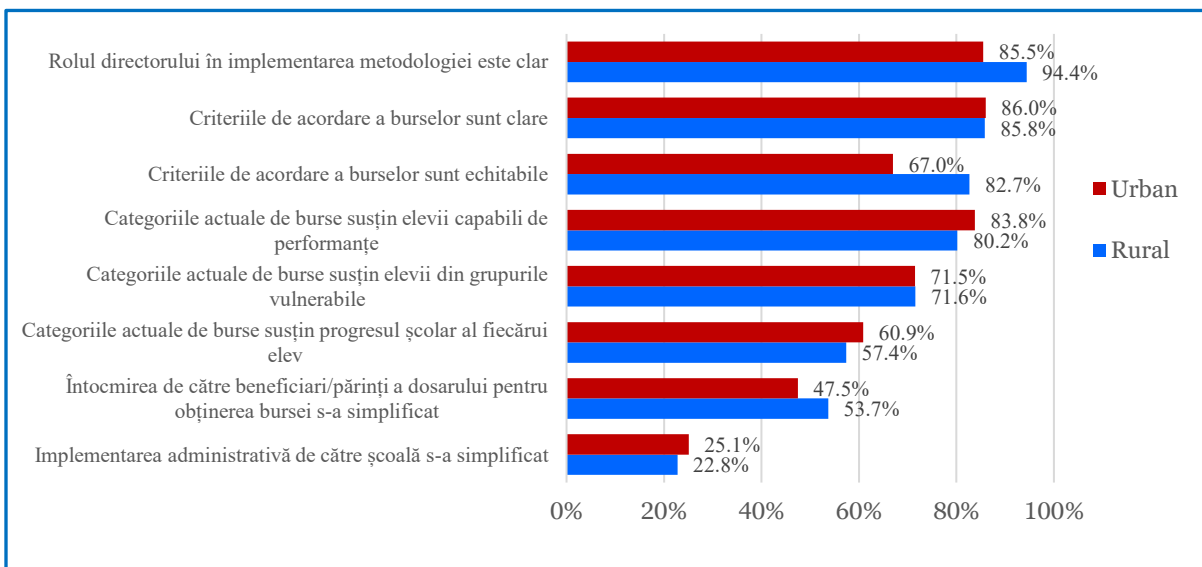
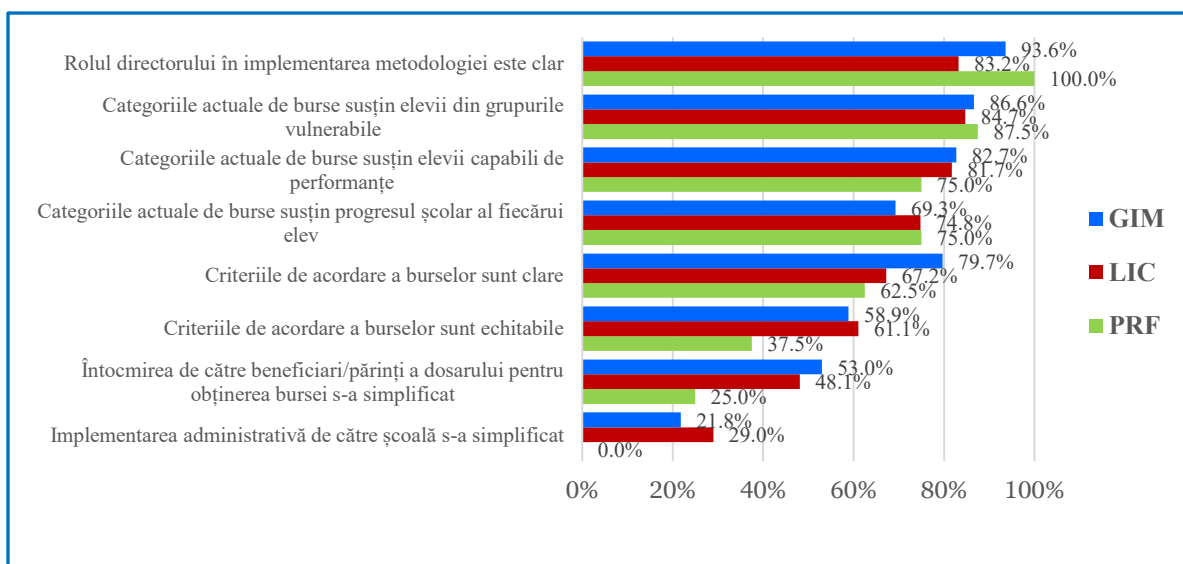

Figura IV.2.2. Ponderea aprecierilor *favorabile* cu privire la noua metodologie de acordare a burselor, exprimate de *directori*, în funcție de mediul de rezidență al școlii

Notă: Toate procentele ilustrează ponderea respondenților care sunt de acord cu afirmația

Figura IV.2.3. Ponderea aprecierilor *favorabile* cu privire la noua metodologie de acordare a burselor, exprimate de *directori*, în funcție de tipul unității de învățământ

Notă: Toate procentele ilustrează ponderea respondenților care sunt de acord cu afirmația

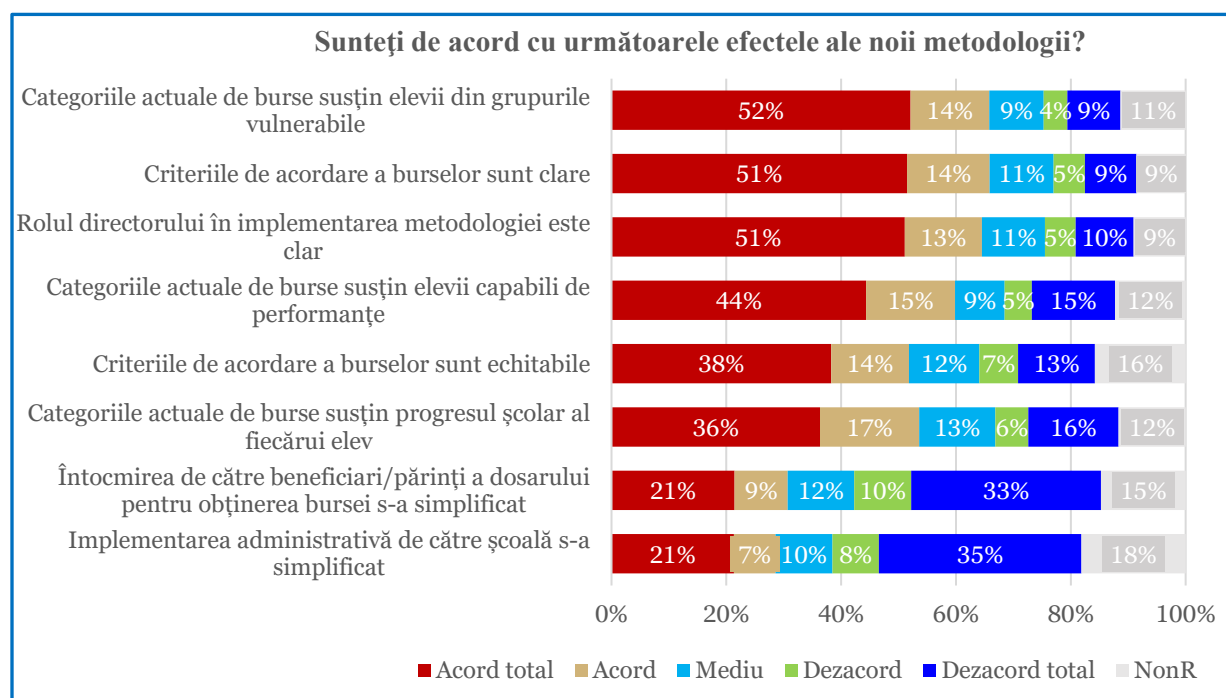
Analiza răspunsurilor favorabile ale directorilor, în funcție de mediul în care se află instituția de învățământ, relevă existența unor diferențe ale aprecierilor metodologiei, în ceea ce privește claritatea criteriilor de acordare a burselor și a rolului directorului în acest proces. Claritatea criteriilor de acordare a burselor este apreciată de 83% dintre directorii din mediul rural, față de doar 67% dintre cei care conduc școli din mediul urban. Diferența de 16 p.p. indică o percepție mai pozitivă în mediul rural, din perspectiva acestui criteriu. De asemenea,

directorii școlilor din rural consideră clar rolul lor în aplicarea metodologiei de acordare a burselor, într-o pondere mai mare (94%) decât cei din urban (86%). Alte percepții mai pozitive în rural, comparativ cu urban, apar în ceea ce privește procesul de întocmire a dosarului de către beneficiari/părinți: 54% dintre directorii din rural apreciază că acest proces s-a simplificat, față de doar 48% în urban. Echitatea criteriilor de acordare a burselor, dar și sprijinirea elevilor capabili de performanță sunt percepute însă într-o măsură ușor mai mare în urban, diferențele între cele două medii fiind de 4 p.p., în raport cu ambele aspecte. Simplificarea implementării administrative de către școală este apreciată mai frecvent de către directorii din urban, decât de către cei din rural. Pe niveluri de învățământ, înțelegerea clară a rolului directorilor în implementarea metodologiei de acordare a burselor, dar și aprecierea clarității criteriilor de acordare a burselor, caracterizează directorii școlilor gimnaziale, în ponderi cu 10-13 p.p. mai mari decât pe cei ai liceelor.

• Opinii ale cadrelor didactice

Aceleași aspecte (care descriu procesul de implementare, criteriile de acordare și rolul burselor în susținerea diferitelor categorii de elevi) au fost supuse și evaluării cadrelor didactice. Acestea și-au exprimat răspunsurile pe o scală de acord de cinci trepte, unde 1=„în foarte mică măsură/deloc” sau „dezacord total”, iar 5=„în foarte mare măsură” sau „acordul total”. Evaluarea cuprinde și varianta „nu pot aprecia”.

Figura IV.2.4. Opinii ale *profesorilor* cu privire la noua metodologie de acordare a burselor elevilor

Cumulând procentele profesorilor care se declară de acord și total de acord, precum și a celor care se declară în dezacord și în dezacord total, constatăm următoarele opinii pentru aspectele investigate.

O parte considerabilă a profesorilor consideră că schimbările administrative nu au ușurat munca școlilor. Astfel, 43% dintre respondenți nu sunt de acord că implementarea administrativă s-a simplificat, iar 44% susține același lucru în privința întocmirii dosarelor de către beneficiari și părinți. Pe de altă parte, aproximativ 30% dintre profesori sunt de acord că procesul s-a simplificat, ceea ce arată că experiențele sunt diferite în funcție de contextul fiecărei unități școlare.

Ponderi de 15%-18% dintre profesori nu pot aprecia în ce măsură s-a produs o simplificare a implementării procedurilor necesar a fi întreprinse de către școală sau beneficiari, ca urmare a noii metodologii.

În ceea ce privește regulile de acordare a burselor, majoritatea profesorilor (66%) sunt de acord că acestea sunt clare, ceea ce sugerează o bună înțelegere a noilor norme. Peste jumătate dintre profesori cred că bursele sunt acordate pe baza unor criterii echitabile, în timp ce 22% își exprimă dezacordul cu privire la acest aspect.

O constatare pozitivă este aceea că majoritatea profesorilor sunt de acord că bursele reușesc să sprijine categoriile vulnerabile. Astfel, 65% consideră că actualele tipuri de burse ajută elevii din grupurile defavorizate. Sprijinul pentru performanță este perceput de asemenea relativ pozitiv, aproape 60% dintre profesori (acord total, acord) fiind de părere că bursele susțin elevii capabili de performanță. În ceea ce privește impactul burselor asupra progresului școlar general, distribuția opiniilor profesorilor este oarecum asemănătoare: 53% consideră că bursele susțin progresul fiecărui elev, iar 21% sunt de părere că ele nu contribuie semnificativ în acest sens.

Rolul profesorilor în implementarea metodologiei pare să fie clar, majoritatea cadrelor didactice (64) afirmând că înțeleg ce responsabilități au în aplicarea noii metodologii. Totuși, pentru 15% dintre respondenți, rolul lor în acest proces pare că nu este bine înțeles.

Tabelul IV.2.1. Opinii ale profesorilor cu privire la noua metodologie de acordare a burselor elevilor (scoruri medii pe scala 1-5)

	Total	Mediul de rezidență al școlii		Statutul școlii		Tipul de unitate			
		Rural	Urban	Perso nalita te juridi că	Struc tură aron dată	prim ar	gimn azial	liceal	profe siona l
Total respondenți	1277	562	715	1149	128	46	652	536	43
Implementarea administrativă de către școală s-a simplificat	2,17	2,31	2,05	2,15	2,31	2,4	2,13	2,14	2,91
Întocmirea de către beneficiari/părinți a dosarului pentru obținerea bursei s-a simplificat	2,32	2,39	2,27	2,32	2,33	2,6	2,24	2,38	2,49

Criteriile de acordare a burselor sunt clare	3,68	3,81	3,58	3,68	3,72	3,74	3,73	3,61	3,91
Criteriile de acordare a burselor sunt echitabile	3,09	3,13	3,06	3,11	2,97	3,36	3,08	3,07	3,28
Categoriile actuale de burse susțin elevii din grupurile vulnerabile	3,61	3,8	3,47	3,6	3,73	4	3,63	3,54	3,88
Categoriile actuale de burse susțin elevii capabili de performanțe	3,34	3,33	3,34	3,37	3,05	3,32	3,29	3,41	3,02
Categoriile actuale de burse susțin progresul școlar al fiecărui elev	3,18	3,11	3,23	3,21	2,92	3,34	3,09	3,25	3,53
Rolul directorului în implementarea metodologiei este clar	3,63	3,67	3,6	3,62	3,74	4,02	3,55	3,68	3,74

În ansamblu, noua metodologie este percepută ca având atât avantaje, cât și provocări. Claritatea regulilor și sprijinul oferit elevilor vulnerabili sunt puncte pozitive, dar echitatea criteriilor de acordare a burselor și susținerea reală a performanței și progresului școlar rămân aspecte care pot fi îmbunătățite. De asemenea, procesul administrativ pare încă greoi, pentru o parte dintre actorii educaționali.

Figura IV.2.5. Scorurile medii ale aprecierilor *profesorilor* privind efectele noii metodologii (scala de evaluare 1-5)

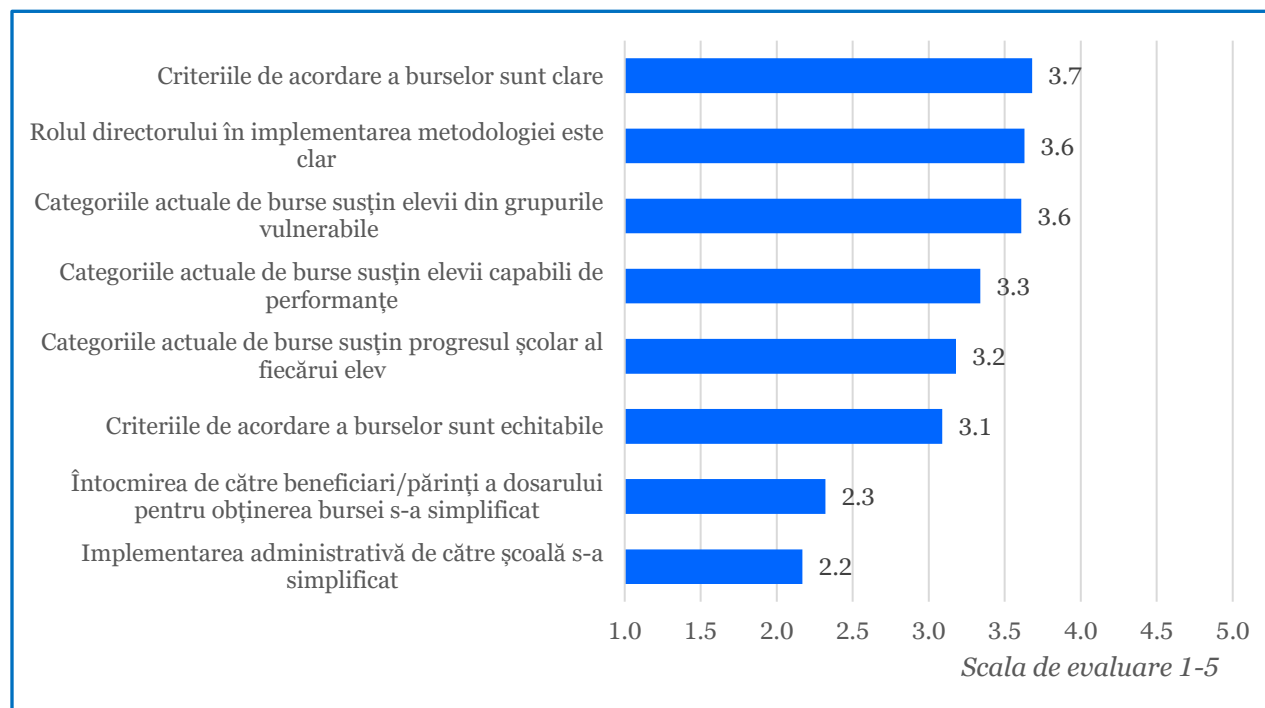
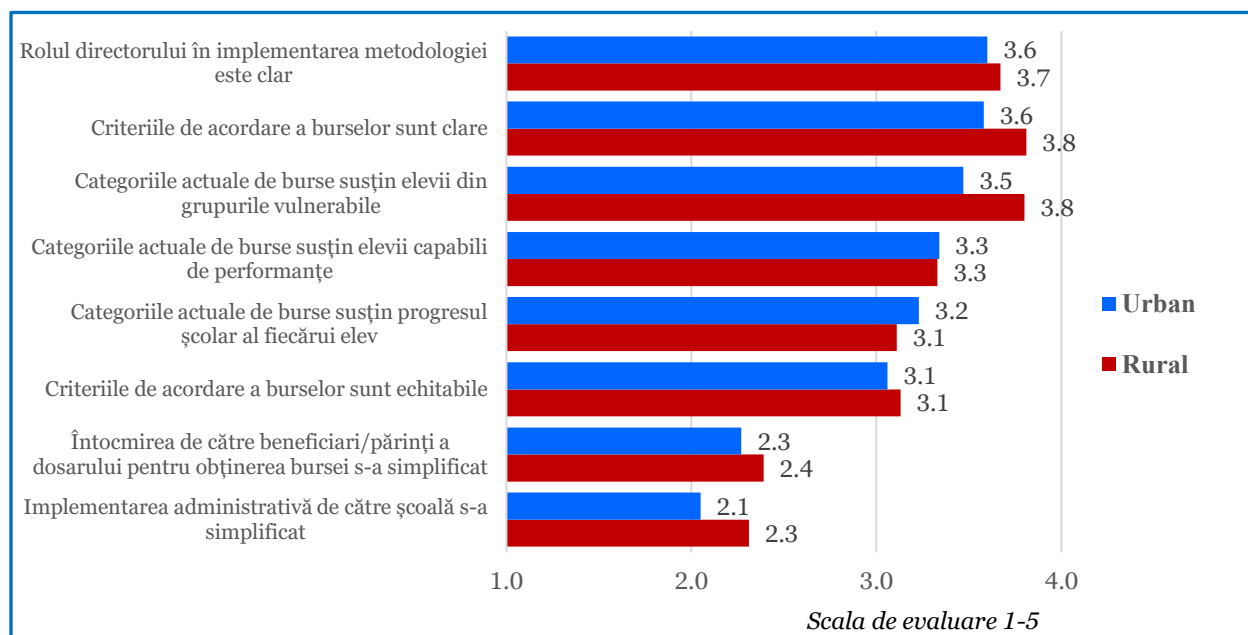

Figura IV.2.6. Scorurile medii ale aprecierilor *profesorilor* privind efectele noii metodologii, în funcție de mediul de rezidență a școlii (scala de evaluare 1-5)

Analiza opiniilor profesorilor în funcție de variabilele mediu al școlii (urban sau rural), statutul (unitate cu personalitate juridică sau unitate arondată) și tipul unității de învățământ (școală primară, gimnazială, liceu sau unitate de învățământ profesional) s-a realizat pe baza scorurilor medii, calculate pe scala de la 1 la 5, unde 1 = „în foarte mică măsură/deloc”, 5 = „în foarte mare măsură”. Valorile sub 1,99 ale scorului mediu indică un nivel foarte scăzut al acordului, valorile între 2 și 2,99, un nivel relativ scăzut, rezultat dintr-o tendință spre dezacord, scorurile între 3 și 3,99, un nivel moderat al acordului (rezultat din opinii mixte, fără o tendință clară spre acord sau dezacord, scorurile între 4 și 4,99 indică un nivel ridicat, rezultat dintr-o majoritate a respondenților care au selectat „în mare măsură” sau „în foarte mare măsură”, iar scorul 5, un nivel foarte ridicat al acordului, rezultat din situația în care aproape toți respondenții au ales varianta „în foarte mare măsură”.

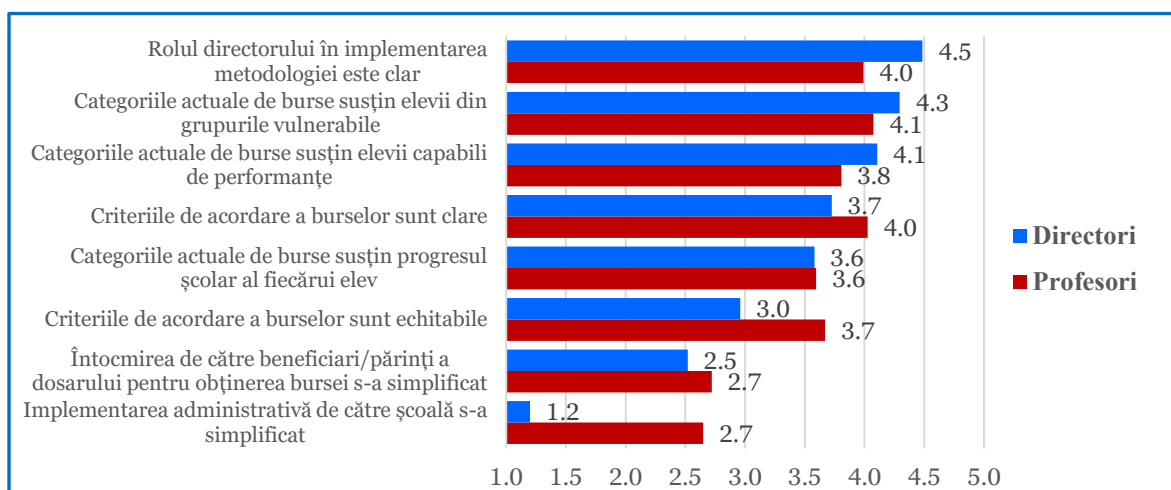
Diferențe relevante în percepția noii metodologii de acordare a burselor se înregistrează *între unitățile din mediul urban și cele din rural*, în ceea ce privește următoarele aspecte:

Implementarea administrativă este percepută ca fiind mai dificilă în urban (unde se înregistrează scoruri mai mici: 2,05 versus 2,31 în rural), în timp ce claritatea criteriilor este mai bine apreciată în rural (3,81 versus 3,58 în urban), ceea ce poate indica fie o comunicare mai eficientă în comunități mai mici, fie așteptări diferite. Echitatea criteriilor de acordare a burselor are scoruri similare, dar ușor mai favorabile în rural (3,13 versus 3,06 în urban), similar cu susținerea elevilor vulnerabili, care în rural are un scor de 3,8 versus 3,47 pentru urban, ceea ce poate reflecta o mai mare nevoie în acest mediu. În schimb, rolul burselor în susținerea progresului școlar al elevilor este mai apreciat de către profesorii din școlile urbane (3,23 versus 3,11 în rural).

Tabel IV.2.2. Compararea opiniilor *directorilor și ale profesorilor* cu privire la efectele noii metodologii de acordare a burselor (scala de evaluare 1-5)

	Directori	Profesori
Implementarea administrativă de către școală s-a simplificat	1,20	2,65
Întocmirea de către beneficiari/părinți a dosarului pentru obținerea bursei s-a simplificat	2,52	2,72
Categoriile actuale de burse susțin progresul școlar al fiecărui elev	3,73	4,03
Categoriile actuale de burse susțin elevii din grupurile vulnerabile	2,96	3,67
Categoriile actuale de burse susțin elevii capabili de performanțe	4,30	4,08
Criteriile de acordare a burselor sunt echitabile	4,11	3,81
Criteriile de acordare a burselor sunt clare	3,58	3,60
Rolul directorului în implementarea metodologiei este clar	4,49	3,99

Figura IV.2.7. Compararea opiniilor *directorilor și ale profesorilor* cu privire la efectele noii metodologii de acordare a burselor (scala de evaluare 1-5)

Spre deosebire de opiniile directorilor, cu diferențe relevante în funcție de mediu și în funcție de tipul de unitate, opiniile cadrelor didactice converg în relația cu toate variabilele supuse evaluării.

Analiza comparativă a scorurilor înregistrate de răspunsurile profesorilor din școli cu personalitate juridică (PJ), respectiv arondate (AR) relevă următoarea situație: procedurile administrative și întocmirea dosarelor de către beneficiari sunt percepute similar, dar puțin mai dificile în PJ (2,15 versus 2,31 în ceea ce privește implementarea administrativă și 2,32 versus 2,33 pentru dosare); aceasta, probabil pentru că școlile cu personalitate juridică au efective mai ample de elevi bursieri, mai greu de gestionat. Claritatea și echitatea criteriilor sunt relativ similare, dar în școlile arondate, echitatea criteriilor de acordare a burselor e mai apreciată (3,36 versus 3,11 în PJ). Susținerea elevilor vulnerabili are scoruri mai mari în unitățile arondate (4 versus 3,6 în PJ), ceea ce sugerează că aceste școli, având mai mulți elevi din medii dezavantajate, simt un sprijin real. Rolul învățătorului/dirigintei este, de asemenea, mai clar în școlile arondate (4,02 versus 3,62 în PJ), ceea ce poate indica o mai bună organizare internă sau o mai mică presiune administrativă la nivelul acestor unități de învățământ.

Analiza în funcție de tipul unității de învățământ evidențiază următoarele diferențe: școlile primare și gimnaziale înregistrează scoruri mai mari privind claritatea criteriilor și echitatea

burselor (ex: 3,73 în gimnaziu față de 3,61 în liceu, în ceea ce privește claritatea), în timp ce profesorii din licee par să perceapă bursele ca fiind mai puțin echitabile decât cei din învățământul profesional (3,07 în licee, față de 3,28 în profesional). Aprecierea sprijinul oferit de burse pentru progresul școlar al elevilor înregistrează scoruri mai scăzute în licee, comparativ cu unitățile de învățământ profesional (3,25 în licee, versus 3,53 în profesional). Acestea din urmă sunt caracterizate prin scoruri mai mari la echitatea criteriilor de acordare a burselor și sprijinirea progresului elevilor, ceea ce poate sugera că bursele sunt mai bine direcționate către nevoile lor.

Așadar, se poate concluziona că profesorii care predau în școlile din rural, în cele arondate și în unitățile de învățământ profesional au percepții mai favorabilă asupra clarității criteriilor de acordare și echitatea burselor, precum și despre impactul acestora asupra elevilor vulnerabili. Cei din școlile aflate în mediul urban, din licee și din unitățile cu personalitate juridică resimt mai multă birocrație și au o viziune mai rezervată asupra echității și impactului burselor.

IV.3. BURSA DE REZILIENȚĂ

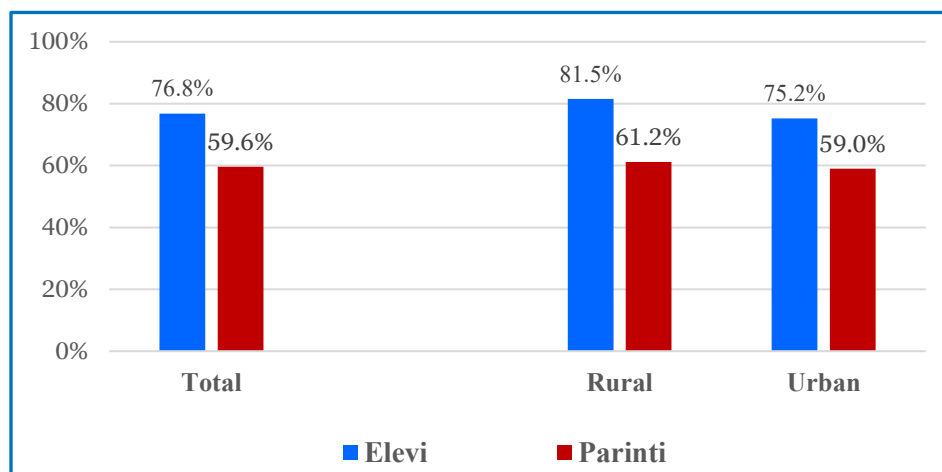
Gradul de informare cu privire la bursa de reziliență

Trei sferturi dintre **elevii** intervievați au auzit despre această bursă, însă nivelul de informare diferă în funcție de variabilele socio-demografice și educaționale. Ponderi mai mari de elevi din mediul rural cunosc acest tip de bursă (82%), comparativ cu cei din mediul urban (75%). 1 din 8 elevi de liceu au informații despre bursa de reziliență, față de 1 din 7 elevi de gimnaziu. Situația familială joacă un rol important, iar datele arată că elevii din familii vulnerabile sunt mai bine informați, ponderile acestora depășind cu aproape 10 p.p. pe cele ale elevilor informați din familii fără situații de vulnerabilitate (73%).

Deși ponderi ridicate de **părinți** declară că au auzit despre acest tip de bursă, ei sunt în general mai puțin informați prin comparație cu elevii, 60% declarând că au auzit despre noua bursă de reziliență față de 77% dintre elevi. Ca și în cazul elevilor, ponderi puțin mai mari de părinți din mediul rural declară că dețin informații despre această bursă (61%), față de mediul urban (59%), însă diferența pe medii este mai mică față de cea înregistrată în cazul elevilor. Părinții elevilor din liceu și școli profesionale declară în ponderi mai ridicate (cu peste 12 p.p.) că au auzit despre bursa de reziliență, față de părinții elevilor de gimnaziu (53,3%).

Comparând gradul de informare al elevilor și al părinților cu privire la bursele de merit, sociale și de reziliență, în funcție de o serie de caracteristici – medii de rezidență, statutul școlii, tipul de unitate, vulnerabilitatea familială (elevi), nivel de educație (părinți) – constatăm că, pe de o parte, există o informare mai scăzută a părinților față de elevi pentru bursa de reziliență, iar pe de altă parte, că atât elevii, cât și părinții sunt mai puțin informați despre acest tip nou de bursă, introdus la începutul anului școlar 2024-2025, față de bursele sociale sau de merit, care au deja o anumită tradiție de implementare în sistemul educațional.

Figura IV.3.1 Ponderea *elevilor și a părinților* informați cu privire la introducerea bursei de reziliență, pe medii de rezidență

Bursa de reziliență și progresul școlar

În cazul directorilor și al profesorilor a fost solicitată o estimare cu privire la un posibil impact al bursei de reziliență asupra progresului școlar. 3 din 5 **directori** consideră că bursa de reziliență va avea un efect pozitiv și că va stimula progresul elevilor, în timp ce 15,5% exprimă o poziție sceptică față de impactul asupra performanței școlare. În același timp, 1 din 5 directori declară că nu pot aprecia în ce măsură această modificare va influența rezultatele elevilor. Răspunsurile oferite de profesorii **diriginți** converg cu cele ale directorilor, procente similare oferind răspunsuri pozitive (60%), negative (16%) sau indecise (23%) cu privire la măsura în care bursele de reziliență vor stimula progresul școlar. Sesizăm o serie de diferențe în funcție de mediul de rezidență, în mediul rural diriginții părănd a fi mai sceptici decât în mediul urban cu privire la stimularea progresului școlar prin acest tip de bursă (19% rural, față de 14%). De asemenea, în funcție de experiența didactică, profesorii cu mai puțină experiență par a fi mai optimiști decât cei cu experiență îndelungată, ponderi mai ridicate de profesori diriginți debutanți (1-5 ani) apreciind că acest tip de bursă va stimula progresul școlar (72%), în comparație profesorii mai experimentați, cu 16-20 de ani de experiență (55%) sau peste 20 de ani experiență (60%). În funcție de tipul școlii, atât directorii, cât și profesorii din școli gimnaziale sunt mai puțin informați, prin comparație cu cei din licee sau școli profesionale (cu o diferență de peste 10 p.p.).

Figura IV.3.2. Stimularea progresului școlar prin bursa de reziliență, conform *directorilor și profesorilor*

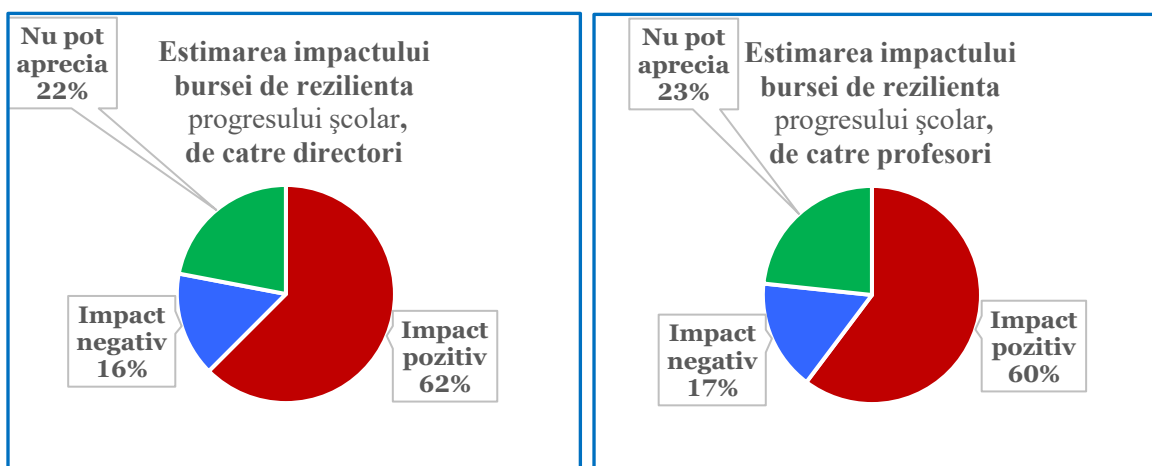
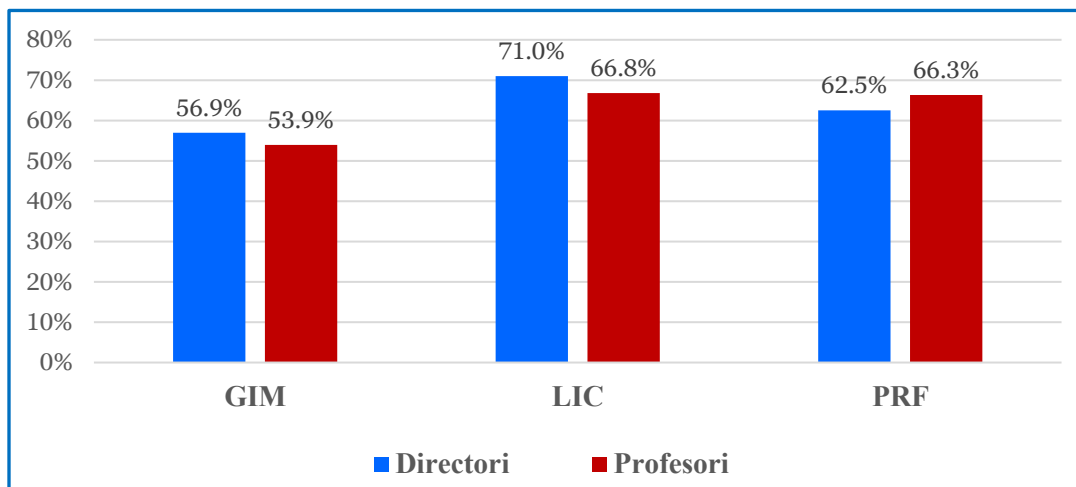

Figura IV.3.3. Ponderea *directorilor și a profesorilor* care estimează un efect pozitiv la bursei de reziliență asupra progresului școlar al elevilor, în funcție de tipul unității

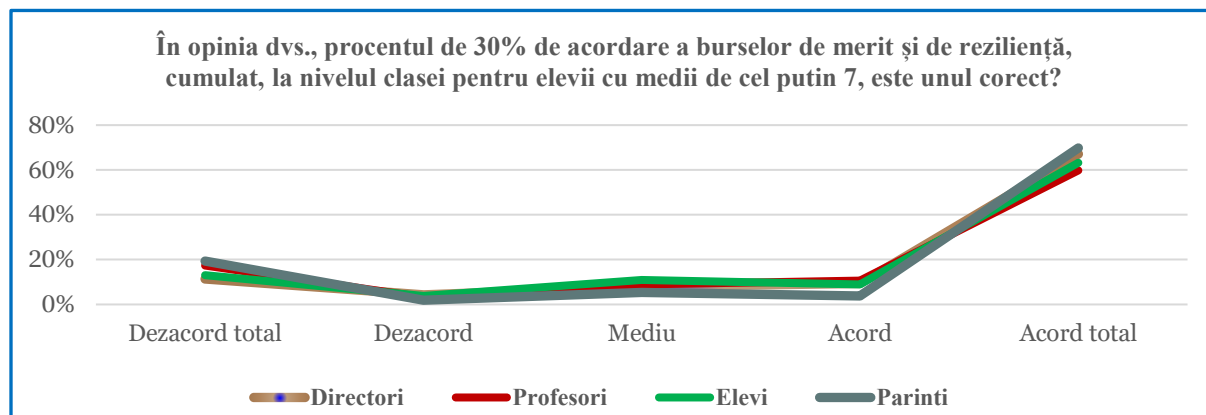
Pragul de 30% pentru acordarea cumulată a burselor de merit și de reziliență la nivel de clasă

În cadrul cercetării am analizat percepția actorilor școlari cu privire la condiția de acordare a bursei de reziliență și a celei de merit, cumulat, pentru 30% dintre elevii unei clase care au medii mai mari de 7, cu posibilitatea de a depăși procentul pentru a cuprinde toți elevii cu medii mai mari sau egale cu 9,50. În acest sens, actorii școlari au făcut aprecieri pe scala de la 1 la 5 (1=„incorect”, 5=„corect”). Precizăm că la această întrebare au răspuns un număr variabil de respondenți față de totalul celor implicați în cercetare: 82% din totalul directorilor participanți la cercetare, 75% dintre diriginți, 85% dintre elevi și 70% dintre părinți.

Pragul de 30% este perceput ca fiind corect de către majoritatea **directorilor, diriginților, elevilor și părinților** care au răspuns la această întrebare (72%-73%), cu diferențe în favoarea mediului rural față de mediul urban pentru toate categoriile investigate. În funcție de tipul școlii, directorii, diriginții, elevii și profesorii din școlile profesionale par să aibă cea mai mare acceptare a criteriului, diferențele fiind notabile față de gimnaziu sau liceu în ceea ce privește profesorii, elevii și părinții. În funcție de vechimea didactică, profesorii cu mai puțină experiență tind să evalueze acest prag mai favorabil cu peste 10 p.p. față de cei cu experiență mai îndelungată (spre exemplu, 80% diriginții cu 1-5 ani experiență, față de 67% diriginți cu peste 20 de ani de experiență consideră corect pragul de 30%).

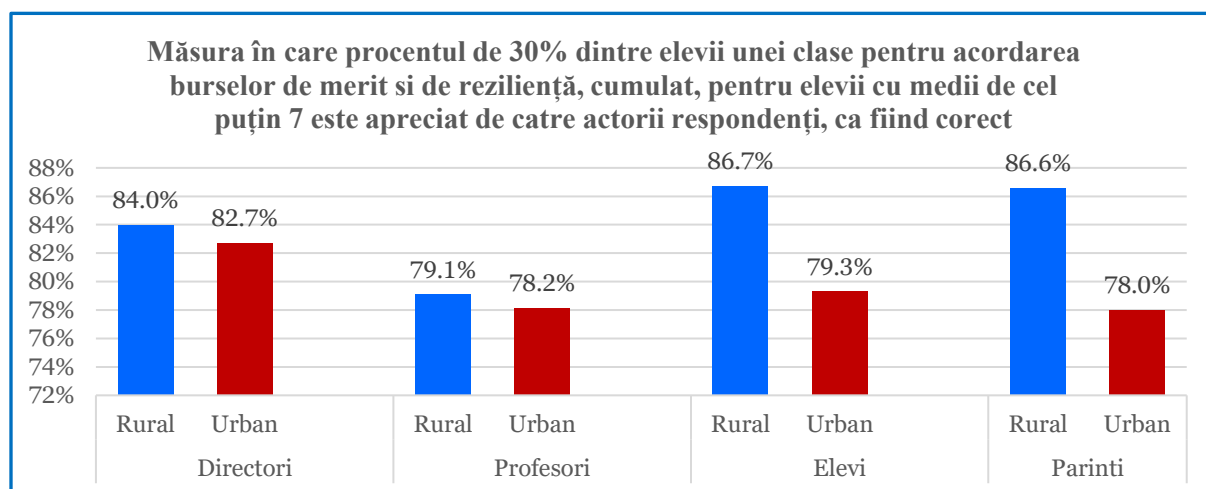
Pe de altă parte, în cazul tuturor categoriilor de respondenți, remarcăm procentul destul de ridicat al celor care consideră pragul de 30% ca fiind incorect (16% directori, 21% profesori, 17% elevi, 22% părinți), părinții din mediul urban și diriginții cu vechime de peste 20 de ani fiind cei mai critici, aproape 1 din 4 considerând acest procent ca fiind incorect. Toate categoriile au alocat un scor mediu înalt (în jur de 4 pe o scală 1-5), ceea ce arată o atitudine generală favorabilă condiției de acordare a bursei de reziliență stabilită prin metodologia 2024-2025. Graficele de mai jos ilustrează comparativ opiniile consonante, în general favorabile pragului de 30%, precum și dezacordurile celor patru categorii de respondenți.

Figura IV.3.4. Opinii privind procentul de 30% de acordare a burselor de merit și reziliență, cumulate, conform celor patru categorii de respondenți

Directori N=280, diriginți N=687, elevi N=10.972, părinți N=7.906

Figura IV.3.5 Opinii privind procentul de 30% de acordare a burselor de merit și reziliență, cumulate, conform celor patru categorii de respondenți, în funcție de mediu

Directori N=280, diriginți N=687, elevi N=10.972, părinți N=7.906

O parte a actorilor educaționali participanți la cercetare au oferit **explicații suplimentare cu privire la procentul de 30%, în cadrul unei întrebări opționale cu răspuns deschis** (280 de directori, 687 de diriginți, 10.972 de elevi, 7.906 de părinți).

În favoarea acestui prag, în sens pozitiv, s-au pronunțat 8 din 10 directori și 7 din 10 profesori, care consideră că acest prag îi stimulează pe elevi pentru a învăța mai bine: „30% din numărul elevilor/clasă este un procent suficient pentru a stimula interesul elevilor pentru progres școlar.” (director), „Această condiție permite o corectitudine și o motivare suplimentară pentru elevii cu rezultate foarte bune, ceea ce face ca acest procent să fie corect.” (director), „Corect, deoarece îi stimulează pe elevi la studiu individual și îi motivează la învățare.” (diriginte) Această perspectivă are susținere, însă nu atât de largă din partea elevilor și a părinților, unde 1 din 5 elevi și 1 din 10 părinți care au răspuns la această întrebare au menționat ca argument pozitiv, în

favoarea pragului de 30%, că acesta are efect stimulat, de motivare, de departare, de creștere a progresului și competitivității între elevi: „Este normal ca bursele să fie oferite pe baza unor standarde clare și meritocratice.” (elev), „Acest procent stimulează competitivitatea între elevii din aceeași clasă.” (părinte), „Motivează și validează efortul elevului pentru învățare și apartenența la comunitatea școlii.” (părinte)

Pe de altă parte, datele colectate arată că introducerea bursei de reziliență a adus și aspecte de confuzie și percepția unor anumite inechități în acordarea acesteia, cumulată cu bursa de merit. Respondenții care oferă argumente de acest tip (**directori, profesori, părinți**) consideră bursa de reziliență o continuare a bursei de merit acordată pentru rezultate școlare deosebite. Aceștia sunt mai puțin favorabili criteriilor pentru acordarea cumulată a celor 2 tipuri de burse pentru că:

- Pe de o parte, unii elevi cu medii mari (8/8,50-9,49) din clase cu performanțe școlare ridicate nu primesc aceste burse (pentru că nu se încadrează în primii 30%). Astfel, un sfert dintre răspunsurile deschise exprimă îngrijorări cu privire la inechitatea pragului și a mediei de acordare față de elevii din clase în care există medii mari: „Nu este corect ca un copil cu media 9 să nu primească bursă pentru că nu intră în procentul de 30%, iar un elev cu media 8, dar din altă clasă, să ia bursă, pentru că el intră în cei 30% în clasa lui”. (profesor)
- Pe de altă parte, unii elevi cu medii mai mici (în jurul pragului limită de 7), din clase cu performanțe școlare mai scăzute, sunt recompensați pentru „merit”, deși au rezultate școlare mai slabe, pe când în alte clase există elevi cu medii mari care nu pot primi aceste burse. Se consideră, astfel, că pragul de 30% și acordarea bursei de reziliență ar încuraja „neînvațarea” și premiarea pentru „merit” a elevilor cu medii mici, care nu depun un efort consistent de învățare: „Limita de 7 (șapte) încurajează neînvațarea pentru că media de 7 se ia foarte ușor. Se dau deci burse „de merit” pentru nemerit!” (profesor), „Există clase cu elevi puțini, care au media generală peste 7,50, deoarece sunt luate în considerare toate materiile [...]. Acești elevi sunt foarte slabi la materiile de bază, dar primesc bursă în baza celui 30%.” (director) „La gimnaziu, mulți elevi au media 7, dar nu fac deloc eforturi să învețe, ci doar se bucură de norocul de a primi bursă, chiar și fără prea multă muncă. În aceste condiții scade motivația pentru învățare a elevilor cu puținele medii mari.” (profesor)

În ceea ce privește **elevii**, argumentele aduse de ei evidențiază că această bursă nu permite un număr mai mare de beneficiari sau recunoașterea eforturilor depuse de ei: „Procentul de burse este prea mic și nu reflectă eforturile depuse.” (elev). Alți elevi fac referire la nevoia de ameliorare a caracterului incluziv al sistemului de burse: „Nu toți elevii au aceleași oportunități, iar sistemul de burse ar trebui regândit pentru a fi mai incluziv.” (elev)

O parte restrânsă a argumentelor din partea tuturor respondenților arată că stabilirea unor criterii pentru acordarea, cumulată, a bursei de merit și reziliență nu este fezabilă, bursele de reziliență nefiind aplicabile în toate situațiile (spre exemplu, în cazul claselor cu performanțe ridicate și multe medii mari, pragul limită al mediei 7 devine irelevant). De aceea, se consideră că bursa de merit nu ar trebui cumulată cu cea de reziliență, fiind necesară separarea, diferențierea celor două și stabilirea unor condiții diferite pentru obținerea lor: „Nu trebuiau cumulate, să fie o diferență între bursa de merit și cea de reziliență.” (director), „Cei care au medii peste 9.50 acoperă procentul de 30%, iar bursa de reziliență este degeaba, prevederea cu medii peste 7 e o glumă.” (profesor). Elevii sugerează chiar nevoia de diferențiere a bursei de merit pe mai multe niveluri de performanță școlară: „Ar trebui să existe burse de merit pentru mai multe categorii, în funcție de performanțe.” (elev)

V. DIFICULTĂȚI ÎN ACORDAREA BURSELOR

Capitolul abordează aspecte legate de dificultățile întâmpinate la nivelul școlii în ceea ce privește acordarea bursei, precum și efortul părinților de a depăși dificultățile legate de informarea corectă, colectarea documentelor și întocmirea dosarului de bursă. Confirmarea sau infirmarea întâmpinării unor dificultăți a fost însoțită de precizări legate de natura acestora, menționate în cadrul unui răspuns deschis.

Majoritatea observațiilor colectate se referă la dificultățile întâmpinate în întocmirea și depunerea dosarelor, în mod special pentru bursele sociale, în ceea ce privește înțelegerea (de către părinți) și verificarea (de către școală) a condițiilor care trebuie îndeplinite pentru obținerea acestei burse. Dificultăți legate de depunerea și verificarea dosarului de bursă au fost menționate de 27,6% dintre directori, de 7,6% dintre profesori și de 5,8% dintre părinții care au avut un copil bursier în anul școlar 2023-2024.

Dificultăți semnalate de către directori și profesori

Directorii și profesorii au menționat, în cadrul chestionarului, diferite probleme cu care se confruntă la nivelul școlii în ceea ce privește bursele școlare. Principalele categorii de dificultăți au vizat:

- completarea incorectă a dosarelor pentru burse de către părinți;
- volumul mare de muncă al profesorilor pentru verificarea dosarelor și consilierea părinților, în detrimentul activităților cu elevii;
- lipsa competențelor juridice, financiare sau medicale ale cadrelor didactice pentru verificarea documentelor din dosarele de burse și încadrarea beneficiarilor în criteriile de eligibilitate;
- accesarea dificilă a platformei PatrimVen;
- lipsa de claritate a legislației/metodologiei de acordare a bursei școlare.

Problema cel mai des menționată atât de către directori, cât și de către profesori este legată de dificultățile pe care le întâmpină părinții în elaborarea dosarelor de burse. Potrivit directorilor, mulți părinți depun **dosare neconforme sau incomplete** pentru că se confruntă cu dificultăți în obținerea documentelor necesare, ceea ce generează întârzieri și erori în procesul de validare a dosarelor de către școală: „dosarele sunt incomplete”, „greșeli frecvente ale părinților privind completarea actelor transmise de conducerea unității”, „lipsa unor documente, dificultăți în întocmirea cererilor de către părinți” (chestionar directori. De asemenea, directorii atrag atenția asupra faptului că nivelul scăzut de educație sau analfabetismul în rândul părinților îngreunează semnificativ înțelegerea cerințelor, completarea corectă a formularelor și finalizarea dosarelor: „Părinții, din cauza nivelului scăzut de educație au mari probleme la completarea actelor necesare completării

dosarelor.”, „Există părinți cu un nivel de educație precară, care înțeleg cu dificultate explicațiile date și nu știu să scrie sau să citească.”(chestionar directori)

Profesorii confirmă faptul că nivelul scăzut de educație al părinților îi împiedică să înțeleagă specificul documentelor necesare, îi conduc la greșeli frecvente în completarea cererilor și la dificultăți de comunicare cu școala: *„am în clasă 5 părinți care nu știu să scrie și citească”, „părinții care nu au studii și care nu pot să-și întocmească cele necesare acordării bursei”, „comunicare ineficientă cu unii părinți”. (chestionar profesori)* În consecință, părinții nu respectă termenele de depunere și au numeroase nelămuriri în ceea ce privește actele necesare pentru burse: *„lipsa de înțelegere a documentelor ce trebuie puse în dosar”, „neînțelegerea criteriilor de acordare a burselor”, „neînțelegerea terminologiei legislative fiscale”, „nerespectarea termenului prevăzut pentru a depune dosarele de bursă”. (chestionar profesori)*. Pe lângă acestea, profesorii indică lipsa de interes și implicare a părinților, menționând că mulți părinți nu citesc informațiile transmise, nu participă la ședințele organizate și nu răspund la solicitările legate de documentație, ceea ce afectează procesul de depunere a dosarelor și generează întârzieri și dificultăți suplimentare: *„lipsa de implicare a părinților”, „neprezentarea la ședințele de grup cu părinții”, „dezinteresul față de actul educațional din parte părinților”. (chestionar profesori)*

Complexitatea și **volumul mare al documentelor** necesare pentru acordarea burselor reprezintă alte dificultăți întâmpinate la nivelul unităților de învățământ. Directorii arată că profesorii trebuie să gestioneze numeroase acte, ceea ce îngreunează procesul de depunere a documentației: *„Diriginții și învățătorii au responsabilitatea de a întocmi dosarele pentru bursele școlare, ceea ce reprezintă o sarcină administrativă complexă și consumatoare de timp.”(chestionar directori)* Profesorii confirmă volumul mare de muncă, iar mulți dintre ei consideră că birocrăția excesivă și sarcinile administrative care le revin în procesul de gestionare a burselor școlare le îngreunează activitatea principală, aceea de predare la clasă: *„multitudinea de documente din dosar, nu e în fișa postului să ne ocupăm de acest lucru”, „în primul rând timpul și în al doilea rând strângerea documentelor, dar și calcularea venitului”, „numărul mare de solicitări și verificarea-revizuirea dosarelor a necesitat foarte mult timp”. (chestionar profesori)*

De asemenea, atât directorii, cât și cadrele didactice semnalează **lipsa pregătirii de specialitate** pentru a analiza veniturile beneficiarilor, a stabili eligibilitatea pentru burse sau a interpreta documente medicale, întrucât profesorii nu au competențe de ordin juridic, financiar sau medical: *„nepregătirea din domeniul juridic și asistență socială”, „cadrele didactice nu au pregătirea necesară pentru a calcula venituri sau pentru a stabili încadrarea în celelalte tipuri de bursa socială”, „profesorii diriginți nu au competențele necesare gestionării și analizei documentelor necesare dosarelor sociale”. (chestionar directori)*

Un alt obstacol semnalat la nivelul reprezentanților școlii îl reprezintă **problemele tehnice legate de platforma PatrimVen** (sistemul informatic ANAF care colectează date despre veniturile și proprietățile cetățenilor din România), directorii semnalând dificultăți de acces și blocarea frecventă a platformei, ceea ce întârzie procesul de verificare a veniturilor: *„platforma PatrimVen este greu de accesat datorită numărului mare de solicitanți”, „nefuncționarea corespunzătoare a platformei PatrimVen”. (chestionar directori)* Directorii recunosc că, din cauza complexității sarcinii, accentuată de lipsa competențelor necesare pentru analizarea documentelor financiare, juridice sau medicale din dosare, precum și din cauza dificultăților tehnice legate de accesarea platformei PatrimVen,

s-au lovit, uneori, de reticența sau refuzul unor cadre didactice de a se implica activ în proces: „unii învățători, diriginți nu se implică suficient în consilierea părinților, aglomerând secretariatul”. (chestionar directori)

În plus, sunt semnalate dificultățile generate de **reglementările neclare sau greu de interpretat în domeniul burselor școlare**, care se schimbă frecvent și care creează confuzie atât pentru cadrele didactice, cât și pentru părinți: „metodologie prost întocmită mai ales pentru burse sociale pe motive medicale (oftalmologice)”, „neclaritatea documentelor cerute”, „legislație incompletă - elevii care termină învățământul profesional și continuă studiile la liceu, au dreptul să primească sau nu, bursa de merit/reziliență, pe baza mediei din anul anterior, având în vedere faptul că nu este medie obținută în cadrul liceului?”. (chestionar profesori)

În concluzie, analiza răspunsurilor directorilor și profesorilor arată că principalele provocări/dificultăți la nivelul școlii sunt legate de nivelul educațional scăzut al părinților care generează lipsă de înțelegere, de implicare și de comunicare a acestora cu școala, volumul mare de muncă administrativă al cadrelor didactice și problemele tehnice ale platformei PatrimVen, precum și neclaritățile legislative/metodologice. Aceste dificultăți afectează întregul proces de gestionare a burselor, generează frustrări și îngreunează activitatea școlii/a profesorilor. Obstacolele menționate sunt interconectate și evidențiază necesitatea adoptării unor măsuri suplimentare, precum intensificarea acțiunilor de informare și instruire a părinților în completarea corectă a dosarelor, sprijinirea cadrelor didactice în gestionarea eficientă a acestui proces, îmbunătățirea accesibilității platformei și a metodologiei de acordare a burselor școlare.

Dificultăți semnalate de către părinți

Unii dintre părinți au formulat observații cu privire la obstacolele întâmpinate în procesul de acordare a burselor școlare. Principalele observații care au vizat:

- gestionarea birocrăției excesive (volumul mare de documente financiare sau medicale);
- comunicarea dificilă cu școala;
- problemele cu sistemul bancar (spre exemplu, deschiderea contului bancar pentru elev);
- alte dificultăți (timpul insuficient pentru întocmirea dosarului, problemele personale, dificultățile în a calcula veniturile, condițiile restrictive pentru burse).

Cea mai frecvent menționată problemă a fost **gestionarea birocrăției excesive pentru obținerea documentelor** pentru dosarul de burse. Părinții au raportat că au fost nevoiți să strângă multiple adeverințe și să facă numeroase drumuri pentru a obține toate documentele necesare. Mulți dintre ei s-au plâns de timpul lung de așteptare pentru eliberarea adeverințelor de venit, a documentelor fiscale sau a certificatelor necesare: „foarte multe acte de adus, și foarte greu de obținut. Am fost trimis de la o instituție la alta fără să primesc clarificări”, „întârzierea actelor, completarea greșită a actelor de către unele autorități”, „angajatul primăriei m-a tot amânat și mi-a dat actele târziu, la limita termenului”, „a funcționat cu dificultate sistemul de la ANAF”. (chestionar părinți)

De asemenea, unii părinți au menționat dificultăți în obținerea documentelor medicale, fie din cauza lipsei de programări disponibile în termenul specificat pentru depunerea dosarului

de burse, fie din cauza faptului că anumiți doctori nu cunoșteau tipizatele cerute de sistem: *„pentru bursa medicală, medicul nu a știut protocolul de eliberare a adeverinței, a durat câteva ore ca să-l învăț cum se face după ce am scos temeiul legal de pe internet”, „întârzieri la eliberarea certificatelor medicale”*. (chestionar părinți)

O altă problemă des întâlnită este **lipsa de comunicare și informațiile neclare primite de la școală**. Mulți părinți au menționat că documentele erau respinse fără explicații, iar unii declară că nu au fost anunțați despre actele necesare sau au fost anunțați prea târziu despre necesitatea unor acte suplimentare, ceea ce a dus la întârzieri în depunerea dosarelor: *„nu mi s-a explicat exact ce bursă și ce acte sunt necesare pentru un copil cu certificat de handicap; am fost pus să fac mai multe drumuri, iar informațiile primite erau contradictorii”, „comunicarea cu secretariatul”, „nu am avut o lista concreta cu documentele necesare”*. (chestionar părinți)

Un alt obstacol important l-au reprezentat **problemele întâmpinate cu sistemul bancar**. Unii părinți au fost obligați să deschidă conturi la anumite bănci impuse de școală, iar alții au întâmpinat dificultăți în obținerea extraselor de cont sau în gestionarea transferurilor bancare: *„a trebuit să merg la bancă să fac un card nou pentru față ca să vireze secretariatul bursa; la banca pe care o folosește copilul, unde avea deja cont, secretara nu a vrut să vireze banii, preferând doar o anumită bancă”, „dificultate în crearea cardului”, „deschiderea contului curent pentru card”, „nu am putut alege banca cu care sa colaborăm, banca aleasă de școală nu avea oameni bine pregătiți”*. (chestionar părinți)

Alte dificultăți, precum timpul prea scurt pentru întocmirea dosarului, problemele personale, familiale sau financiare, calcularea dificilă a veniturilor și condițiile restrictive pentru burse, au fost și ele menționate de către un număr mic părinți.

În concluzie, din perspectiva părinților, principalele dificultăți în obținerea burselor sunt generate de birocrăția excesivă, de lipsa unei comunicări eficiente din partea școlii, precum și de lipsa abilităților personale necesare pentru a iniția demersuri către instituțiile bancare și medicale în vederea obținerii documentelor necesare dosarului de bursă. Toate aceste aspecte constituie obstacole care îngreunează pentru părinți procesul de depunere a dosarelor de burse și subliniază necesitatea identificării și implementării unor măsuri suplimentare de sprijin.

Efortul depus în colectarea documentației pentru dosarul de bursă

Părinții au fost solicitați să facă aprecieri privind efortul depus în procesul de depunere a documentației și întocmire a dosarului pentru bursă, toți cei 9.477 părinți de copii bursieri implicați în cercetare oferind răspunsuri în acest sens.

Figura V.1. Structura eșantionului de *părinți ai copiilor bursieri* în funcție de efortul depus pentru întocmirea dosarului de bursă

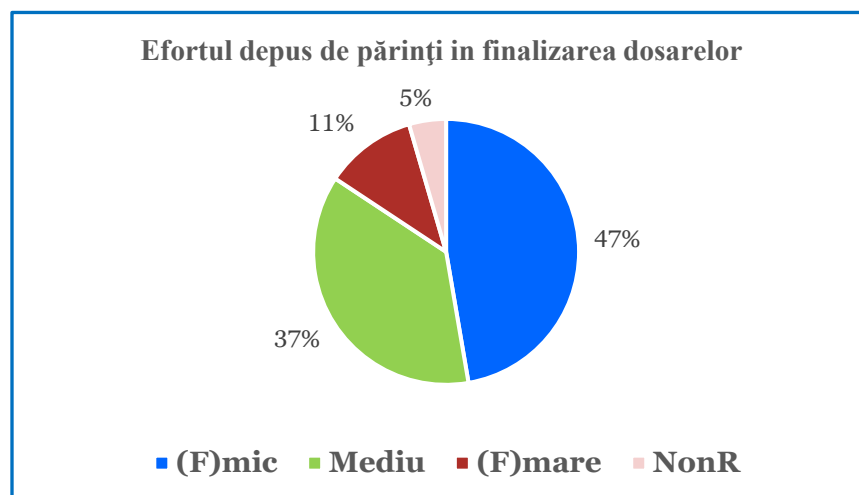
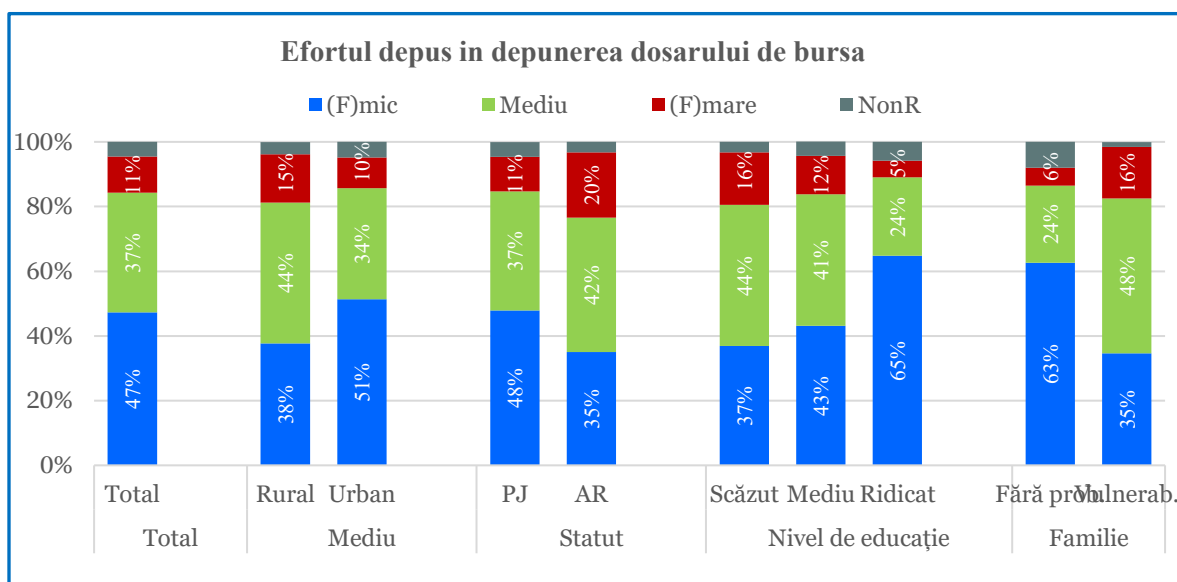

Figura V.2. Structuri ale eșantionului de *părinți ai copiilor bursieri* în funcție de efortul depus pentru întocmirea dosarului de bursă, pe factori

Răspunsurile părinților evidențiază niveluri diferite de apreciere a efortului pe care l-au depus pentru strângerea actelor și depunerea dosarului de bursă.

Din totalul respondenților (N=9.477), aproape jumătate (47,3%) au considerat că efortul a fost fiind mic și foarte mic, 37% că a fost mediu, iar 11,2% că a fost mare și foarte mare. Constatăm însă diferențe considerabile în funcție de mediu, 15% dintre părinții din mediul rural raportând dificultăți mari și foarte mari, față de numai 9,4% părinți din mediul urban. De asemenea, procentul părinților din mediul urban care declară că au întâmpinat dificultăți mici și foarte mici este considerabil mai mare (51,4%) decât al celor din mediul rural (38%). În funcție de statutul unității (cu personalitate juridică sau arondată), părinții care au

copii ce învață în școli arondate își autoapreciază efortul ca fiind mare și foarte mare în ponderi cu 10 p.p. mai ridicate decât cei care au copii care învață în școli cu personalitate juridică. În funcție de nivelul de educație, părinții cu un nivel de educație mai scăzut, în special cei cu studii gimnaziale sau mai puțin, au raportat dificultăți mari și foarte mari în întocmirea dosarelor în ponderi mai ridicate decât cei cu nivel de educație mediu sau înalt. Același decalaj îl constatăm și dacă ne uităm la procentele părinților din familii vulnerabile, care declară în procente mai mari cu peste 10 p.p. decât cei din familii fără vulnerabilități că au depus un efort mare și foarte mare în întocmirea dosarelor de bursă.

VI. NEVOI DE SPRIJIN ȘI PROPUNERI DIN PARTEA BENEFICIARILOR

 Acest capitol prezintă nevoi de sprijin și sugestii de îmbunătățire pentru gestionarea procesului de acordare a burse, formulate de către directori, cadre didactice, elevi și părinți. La întrebările deschise prin care au fost surprinse aceste aspecte, au oferit răspunsuri aproape 11.000 de respondenți (295 directori, 752 profesori, 3.015 elevi și 6.500 părinți).

Analiza evidențiază perspective de optimizare a sistemului de burse școlare pe următoarele direcții:

- simplificarea aspectelor administrative privind acordarea burselor școlare;
- revizuirea tipologiei burselor și a criteriilor de acordare;
- realizarea unor activități de informare și sprijin accesibile și adaptate beneficiarilor;
- realizarea armonizărilor între sistemul PatrimVen și documentația pentru bursele școlare;
- îmbunătățirea instrumentelor (digitale) de sprijin pentru acordarea burselor;
- revizuirea responsabilităților instituționale în gestionarea burselor (sociale);
- asigurarea resurselor umane necesare gestionării burselor școlare;
- asigurarea resurselor materiale pentru colectarea documentelor.

Simplificarea aspectelor administrative privind acordarea burselor școlare

Sugestiile oferite de toate cele patru grupuri de respondenți s-au referit la:

- Clarificarea reglementărilor. Este necesară o definire mai precisă pentru situații precum acordarea burselor pentru premii și distincții sportive sau a burselor în clasele de debut de ciclu școlar (a V-a și a IX-a), formele legale de venit care sunt luate în considerare în calculul eligibilității sau oferirea de exemple de calculare a venitului pentru diferite tipuri de subcategorii ale burse sociale.
- Standardizarea documentației. Se solicită o listă completă a actelor necesare pentru fiecare tip de bursă și modele unitare de cereri specifice. De asemenea, se propune introducerea unor formulare tipizate pentru fiecare categorie de bursă.
- Reducerea birocrăției. Se arată necesitatea diminuării sarcinilor administrative pentru cadrele didactice și simplificarea procedurilor pentru părinți, astfel încât dosarele să fie mai ușor de întocmit.
- Extinderea perioadelor administrative. Respondenții solicită alocarea unui interval mai mare pentru depunerea și procesarea dosarelor, subliniind efortul semnificativ depus de diriginți pentru a sprijini părinții, în special pe cei din mediul rural, în întocmirea documentației necesare.
- Asigurarea calității și confidențialității. Sunt necesare precizări suplimentare pentru asigurarea calității și confidențialității conform legislației, prin formulări clare în cadrul metodologiei în acest sens (spre exemplu, pentru personalul care accesează platforma PatrimVen).

Revizuirea tipologiei burselor și a criteriilor de acordare

Propunerile în această direcție au vizat:

- Reevaluarea tipologiei burselor. Unii părinți consideră actuala structură prea complicată, în timp ce alții cer o diversificare mai clară, inclusiv introducerea unei burse sportive.
- Redenumirea Bursei sociale în „Ajutor pentru studii”, pentru o mai bună reflectare a scopului său;
- Reintroducerea burselor monoparentale fără condiționare de venit.
- Crearea unor mecanisme de sprijin pentru copiii cu părinți plecați în străinătate.
- Crearea unor mecanisme de sprijin pentru copiii cu performanțe școlare și probleme medicale. Unul dintre părinți evidențiază în acest sens situația unui elev cu *„anizotropie cu dioptrii diferite, care necesită tratament lunar, cu toate că este al 2-lea pe județ la EN, (și are părinte) cu dificultăți în asigurarea fondurilor necesare pentru achiziționarea ochelarilor speciali necesari”*.
- Extinderea criteriilor de acordare a burselor sportive pentru a include toate sporturile acreditate de ministerele de resort. Un elev confirmă: *„dacă un copil are rezultate bune la învățătură (bursă de merit), dar (se încadrează și pentru) bursă sportivă, să le poată primi pe amândouă, (întrucât) sunt lucruri total diferite, care ar trebui recompensate fiecare în parte”*.
- Acordarea burselor pentru performanțe școlare până la media 8-8,50
- Separarea burselor de merit de cele de reziliență.
- Extinderea burselor de merit/reziliență la ciclul primar.
- Permitea cumulării anumitor tipuri de burse.
- Asigurarea accesului egal pentru elevii din învățământul particular acreditat.
- Creșterea cuantumului burselor. Elevii și părinții recomandă acordarea burselor inclusiv pe perioada vacanțelor și majorarea substanțială a sumelor: *„bursa de merit ar trebui să fie minim de 800 de lei, bursa socială ar trebui să se mărească la 450 de lei, iar bursa de reziliență la 500”*, argumentându-se că *„inflația în România nu este neglijabilă”*.

Realizarea unor activități de informare și sprijin accesibile și adaptate beneficiarilor

Se recomandă implementarea unor strategii de optimizare a comunicării informațiilor către beneficiari prin:

- Elaborarea unor documente secundare pentru profesori, care să clarifice metodologia, prin exemple de abordare a unor situații atipice.
- Dezvoltarea de materiale informative accesibile pentru părinți (broșuri, tutoriale video) întrucât *„părinții, în majoritatea lor, nu citesc Ordinul de ministru, fiind necesare materiale informative cu design atractiv pe fiecare tip de bursă”*.
- Optimizarea procesului de informare a părinților prin utilizarea mijloacelor digitale (grupuri de WhatsApp, rețele de socializare, email) pentru informarea promptă, în special când apar modificări în procedurile de obținere a burselor.
- Necesitatea organizării sesiunilor periodice de informare a părinților despre criteriile de eligibilitate, documentele necesare și termenele limită pentru depunerea dosarelor. Aceștia

semnalează, totodată, lipsa de flexibilitate a programului secretariatului și necesitatea adaptării orarului la posibilitățile navetiștilor.

- Informarea elevilor, inclusiv prin distribuirea de broșuri sau infografice cu criteriile pentru burse.
- Diseminarea timpurie a informațiilor despre burse, de preferat „*încă din prima zi a anului școlar sau chiar din perioada vacanței*”.
- Crearea unui sistem de asistență specializată pentru situații atipice sau complexe, posibil prin „*înființarea unui Serviciu dedicat burselor școlare, Punct de contact pentru asistență la nivel de ISJ sau ME*”.

Realizarea armonizărilor între sistemul PatrimVen și documentația necesară burselor școlare

Sugestiile de optimizare a infrastructurii digitale PatrimVen⁵, utilizată conform Metodologiei de acordare a burselor pentru verificarea veniturilor familiilor în vederea încadrării în condițiile de eligibilitate pentru diferite tipuri de burse, au avut în vedere:

- Asigurarea accesului permanent și fără întreruperi la platforma PatrimVen.
- Dezvoltarea unui modul digital al platformei PatrimVen cu funcție de validare automată a datelor.
- Îmbunătățirea capacității de raportare, cu detalierea veniturilor lunare, nu doar anuale.
- Implementarea opțiunii de „*Selectare a unui interval pentru care să se facă interogarea veniturilor*”.
- Adecvarea formatului adeverințelor solicitate pentru bursele școlare la modelul raportului oferit de PatrimVen, deoarece în prezent rapoartele descărcate de pe PatrimVen conțin venituri pe care cadrele didactice reușesc cu greu să le introducă în formula de calcul a venitului minim pentru obținerea burselor.

Îmbunătățirea instrumentelor (digitale) de sprijin pentru acordarea burselor

Cercetarea relevă o subcategorie semnificativă de recomandări referitoare la introducerea mecanismelor de sprijin pentru managementul implementării programului de burse școlare, respectiv asigurarea funcționalității celor existente. Soluțiile propuse ar reduce considerabil sarcina membrilor Comisiei de Management al Burselor Școlare, aceștia fiind în prezent „*asaltați de părinții care depun cererile fizic*” și nevoiți să proceseze documentația în format tradițional („pe hârtie”).

Digitalizarea procesului de gestionare a implementării burselor școlare reprezintă o direcție prioritară de acțiune. Se evidențiază necesitatea dezvoltării unor tipizate online adaptate tipologiei burselor, urmând modelul deja funcțional al Cererii pentru tichetele sociale în format electronic, facilitând astfel depunerea online a documentelor specifice fiecărui tip de bursă. Implementarea unei proceduri similare celei utilizate pentru tichetele educaționale, prin care instituția școlară încarcă datele în Sistemul Informatic Integrat al Învățământului din România (SIIR), iar instituții

⁵ PatrimVen reprezintă sistemul informatic ANAF care colectează date despre venituri și proprietăți.

abilitate efectuează verificările necesare, ar permite gestionarea adecvată a documentației de către școală, iar calculul venitului pe membru de familie s-ar realiza corect și rapid.

Se constată o convergență a opiniilor factorilor implicați privind necesitatea dezvoltării și implementării unei platforme digitale dedicate burselor școlare care să îndeplinească următoarele funcții esențiale:

- Crearea unei baze de date cuprinzătoare cu beneficiarii de burse și componența familiei elevului, care să permită preluarea și transferul datelor relevante pentru reutilizare în anii școlari consecutivi. Această funcționalitate ar elimina *„absurditatea situației în care profesorii sunt nevoiți să facă aceleași copii în fiecare an”*.
- Implementarea sistemului de depunere online a dosarelor și a documentelor justificative privind veniturile familiei.
- Dezvoltarea unui instrument unitar de verificare a dosarului prin validare automată, utilizând bazele de date ale autorităților competente, și automatizarea procesului de confirmare a notelor și a prezențelor prin valorificarea datelor deja disponibile în catalogul electronic.
- Asigurarea interoperabilității și corespondenței între platformele relevante (ANAF, baze de date ale primăriilor, STS, SIIIR etc.) pentru corelarea datelor despre burse și evaluarea automată a eligibilității beneficiarului. Această abordare ar exonera membrii comisiei de bursă de răspunderea pentru eventualele greșeli ale solicitantului, fiind mai eficient ca interconectarea instituțiilor publice să permită emiterea unei avertizări de neîncadrare pentru bursa solicitată.
- Aplicația ar trebui să notifice automat elevii/părinții cu privire la documentele lipsă sau a celor care necesită corecții.
- Facilitarea plăților prin emiterea de carduri bancare individuale pentru elevi, cu posibilitatea de alegere a băncii de către elev sau utilizarea unui singur card bancar pentru toți elevii din aceeași familie, dar și asigurarea plăților în numerar în situația părinților care preferă această modalitate (din zone dezavantajate cu infrastructură pentru plăți și bancară limitată).

Revizuirea responsabilităților instituționale în gestionarea burselor (sociale)

Printre cele mai frecvente sugestii se numără cele referitoare la revizuirea responsabilităților instituțiilor școlare în administrarea burselor sociale, fundamentate pe respectarea profilului organizațional și a competențelor profesionale specifice. Principalele argumente identificate vizează lipsa competențelor specializate ale cadrelor didactice în domeniile asistenței sociale, juridic, financiar și medical, precum și insuficiența resurselor temporale și umane, cu impact negativ asupra activităților educaționale.

O pondere semnificativă a propunerilor vizează necesitatea transferului anumitor atribuții către Direcțiile de Asistență Socială și Protecția Copilului sau către autoritățile locale. Reprezentanții școlilor argumentează că *"specialiștii în asistență socială au mai multă experiență în verificarea și calcularea venitului pe membru de familie, fapt care ar permite școlii să își îndeplinească rolurile statutare privind educația și instruirea elevilor"*.

Cadrele didactice evidențiază suprasolicitarea generată de actualul sistem: „*Scoala este sufocată astfel de prea multe dosare (orfani, divorț, monoparental, medical)*”. Procesul administrativ consumă resurse esențiale activității pedagogice, cadrele didactice raportând că „*în perioada de depunere, profesorii au pierdut și până la jumătate din orele de curs din cauza aglomerării generate*”. Situația este agravată de faptul că diriginții sunt nevoiți să asume roluri pentru care nu sunt pregătiți, devenind „*operator call center, indiferent de zi și oră pentru lămurirea părinților, nefiind juriști sau consilieri ANAF*”.

Printre atribuțiile care ar trebui transferate către serviciile sociale se numără:

- realizarea anchetelor sociale anuale la domiciliul beneficiarilor;
- informarea părinților anterior începerii anului școlar;
- verificarea conformității dosarelor de burse;
- asigurarea asistenței pentru părinții cu dificultăți în întocmirea documentației;

În eventualitatea redistribuirii atribuțiilor administrative, școlile ar trebui să păstreze responsabilitatea pentru:

- gestionarea burselor bazate exclusiv pe performanțe academice (merit, excelență olimpică, reziliență, burse tehnologice);
- informarea părinților în cadrul ședințelor cu părinții;
- transmiterea către autoritățile locale a informațiilor strict educaționale (medii, absențe).

Asigurarea resurselor umane necesare gestionării burselor școlare

Analiza răspunsurilor relevă două direcții de intervenție pentru optimizarea activității resurselor umane școlare implicate în gestionarea burselor școlare: suplimentarea personalului școlii pentru a gestiona volumul de muncă excesiv și optimizarea activității personalului existent.

O categorie frecventă de sugestii vizează alocarea personalului necesar pentru gestionarea burselor școlare, activitate caracterizată prin volum mare de muncă într-un interval scurt. Această sarcină revine preponderent diriginților, afectând negativ activitățile educaționale. Cadrele didactice se confruntă cu dificultăți în gestionarea dosarelor de bursă și verificarea veniturilor în PatrimVen, deși multe dintre aceste sarcini ar trebui să fie de competența personalului administrativ: secretariat (colectarea documentelor), contabilitate (calcularea venitului), informatician (extragerea datelor din platformele oficiale) și medic școlar (analiza situației medicale).

Recomandările din această categorie includ:

- Suplimentarea posturilor în schema de personal la nivelul serviciilor de secretariat și contabilitate, cu accent pe formarea comisiilor de analiză a dosarelor exclusiv din personal administrativ. Se solicită redistribuirea sarcinilor administrative, conform atribuțiilor și competențelor profesionale specifice, astfel încât secretariatul și contabilitatea să preia responsabilități de informare și gestionare a dosarelor, eliberând cadrele didactice de atribuții necorespunzătoare fișei postului.
- Suplimentarea normei personalului didactic auxiliar pentru gestionarea integrală a documentației și verificarea veniturilor prin platforma PatrimVen.
- Introducerea unor posturi specializate pentru asigurarea expertizei necesare analizei dosarelor pentru obținerea bursei sau asigurarea unor mecanisme care să permită colaborarea școlilor cu specialiști cu expertiză în domeniile:

- juridic, pentru interpretarea corectă a prevederilor legislative, având în vedere că „unele articole din ordin sunt interpretabile, iar răspunderea CMBS este disproporționată în raport cu pregătirea juridică a membrilor săi”;
 - asistență și consiliere financiară;
 - asistență socială.
- Reglementarea, prin Metodologia de acordare a burselor, a participării medicului școlar în Comisia de management al burselor.
 - Înființarea unei categorii distincte de personal administrativ, dedicată gestionării burselor școlare.
 - Crearea unui Compartiment dedicat gestionării burselor și acordării de sprijin pentru elevi și părinți, având în vedere că există „familii nevoiașе, care nu și-au permis din punct de vedere financiar să obțină documentele necesare pentru întocmirea dosarului”.
 - În condițiile menținerii actualelor responsabilități ale cadrelor didactice privind gestionarea burselor școlare, se solicită suplimentarea normei didactice și retribuirea adecvată a cadrelor didactice implicate în comisiile de burse, având în vedere responsabilitățile suplimentare și timpul alocat.
 - Pregătirea specială a personalului pentru sprijinirea părinților în completarea dosarelor, cu implicarea personalului auxiliar și a specialiștilor în diverse domenii pentru elucidarea situațiilor particulare. Este subliniată importanța analizei personalizate a dosarului, realizată în prezența părinților și a specialiștilor relevanți, pentru a reduce riscul unor interpretări greșite ale legislației, cauzate de lipsa expertizei cadrelor didactice în arii precum juridic, financiar sau medical.

Asigurarea resurselor materiale pentru colectarea documentelor

Analiza răspunsurilor respondenților evidențiază necesitatea sprijinirii unităților de învățământ cu resurse materiale adecvate (echipamente, consumabile, spații) pentru gestionarea procesului de colectare a documentelor pentru bursele școlare. Principalele aspecte semnalate au inclus:

- Nevoi financiare și de echipamente. Directorii instituțiilor școlare raportează necesitatea decontării cheltuielilor generate de sprijinul oferit părinților în întocmirea documentației pentru bursele școlare, acestea reprezentând un efort financiar semnificativ pentru instituțiile școlare. Problema este amplificată în cazul școlilor care întâmpină dificultăți în asigurarea unei conexiuni adecvate la Internet, fiind solicitată decontarea unui abonament la servicii de telefonie și Internet. Punerea la dispoziția părinților a echipamentelor electronice pentru multiplicarea documentelor (în special copiatoare) a determinat creșterea costurilor aferente consumabilelor.
- Sprijin pentru familiile defavorizate. Conform respondenților, părinții din familii vulnerabile trebuie sprijiniți suplimentar prin acordarea de exemplare tipărite/extrase din metodologia de acordare a burselor, și multiplicarea documentelor necesare pentru dosar
- Infrastructură fizică. Un aspect problematic important semnalat de directori este absența din unitățile de învățământ a spațiilor adecvate destinate preluării documentelor și analizării dosarelor în prezența solicitanților. În consecință, aceste activități administrative se desfășoară frecvent în spații improprii, cum ar fi holurile unităților de învățământ, afectând atât calitatea procesului, cât și confidențialitatea informațiilor.

VII. CONCLUZII

Situația burselor în anul școlar 2023-2024

Potrivit datelor oficiale cu privire la anul școlar 2023-2024, în luna martie 2024 au fost acordate peste 1.370.000 de burse. Comparând numărul total de burse acordate cu numărul total de elevi din învățământul preuniversitar (2.274.600), se remarcă o acoperire extinsă a sistemului de burse. Alocările bugetare au fost concentrate în principal pe bursele de merit și sociale, care au reprezentat peste 94% din totalul beneficiarilor, această distribuție reflectând o strategie de sprijinire atât a performanței academice, cât și a elevilor aflați în situații de vulnerabilitate.

Bursa de merit, acordată unui număr considerabil de elevi, a fost cea mai finanțată categorie, în timp ce bursa socială a avut cei mai mulți beneficiari. Bursele tehnologice, cele de excelență și bursele pentru mame minore au vizat segmente mai restrânse, indicând direcții de sprijin specializat.

Datele colectate din chestionarele adresate directorilor, profesorilor, elevilor și părinților confirmă tendințele observate în statisticile oficiale, evidențiind atât amploarea programului de burse, cât și diferențe în funcție de variabile socio-demografice sau educaționale.

Există o distribuție inegală a burselor între mediul urban și rural, cu un număr absolut mai mare de beneficiari în orașe, dar cu o pondere relativ mai ridicată în mediul rural. Diriginții și învățătorii arată că procentul de bursieri crește în clasele cu vulnerabilitate ridicată, unde unii elevi pot beneficia de mai multe burse simultan.

Bursele de merit au fost regăsite aproape în toate unitățile școlare din eșantion, conform declarațiilor directorilor, cu o pondere mai ridicată în mediul urban, în școlile cu personalitate juridică, în învățământul gimnazial sau în liceele teoretice, față de cele vocaționale sau tehnologice. Elevii din grupuri vulnerabile au beneficiat într-o măsură mai mică de această bursă decât cei care proveneau din familii fără vulnerabilități. În funcție de nivelul educațional, părinții cu educație superioară au raportat în ponderi mai ridicate primirea bursei de merit de către copiii lor, decât cei cu educație scăzută.

Bursele sociale au fost acordate într-o mai mare măsură în unitățile școlare din mediul rural și în școlile gimnaziale, profesionale și în liceele tehnologice, comparativ cu liceele vocaționale sau teoretice. Elevii din grupuri vulnerabile au beneficiat într-o măsură mai mare de această bursă, decât cei care au provenit din familii fără vulnerabilități. În funcție de nivelul educațional, părinții cu educație scăzută au raportat în ponderi mai ridicate primirea bursei sociale de către copiii lor, decât cei cu educație ridicată.

Bursele de excelență olimpică au fost acordate mai frecvent în mediul urban, decât în cel rural, fiind mai răspândite în liceele vocaționale și teoretice, față de cele tehnologice. Părinții cu educație superioară au raportat în ponderi mai ridicate primirea bursei de către copilul lor, față de părinții cu educație scăzută. Bursele de excelență olimpică au fost, de asemenea, mai frecvente la elevii din familii fără vulnerabilități.

În cazul burselor tehnologice, acestea au fost mai răspândite în mediul urban, decât în cel rural. Elevii din familii vulnerabile au beneficiat într-o măsură mai mare de burse tehnologice, decât cei

din familii fără vulnerabilități, iar părinții cu educație scăzută au raportat mai frecvent primirea acestei burse de către copii, în comparație cu părinții cu educație ridicată.

Bursele pentru mame minore au fost mai frecvente în mediul urban, fiind acordate mai des în liceele tehnologice, decât în cele teoretice sau vocaționale. Majoritatea fetelor care au beneficiat de bursa pentru mame minore, au provenit din familii vulnerabile. De asemenea, părinții cu educație scăzută sau medie sunt cei care au raportat mai frecvent primirea acestei burse de către fetele lor.

Situațiile de suspendare a burselor au fost menționate în majoritatea unităților școlare implicate în cercetare, în pondere mai mare în mediul urban și învățământul profesional. Cele mai frecvente motive pentru suspendare, raportate de directori și profesori, au fost legate de absențele elevilor, în special în liceele tehnologice și în școlile profesionale. Părinții au menționat și ei că absențele reprezintă un motiv principal, dar au raportat și scăderea notei la purtare ca factor important. Un procent relativ mare de părinți nu cunoștea motivele suspendării burselor, ceea ce indică un posibil deficit de comunicare și transparență în ceea ce privește bursele școlare.

Suplimentarea burselor a fost o practică mai rar întâlnită în anul școlar 2023-2024, mai frecventă în mediul urban și în licee, fiind realizată în principal prin fonduri alocate de autoritățile locale, majoritatea suplimentărilor vizând bursele de merit și sociale.

Colectarea feedbackului despre bursele școlare în anul 2023-2024 a fost realizată cel mai frecvent de la elevi, urmată de părinți și comunitate, în timp ce autoritățile locale au fost consultate mai rar. În mediul rural școlile au fost interesate de sugestii de la o gamă mai largă de actori, comparativ cu școlile din mediul urban.

Accesul la informații despre burse

Directorii de școli declară că principalul canal de comunicare cu elevii și părinții despre bursele școlare este reprezentat de diriginți/învățători, urmat de folosirea secretariatului școlii și de avizierul școlii. În ceea ce privește modalitățile de instruire a cadrelor didactice pentru informarea elevilor și părinților despre bursele școlare, directorii consideră că rolul principal revine Comisiei de management al burselor, iar apoi Consiliului profesoral.

În cazul profesorilor, cea mai utilizată modalitate de comunicare despre burse cu beneficiarii (directi sau indirecti) este discuția de grup în cadrul ședințelor cu părinții și în cadrul comunicării directe cu elevii din clasele lor. Profesorii de liceu și gimnaziu, comparativ cu cei din ciclul primar, folosesc mai mult atât discuțiile de grup cu elevii, cât și discuțiile individuale față-în-față sau online cu aceștia pentru comunicarea privind bursele.

În cazul elevilor, persoana cu care aceștia discută despre condițiile de acordare a burselor este în primul rând dirigintele/diriginta clasei, în concordanță cu datele culese în rândul directorilor. Pe de altă parte, deși ponderea directorilor care menționează secretariatul sau avizierul școlii ca moduri de comunicare cu elevii și părinții despre bursele școlare este destul de mare (cel puțin 75% dintre ei), în cazul elevilor, doar 11% menționează secretariatul drept sursă de informare directă despre burse. Elevii din mediul rural, față de cei din mediul urban, discută mai frecvent cu directorul școlii și cu secretariatul școlii despre bursele școlare, iar cei din urban, apelează mai des la prieteni, colegii de clasă, părinți sau alți profesori.

În cazul părinților, principala modalitate de informare despre bursele școlare este ședința cu părinții, urmată de comunicarea la distanță cu dirigintele/învățătoarea și de întâlnirile individuale față-în-față. Deși directorii menționează că secretariatul școlii reprezintă o sursă principală de comunicare cu elevii și părinții, aceștia din urmă declară că apelează mai puțin la secretariat. Discuțiile individuale față-în-față sunt preferate de părinții elevilor din rural, ai celor de la școli primare sau profesionale, de părinții cu educație mai redusă (cel mult învățământ gimnazial), ai căror copii învață la licee tehnologice. În schimb, comunicarea la distanță cu învățătoarea/dirigintele este preferată de părinții elevilor din urban, care au copii la liceu și de părinții care au absolvit învățământul superior.

Utilizarea burselor

Majoritatea elevilor declară că au discutat cu părinții despre cum să fie cheltuiți banii din bursă. Elevii din mediul rural, de la licee tehnologice și vocaționale discută mai frecvent despre cum să fie cheltuiți banii din bursă decât alte categorii. O pondere chiar mai ridicată de părinți declară că au discutat cu copilul lor despre modul de utilizare a banilor din bursa școlară, dar analiza în funcție de variabilele socio-demografice ne sugerează o mai mare omogenitate a comportamentelor, în ceea ce privește acest aspect.

Deși elevii și părinții au păreri similare despre principalul beneficiar al bursei școlare, în cazul părinților intensitatea opiniei este mai mare. Ponderi mai ample de elevi din mediul urban, de la ciclul gimnazial și învățământul profesional, provenind din familii cu situație materială mai bună consideră că elevul este principalul beneficiar al bursei școlare. În cazul părinților, se mențin aceleași tendințe, cu excepția ciclului de studiu, unde părinții elevilor de liceu par să considere în mai mare măsură decât elevii din aceeași categorie, că aceștia sunt principalii beneficiari ai burselor. Precaritatea materială a familiei, asociată la rândul ei cu un nivel de educație mai redus al părinților, face ca bursa copilului să devină o sursă de sprijin pentru întreaga familie, nu doar pentru beneficiarul direct al bursei.

Ierarhia tipurilor de cheltuieli realizate din burse este similară în cazul elevilor și părinților. Primele trei categorii de cheltuieli menționate de elevi sunt: îmbrăcăminte/încălțăminte, caiete, cărți și rechizite, mâncare. Analiza în funcție de mediul în care se află școala arată că cei din rural alocă în mai mare măsură resurse din burse către caiete, cărți și rechizite sau îmbrăcăminte/încălțăminte, iar cei din urban în mai mare măsură către pregătire suplimentară/meditații, articole de îngrijire sau divertisment.

În general, majoritatea părinților se declară mulțumiți și foarte mulțumiți de bursa copilului, cu un procent al părinților mulțumiți mai mare în mediul rural, dacă au copiii la licee vocaționale, sau au vârste până în 35 de ani și se află într-o situație materială vulnerabilă. Dintre părinții care au menționat nemulțumiri față de bursa copilului, cele mai importante se referă la cuantumul prea mic al acesteia, la faptul că acestea nu se acordă și în perioada vacanțelor, respectiv la întârzierile survenite la plata burselor.

Efecte ale burselor

Există diferențe notabile între modul în care elevii, părinții, profesorii și directorii evaluează efectele burselor școlare, reflectând perspective și așteptări diferite.

Directorii și profesorii tind să observe mai pregnant efectele măsurabile administrativ sau referitoare la o anumită dinamică a colectivelor de elevi (reducerea absenteismului, creșterea competiției), în timp ce elevii acordă o importanță sporită impactului direct asupra rezultatelor școlare.

Toate categoriile de respondenți indică efecte relativ reduse ale burselor asupra cooperării și calității relațiilor între elevi, sugerând că impactul este preponderent individual.

Bursele școlare au efecte diferențiate în funcție de contextul socio-economic, mediul de rezidență, nivelul de învățământ și filiera de liceu.

Elevii din familii cu situație precară, beneficiari ai burselor sociale, menționează mai des că sistemul de alocare a burselor duce la creșterea competiției, sugerând că presiunea financiară transformă bursele într-o miză mai importantă, care îi determină să concureze mai intens pentru obținerea sau menținerea lor. Elevii vulnerabili constată mai rar efecte ca îmbunătățirea rezultatelor școlare sau reducerea absenteismului, comparativ cu colegii fără vulnerabilități. Prin urmare, pentru elevii din medii dezavantajate, bursele reprezintă un instrument important, însă insuficient pentru a depăși barierele educaționale cu care se confruntă, fiind importantă asocierea cu alte măsuri educaționale, pentru maximizarea rolului pozitiv în participarea și performanța școlară.

Există o legătură directă între nivelul de educație al părinților și impactul motivațional pentru învățare determinat de burse, sugerând că valorile educaționale transmise în familie amplifică efectele pozitive ale stimulentei financiare, în timp ce, în familiile cu un nivel educațional mai redus, bursele servesc mai mult ca un stimulent pentru frecventarea școlii, având un rol mai important în acoperirea cheltuielilor educaționale.

Aprecierile privind efectele burselor prezintă variații notabile între mediul urban și cel rural. În urban, bursele au avut un impact mai puternic asupra percepțiilor privind motivația, rezultatele și competiția școlară, iar în mediul rural, acestea au contribuit mai mult la reducerea absenteismului și a abandonului școlar, funcționând mai degrabă ca mecanism de retenție școlară.

Impactul burselor se diferențiază și în funcție de nivelul de învățământ. Efectul motivațional, măsurat prin intermediul percepțiilor, crește progresiv de la ciclul primar la cel liceal, iar în învățământul profesional bursele contribuie la reducerea absenteismului, subliniind rolul lor în prevenirea abandonului școlar.

Pe lângă evaluarea efectelor pozitive în plan educațional, cercetarea a evidențiat și consecințe secundare problematice. Unele cadre didactice au menționat creșterea nivelului de stres în rândul elevilor, presiunea pentru obținerea de note mari și transformarea burselor într-un scop în sine, fără o creștere a motivației și a efortului în învățare. De asemenea, unii profesori au semnalat măsuri coercitive asupra elevilor, adoptate de părinți, pentru obținerea burselor.

Experiențele diferențiate observate în analiză subliniază necesitatea unei abordări nuanțate în evaluarea și optimizarea sistemului de burse, care să țină cont de complexitatea factorilor ce mediază transformarea sprijinului financiar în progres educațional, luând în considerare nu doar criteriile academice și sociale, ci și contextul specific al diferitelor medii educaționale și niveluri de învățământ. Este esențială și promovarea unei culturi educaționale care să valorifice bursele ca instrument de creștere a învățării și rezultatelor școlare, nu doar ca mecanism de recompensă financiară sau de atenuare a precarității socio-economice.

Situația burselor în anul școlar 2024-2025

În ansamblu, sistemul de burse din 2024-2025 prioritizează sprijinirea unui număr mare de elevi prin bursele sociale, de merit și de reziliență, reflectând o orientare clară către echitate și reducerea inegalităților în educație. În acest an școlar, bursa socială are cei mai mulți beneficiari și cea mai mare sumă alocată, urmată de bursa de merit, ai cărei beneficiari și buget în ianuarie 2025 scad însă prin comparație cu situația de la nivelul lui martie 2024. Pe de altă parte, introducerea bursei de reziliență a extins sprijinul pentru elevii cu medii peste 7 care se încadrau în procentul de 30% dintre elevii unei clase, de acest tip de bursă beneficiind 12% din totalul bursierilor la nivelul lunii ianuarie 2025.

În peste jumătate din clasele pentru care s-a precizat pragul până la care s-au acordat, cumulate, cele două tipuri de burse (merit și reziliență) la începutul anului școlar 204-2025, media a fost ridicată, situându-se în intervalul 8,50-9,49. În clasele din mediul rural și la gimnaziu acordarea burselor pentru medii mai ridicate este mai frecventă față de clasele de din mediul urban și licee. În schimb, în învățământul profesional bursele de merit și de reziliență sunt acordate preponderent elevilor cu medii mai mici, situate în apropierea pragului mediei minime (7) stabilit prin metodologia în vigoare în anul școlar 2024-2025.

Noua metodologie de acordare a burselor școlare 2024-2025

Noua metodologie de acordare a burselor elevilor pentru anul școlar 2024-2025 este percepută pozitiv de către directorii instituțiilor de învățământ participanți la studiu, în special în ceea ce privește claritatea și impactul său. Majoritatea directorilor consideră că rolul lor în implementare este bine definit, că bursele sprijină atât elevii vulnerabili, cât și pe cei capabili de performanță, precum și faptul că metodologia are criterii clare. Totuși, problemele administrative rămân un obstacol important, în principal din cauză că implementarea nu s-a simplificat, iar întocmirea dosarului este în continuare greoaie. Puțin peste jumătate dintre respondenți consideră echitabile criteriile de acordare a burselor, în timp ce restul le pun sub semnul întrebării.

Noua metodologie de acordare a burselor pentru anul școlar 2024-2025 este percepută cu mai multe rezerve de către profesori, față de directori. Astfel, o treime consideră că nu s-a simplificat implementarea administrativă, întocmirea dosarelor fiind în continuare apreciată ca fiind greoaie. În ceea ce privește criteriile de acordare, jumătate dintre profesori le consideră clare, însă doar puțin peste o treime le consideră echitabile, ceea ce sugerează că profesorii consider regulile sunt bine definite, dar nu întotdeauna juste pentru toți elevii.

În concluzie, noua metodologie de acordare a burselor pentru anul școlar 2024-2025 este percepută în general pozitiv de către directorii instituțiilor de învățământ, în ceea ce privește scopul și claritatea sa, dar ridică probleme legate de implementarea administrativă și echitatea criteriilor. În cazul profesorilor, deși aceștia consideră că noua metodologie a adus unele îmbunătățiri, simplificarea administrativă, echitatea criteriilor și sprijinul real pentru toți elevii rămân aspecte care necesită îmbunătățiri.

Bursa de reziliență

Introducerea bursei de reziliență este percepută, în general, de către actorii investigați, ca o măsură pozitivă, menită să sprijine elevii și să stimuleze progresul școlar. Totuși, există opinii diferite cu privire la pragurile de acordare și la impactul acesteia asupra diferitelor categorii de elevi.

Gradul de informare cu privire la bursa de reziliență este relativ ridicat în rândul elevilor, dar variază în funcție de factori socio-demografici și educaționali. Elevii din mediul rural și cei din familii vulnerabile sunt mai bine informați decât colegii lor din mediul urban sau din familii fără situații de vulnerabilitate. De asemenea, fetele declară că au informații într-o proporție mai mare decât băieții despre acest tip de bursă. În rândul părinților, nivelul de informare este mai scăzut decât în cazul elevilor, iar diferențele între mediul rural și urban sunt mai puțin accentuate. Părinții elevilor de liceu și de școli profesionale sunt mai informați decât cei ai elevilor de gimnaziu. Părinții din mediul rural sunt mai predispuși să considere noul sistem de burse ca fiind unul echitabil, în timp ce părinții din mediul urban manifestă mai multe rezerve și sunt mai critici cu privire la criteriile de distribuire a acestora. Comparativ cu bursele sociale și de merit, atât elevii, cât și părinții sunt mai puțin informați despre bursa de reziliență, aceasta fiind o măsură nouă introdusă în anul școlar 2024-2025. Această situație sugerează necesitatea unor eforturi suplimentare de informare pentru a crește nivelul de cunoaștere și accesibilitatea acestei burse.

Opiniile directorilor și ale profesorilor cu privire la impactul bursei de reziliență asupra progresului școlar sunt împărțite. Deși o parte consistentă consideră că aceasta va avea un efect pozitiv, există un procent notabil de scepticism, în special în rândul directorilor și profesorilor din mediul rural. Profesorii mai tineri, cu mai puțină experiență, sunt mai optimiști în privința efectelor bursei asupra progresului elevilor, în timp ce cadrele didactice cu experiență manifestă un grad mai mare de prudență. De asemenea, o parte dintre directori și profesori sunt indeciși, fiind probabil nevoie de o mai îndelungată experiență de implementare a acestei burse pentru a putea fi observate efecte.

Percepția asupra pragului de 30% pentru acordarea cumulată a bursei de merit și de reziliență este, în general, favorabilă în rândul directorilor, profesorilor, elevilor și părinților. Majoritatea respondenților consideră acest criteriu corect, cu un nivel de acceptare mai ridicat în mediul rural și în școlile profesionale. Totuși, există și un procent de respondenți care consideră pragul incorect, părinții din mediul urban fiind cei mai critici. Profesorii și părinții manifestă un grad mai mare de scepticism comparativ cu directorii, care sunt cei mai favorabili acestei măsuri. Argumentele aduse de respondenți (în cadrul unei întrebări cu răspuns deschis privind pragul de 30% pentru acordarea cumulată a bursei de merit și de reziliență) reflectă atât susținere, cât și critici. Pe de o parte, unii directori, profesori, elevi și părinți apreciază efectul stimulat al acestui prag, considerând că încurajează competiția și motivația pentru învățare. De asemenea, metodologia 2024-2025 este văzută ca un pas înainte față de cea anterioară, datorită introducerii unui prag de medie. Pe de altă parte, există îngrijorări legate de inechități în aplicarea acestui sistem. Unii profesori și părinți consideră că elevii cu medii mari (8-8.50/9.49) din clase cu performanțe ridicate pot fi dezavantajați, în timp ce alți elevi cu medii mai mici (în jur de 7), dar în clase mai slabe, primesc burse. Considerată o extensie a bursei de merit, acordarea bursei de reziliență pentru medii de până la 7 este percepută ca fiind prea permisivă, ceea ce poate diminua motivația elevilor pentru excelență.

Elevii, în schimb, pun accent pe extinderea accesului la burse (în general) și pe nevoia unui sistem de sprijin prin intermediul bursei mai incluziv. De asemenea, o parte din toate categoriile de

respondenți sugerează separarea clară între bursele de merit și cele de reziliență, pentru a evita confuziile și inechitățile în acordare.

Astfel, deși bursa de reziliență și condițiile de acordare a acesteia (procentul de 30% și pragul mediei 7) sunt, în mare parte, acceptate, persistă îngrijorări legate de echitatea și impactul acestora asupra motivației elevilor. Diversitatea opiniilor indică faptul că nu s-a conturat încă o direcție unitară în privința acestei burse și a criteriilor de acordare, posibil și din cauza perioadei scurte de implementare a noii metodologii – doar trei luni până la momentul derulării cercetării noastre în școli – ceea ce nu a permis încă o evaluare precisă a relevanței bursei și a criteriilor de acordare în raport cu rezultatele școlare ale elevilor, vizibile într-un interval de timp mai îndelungat. Cu toate acestea, răspunsurile sugerează necesitatea unor ajustări și clarificări pentru optimizarea acestui tip de bursă, dar și a sistemului de burse în general, pentru a răspunde mai bine nevoilor beneficiarilor.

Dificultăți întâmpinate

Majoritatea observațiilor colectate se referă la dificultățile întâmpinate în întocmirea și depunerea dosarelor pentru burse sociale în ceea ce privește înțelegerea (de către părinți) și verificarea (de către școli) a condițiilor care trebuie îndeplinite pentru obținerea acestui tip de bursă (cu subcategoriile aferente). Oferim, în continuare, o selecție a celor mai frecvente dificultăți menționate ca răspuns la întrebările deschise din cadrul chestionarelor.

Dificultăți semnalate de către directori și profesori

- Lipsa de înțelegere a criteriilor și a procedurilor de către părinți, în special în cazul celor cu educație redusă, ceea ce conduce la depunerea unor dosare neconforme, incomplete și nerespectarea termenelor de depunere a documentației pentru obținerea burselor școlare.
- Complexitatea și volumul mare de muncă al profesorilor pentru verificarea dosarelor de burse și consilierea părinților, în detrimentul activităților cu elevii.
- Lipsa competențelor juridice, financiare sau medicale ale cadrelor didactice pentru verificarea documentelor din dosarele de burse și încadrarea beneficiarilor în criteriile de eligibilitate.
- Problemele tehnice legate de platforma PatrimVen (sistemul informatic ANAF care colectează date despre veniturile și proprietățile cetățenilor români), fiind semnalate dificultăți de acces și blocarea frecventă a platformei.
- Lipsa de claritate a legislației/metodologiei de acordare a burselor școlare, unele dintre reglementările legate de încadrarea în venitul pentru acordarea burselor sociale fiind vagi și greu de interpretat.

Dificultăți semnalate de către părinți

- Cea mai frecvent menționată problemă de către părinți a fost gestionarea birocrăției percepută ca excesivă pentru obținerea documentelor necesare. Aproximativ 40% dintre părinți (din totalul celor 547 care au formulat observații cu privire la dificultăți) au declarat că au fost nevoiți să strângă multiple adeverințe, să facă numeroase drumuri pentru a obține documentele necesare, fiind necesar un timp lung de așteptare pentru eliberarea adeverințelor de venit, a documentelor fiscale sau a certificatelor medicale pentru dosarul de burse.

- Lipsa de comunicare și informațiile neclare primite de la școală au fost semnalate ca dificultăți de o parte dintre părinți.
- Dificultăți privind inițierea unor operațiuni bancare necesare obținerii bursei (spre exemplu, deschiderea contului bancar pentru elev).
- Alte dificultăți semnalate au vizat timpul insuficient pentru întocmirea dosarului, problemele personale, dificultățile în a calcula veniturile, condițiile restrictive pentru burse.
- Deși majoritatea părinților consideră că au întâmpinat dificultăți de nivel mediu în ceea ce privește accesarea burselor, există diferențe între categoriile analizate. Astfel, părinții din mediul rural, cei care au copii în școli arundate și cei din familii vulnerabile (ai căror copii sunt preponderent beneficiari de burse sociale) au raportat dificultăți mai mari față de părinții din urban, care au copii care învață în școli cu personalitate juridică sau care provin din familii fără vulnerabilități (ai căror copii sunt preponderent beneficiari ai unor tipuri de burse care nu presupun realizarea unui dosar).

Dificultățile menționate afectează procesul de gestionare a burselor, generează frustrări și îngreunează atât activitatea școlii/a profesorilor, cât și demersurile părinților de întocmire a dosarului de burse. Obstacolele menționate sunt interconectate și evidențiază necesitatea adoptării unor măsuri de sprijin suplimentare, precum intensificarea acțiunilor de informare și instruire a părinților în completarea corectă a dosarelor, sprijinirea cadrelor didactice în gestionarea eficientă a acestui proces, îmbunătățirea accesibilității platformei PatrimVen și a metodologiei de acordare a burselor școlare. În plus, aceste rezultate indică necesitatea simplificării și accesibilizării reglementărilor ce privesc întocmirea dosarului de burse (sociale) pentru părinții din comunități rurale, din familii vulnerabile și cu educație redusă. De asemenea, sunt necesare eforturi suplimentare pentru sprijinirea Comisiei de management al burselor în analiza documentelor incluse în dosarele de burse sociale (de exemplu, pentru calcularea încadrării în veniturile eligibile, analiza documentelor medicale). Sugestiile colectate de la respondenți aduc câteva propuneri valoroase în acest sens.

Nevoi de sprijin și propuneri

Sugestiile formulate de către cele patru categorii de respondenți s-au îndreptat către:

Simplificarea aspectelor administrative privind acordarea burselor școlare

- Standardizarea documentației pentru dosarele de burse (sociale) și reducerea birocrăției.
- Oferirea de exemple (de exemplu, calcularea veniturilor în situații atipice sau complexe).
- Extinderea perioadelor pentru depunerea și verificarea dosarelor de burse.
- Asigurarea confidențialității (de exemplu, la accesarea platformei PatrimVen).

Revizuirea tipologiei burselor și a criteriilor de acordare

- Redenumirea bursei sociale în „bursă (de ajutor) pentru studii”.
- Reintroducerea burselor monoparentale fără condiționare de venit.
- Crearea unor mecanisme suplimentare de sprijin pentru copiii cu părinți plecați în străinătate sau pentru cei cu probleme medicale.

- Separarea bursei de merit de cea de reziliență pentru încadrarea mai clară a bursei de reziliență (susținerea performanței *sau* sprijin social pentru învățare).
- Armonizarea procedurilor interministeriale pentru a susține mai bine elevii cu performanțe sportive, prin recunoașterea unei categorii mai largi de sporturi/competiții de către de ambele ministere și introducerea bursei școlare pentru performanță sportivă (sau bursa sportivă).
- Permitearea cumulării bursei sociale cu cea medicală.
- Acordarea burselor de merit și a celor de reziliență inclusiv pe perioada vacanțelor (asemenea burselor sociale) pentru a permite elevilor participarea la diverse activități culturale extrașcolare, de dezvoltare personală sau de continuitate a învățării (programe de pregătire, meditații).
- Extinderea burselor de merit/reziliență la ciclul primar.
- Asigurarea accesului egal la burse pentru elevii din învățământul particular acreditat.
- Creșterea cuantumului burselor.

Realizarea unor activități de informare și sprijin accesibile și adaptate beneficiarilor

- Elaborarea de către autoritățile centrale sau locale a unor resurse secundare de informare, adaptate beneficiarilor (broșuri, tutoriale video), care să explice metodologia și modul de interpretare și aplicare în situații variate (pentru școli), precum și pașii necesari depunerii dosarelor și lista tuturor documentelor necesare (pentru părinți).
- Realizarea unor sesiuni de formare a profesorilor cu privire la aplicarea metodologiei de acordare a burselor.
- Înființarea unui serviciu dedicat burselor școlare sau a unui punct de contact pentru asistență la nivel de ISJ/ME pentru oferirea de sprijin specializat în soluționarea situațiilor atipice sau dificile (consiliere juridică, consiliere economică pentru interpretarea legislației, consiliere psihologică).
- Realizarea de sesiuni periodice de informare pentru părinți, inclusiv prin mijloace digitale.
- Informarea elevilor (pliante, broșuri) despre criteriile pentru burse.
- Transmiterea timpurie în școli a informațiilor despre burse.

Realizarea armonizărilor între PatrimVen și documentația necesară burselor școlare

- Asigurarea accesului permanent și fără întreruperi la platforma PatrimVen.
- Facilitarea interogării datelor despre venituri (de exemplu, interogarea datelor pentru un anumit interval, posibilitatea detalierii veniturilor pe fiecare lună, nu pe an, ținând cont că anul școlar nu corespunde cu cel calendaristic).
- Compatibilizarea formatului adeverințelor solicitate pentru bursele școlare cu modelul raportului/informațiilor oferit de PatrimVen.

Îmbunătățirea instrumentelor digitale de sprijin pentru acordarea burselor

- Accesul la tipizate online adaptate tipologiei burselor și oferirea posibilității de depunere online a documentației din dosarul pentru burse.
- Înființarea unei platforme digitale dedicate burselor școlare care să permită:
 - acces la baza de date cu beneficiarii de burse/componența familiei elevului, preluarea și transferul datelor relevante pentru a fi refolosite;

- preluarea automată a datelor relevante de la un an la altul din sistem, preluarea facilă a datelor despre venituri;
 - constituirea unui instrument unitar de verificare a dosarului prin validare automată de către autorități competente;
 - automatizarea procesului de confirmare a notelor și a prezențelor, datele fiind deja disponibile în catalogul electronic;
 - notificarea automată a părinților cu privire la documentele lipsă sau a celor care necesită corecții;
 - introducerea de proceduri pentru bursele sociale similare celor utilizate pentru tichetele educaționale (introducerea datelor în SIIR, verificări realizate de instituții cu expertiză);
 - asigurarea interoperabilității între platformele relevante (ANAF, baze de date ale primăriilor, STS, SIIR etc.) pentru corelarea și verificarea datelor despre burse și evaluarea automată a eligibilității beneficiarului.
- Asigurarea posibilităților de plată în numerar în situația părinților din zone dezavantajate cu infrastructură bancară limitată.

Revizuirea responsabilităților instituționale în gestionarea burselor sociale

- Preluarea unor atribuții în ceea ce privește bursele sociale de către DGASPC/UAT pentru că profesorii nu dispun de competențe de asistență socială, juridice sau de verificare financiară: realizarea anchetelor sociale anuale, verificarea conformității dosarelor de burse, asistență pentru părinții cu dificultăți în întocmirea documentației.
- Diminuarea responsabilităților școlilor în ceea ce privește bursele sociale și limitarea la gestionarea burselor bazate exclusiv pe performanțe academice, informarea părinților în cadrul ședințelor cu părinții, transmiterea către autoritățile locale a informațiilor strict educaționale (medii, absențe).

Asigurarea resurselor umane și materiale necesare gestionării burselor școlare

- Includerea în cadrul metodologiei de acordare a burselor a unor precizări clare cu privire la responsabilitățile ce revin secretariatului, contabilității școlii, departamentului de informatică, pentru a evita diferențele de interpretare/abordare la nivel de unitate școlară.
- Suplimentarea numărului de posturi în schema de personal la nivelul serviciilor de secretariat, contabilitate, informatică pentru a gestiona activitățile specifice burselor școlare sau înființarea unei categorii distincte de personal administrativ, alta decât secretarul sau contabilul, pentru administrarea burselor sociale.
- Includerea medicului de la cabinetul școlar ca membru de drept în cadrul Comisiei de management al burselor.
- Asigurarea prin intermediul metodologiei de acordare a burselor a unor mecanisme de colaborare/implicare a personalului specializat în problematica asistenței sociale din cadrul Direcțiilor generale de asistență socială și protecția copilului (DGASPC)/primăriilor în comunicarea cu familiile, colectarea documentelor și procesarea dosarelor de bursă socială. O soluție mai radicală propusă vizează externalizarea în întregime a responsabilităților privind acordarea bursei sociale, pentru care cadrele didactice nu dețin, conform fișei postului, competențele de specialitate (financiare, juridice, asistență socială).

- Limitarea implicării învățătorilor/diriginților în procesul burselor sociale la comunicarea informațiilor în cadrul ședințelor cu părinții, dată fiind absența competențelor financiare, juridice sau de asistență socială solicitate în cadrul evaluării dosarelor de burse sociale.
- Optimizarea activității personalului implicat în comisiile de burse prin suplimentarea normei didactice, plata orelor suplimentare de lucru, decontarea sumelor aferente transportului pentru navetiști.
- Asigurarea unui personal suplimentar de sprijin pentru părinți în completarea dosarelor, respectiv crearea în școală/ISJ/ME a unui Compartiment/Punct de sprijin și informare destinat gestionării burselor sociale și sprijinirii elevilor și părinților.
- Pregătirea specială a personalului pentru sprijinirea părinților în completarea dosarelor.
- Asigurarea echipamentelor, consumabilelor și a spațiilor fizice necesare pentru colectarea documentelor și a dosarelor de burse.

LISTA TABELELOR

Tabel I.1.	Distribuția eșantionului proiectat și a celui realizat, pe medii și tip de unitate
Tabel I.2.	Nivelurile de vulnerabilitate ale clasei de elevi
Tabel IV.1.1.	Distribuția claselor de elevi în funcție de ultima medie de acordare a bursei de reziliență, conform <i>profesorilor</i>
Tabel IV.2.1.	Opinii ale <i>profesorilor</i> cu privire la noua metodologie de acordare a burselor elevilor (scoruri medii pe scala 1-5)
Tabel IV.2.2.	Compararea opiniilor <i>directorilor și ale profesorilor</i> cu privire la efectele noii metodologii de acordare a burselor (scala de evaluare 1-5)

LISTA FIGURILOR

Figura III.2.1.	Modalități de comunicare ale <i>directorilor</i> cu elevii și părinții, despre bursele școlare
Figura III.2.2.	Pregătirea cadrelor didactice la nivelul școlii, în vederea informării elevilor și părinților, menționată de către <i>directorii</i>
Figura III.2.3.	Modalități de comunicare ale <i>profesorilor</i> cu elevii și părinții, despre bursele școlare
Figura III.2.4.	Persoane cu care discută <i>elevii</i> despre condițiile pentru burse școlare
Figura III.2.5.	Modalități prin care au aflat <i>părinții</i> elevilor despre bursele școlare
Figura III.3.1.	Modul de utilizare a banilor din bursele elevilor, menționat de <i>elevi și părinți</i>
Figura III.3.2.	Modul de utilizare a banilor din burse, de către <i>elevi</i> , respectiv <i>părinți</i> , pe tipuri de cheltuieli
Figura III.3.3.	Mulțumirea <i>părinților</i> vizavi de bursa copilului, în anul școlar 2023-2024
Figura III.3.4.	Tipuri de nemulțumiri ale <i>părinților</i> vizavi de bursa copilului
Figura III.4.1.	Distribuția tipurilor de efecte ale burselor școlare, în opinia <i>directorilor</i>
Figura III.4.2.	Distribuția tipurilor de efecte ale burselor școlare, în opinia <i>cadrelor didactice</i>
Figura III.4.3.	Distribuția tipurilor de efecte ale burselor școlare, în opinia <i>elevilor bursieri</i>
Figura III.4.4.	Distribuția tipurilor de efecte ale burselor școlare, în opinia <i>părinților</i>

Figura III.4.5.	Efectele burselor în opinia <i>actorilor educaționali</i>
Figura III.4.6.	Rolul bursei tehnologice în a influența opțiunea elevilor în alegerea învățământului profesional de stat cu durata de 3 ani. Răspunsurile <i>profesorilor și ale elevilor</i>
Figura IV.1.1.	Număr de beneficiari de burse școlare martie 2024 și ianuarie 2025, date MEC
Figura IV.1.2.	Distribuția claselor de elevi în funcție de acordarea burselor de merit și/sau reziliență, conform răspunsurilor <i>profesorilor</i>
Figura IV.1.3.	Distribuția comparativă a <i>claselor de gimnaziu</i> în funcție de numărul beneficiarilor de burse de merit și reziliență, conform răspunsurilor <i>profesorilor</i>
Figura IV.1.4.	Distribuția comparativă a <i>claselor de liceu</i> în funcție de numărul beneficiarilor de burse de merit și reziliență, conform răspunsurilor <i>profesorilor</i>
Figura IV.1.5.	Distribuția <i>claselor</i> în funcție de ultima medie de acordare a bursei de reziliență, conform <i>profesorilor</i>
Figura IV.2.1.	Opinii ale <i>directorilor</i> cu privire la metodologia de acordare a burselor elevilor 2024-2025
Figura IV.2.2.	Ponderea aprecierilor favorabile cu privire la noua metodologie de acordare a burselor, exprimate de <i>directori</i> , în funcție de mediul de rezidență a școlii
Figura IV.2.3.	Ponderea aprecierilor favorabile cu privire la noua metodologie acordare a burselor, exprimate de <i>directori</i> , în funcție de tipul unității de învățământ
Figura IV.2.4.	Opinii ale <i>profesorilor</i> cu privire la noua metodologie de acordare a burselor elevilor
Figura IV.2.5.	Scorurile medii ale aprecierilor <i>profesorilor</i> privind efectele noii metodologii (scala de evaluare 1-5)
Figura IV.2.6.	Scorurile medii ale aprecierilor <i>profesorilor</i> privind efectele noii metodologii în funcție de mediul de rezidență a școlii (scala de evaluare 1-5)
Figura IV.2.7.	Compararea opiniilor <i>directorilor</i> și ale <i>profesorilor</i> cu privire la efectele noii metodologii de acordare a burselor (scala de evaluare 1-5)
Figura IV.3.1.	Ponderea <i>elevilor</i> și a <i>părinților</i> informați cu privire la introducerea bursei de reziliență, pe medii de rezidență
Figura IV.3.2.	Stimularea progresului școlar prin bursa de reziliență, conform <i>directorilor și profesorilor</i>

Figura IV.3.3.	Ponderea <i>directorilor și a profesorilor diriginților</i> care estimează un efect pozitiv la bursei de reziliență asupra progresului școlar al elevilor, în funcție de tipul unității
Figura IV.3.4.	Opinii privind procentul de 30% de acordare a burselor de merit și reziliență, cumulate, conform celor <i>patru categorii de respondenți</i>
Figura IV.3.5.	Opinii privind procentul de 30% de acordare a burselor de merit și reziliență, cumulate, conform celor <i>patru categorii de respondenți</i> , în funcție de mediu
Figura V.1.	Structuri ale eșantionului de <i>părinți ai copiilor bursieri</i> în funcție de efortul depus pentru întocmirea dosarului de bursă
Figura V.2.	Structuri ale eșantionului de <i>părinți ai copiilor bursieri</i> în funcție de efortul depus pentru întocmirea dosarului de bursă, pe factori

REFERINȚE

Legea învățământului preuniversitar nr. 198/04.07.2023.

Ministerul Educației și Cercetării. *Raport privind starea învățământului preuniversitar din România 2023-2024*. <https://www.edu.ro/rapoarte-publice-periodice>

Ministerul Educației și Cercetării. *Metodologia-cadru de acordare a burselor școlare aprobată prin ordinul de ministru nr. 6.238/08.09.2023*. (aplicată în anul școlar 2023-2024). https://www.edu.ro/burse_scolare

Ministerul Educației și Cercetării. *Metodologia-cadru de acordare a burselor aprobată prin ordinul de ministru nr. 5518/11.07.2024* (aplicată în anul școlar în curs, 2024-2025). https://www.edu.ro/burse_scolare

Ministerul Educației și Cercetării. *Ordinul pentru aprobarea Criteriilor generale de acordare a burselor elevilor din învățământul preuniversitar 5379/07.09.2022* (aplicată în anul școlar 2022-2023). https://edu.ro/Ordin_5379_2022_aprobare_criterii_acordare_burse_scolare